

T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

ÖĞRETMENLERİN GÖZÜNDEN İLKOKUL BİRİNCİ SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN OKUMA YAZMA SÜREÇLERİNE
AİLELERİN KATILIMININ ETKİSİ

ZEHRA KIVRAK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZİRAN, 2019
MUĞLA

T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

ÖĞRETMENLERİN GÖZÜNDEN İLKOKUL BİRİNCİ SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN OKUMA YAZMA SÜREÇLERİNE AİLELERİN
KATILIMININ ETKİSİ

ZEHRA KIVRAK

Eğitim Bilimleri Enstitüsünde
“Yüksek Lisans”
Diploması Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Sözlü Savunma Tarihi: 17.06.2019

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Kasım YILDIRIM

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Sabri SİDEKLİ

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Fatih Çetin ÇETİNKAYA

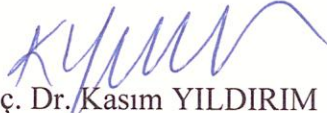
Enstitü Müdürü: Prof. Dr. Ayşe Rezan ÇEÇEN EROĞUL

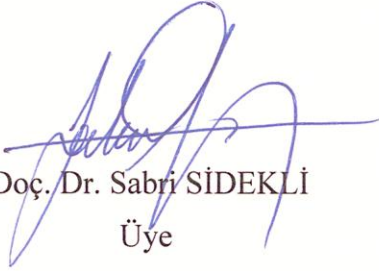
HAZİRAN, 2019

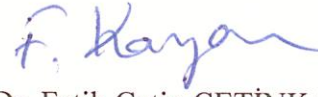
TUTANAK

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün 24/05/2019 tarih ve 289/5 sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 24/7 maddesine göre, Sınıf Öğretmenliği Yüksek Lisans öğrencisi Zehra KIVRAK'ın "Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okuma Yazma Süreçlerine Ailelerin Katılımının Etkisi" başlıklı tezini incelemiş ve aday 17/06/2019 tarihinde saat 11.30'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 60.. dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin **kabul** edildiğine ay... ile karar verilmiştir.

Doç. Dr. Kasım YILDIRIM
Tez Danışmanı

Doç. Dr. Sabri SİDEKLİ
Üye

Doç. Dr. Fatih Çetin ÇETİNKAYA
Üye

ETİK BEYANI

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanan “Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okuma Yazma Süreçlerine Ailelerin Katılımının Etkisi” başlıklı Yüksek Lisans tez çalışmasında;

- Tez içinde sunulan veriler, bilgiler ve dokümanların akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde edildiğini,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçların bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunulduğunu,
- Tez çalışmasında yararlanılan eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterildiğini,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapılmadığını,
- Bu tezde sunulan çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. 12/07/2019

Zehra KIVRAK

Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ÖZET

ÖĞRETMENLERİN GÖZÜNDEN İLKOKUL BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN OKUMA YAZMA SÜREÇLERİNE AİLELERİN KATILIMININ ETKİSİ

ZEHRA KIVRAK

Yüksek Lisans, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Kasım YILDIRIM

Temmuz 2019, 112 sayfa

Bu araştırmanın amacı Türkiye'deki eğitim sisteminin bir parçası olan aile katılımı uygulamasının gerçekleştirilme ve doğru bir şekilde uygulanması durumunu ilk okuma yazma süreci içerisindeki yeri bakımından, birinci sınıf öğretmenlerinin görüşleri aracılığı ile değerlendirilmesini sağlamaktır.

Araştırma, ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin ilk okuma ve yazma becerilerinin öğrenim süreçlerine aile katılımının etkisinin birinci sınıf öğretmenleri gözünden değerlendirilmek istenmesi amacıyla nitel bir durum araştırması olarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya Kars ilinde görev yapmakta olan 43 birinci sınıf öğretmeni katılmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilmiş açık uçlu sorulardan oluşan anket formu ölçme aracı olarak kullanılmıştır. Elde edilen veriler üzerinden betimsel analizler gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın bulgularından elde edilen sonuçlar arasında aile katılımının yetersiz olduğu görülmüştür. Aile katılımının sağlanmasına yönelik yapılan çalışmaların aileler üzerindeki etkisinin yetersiz kaldığına dair görüşlere ulaşılmıştır. Aile katılımının yetersiz kalmasının en büyük etkisi olarak ailelerin beklentilerinin, önceliklerinin olduğu görülmüştür. Aile desteği gören öğrencilerin ise sınıftaki diğer arkadaşları ile arasında olan farklılıkların gözle görülür bir şekilde olduğu anlaşılmıştır. İlk okuma ve yazma sürecinin okul ile sınırlı kalmaması, evde de devam etmesi ve bütünleşmesinin daha yararlı olduğu konusunda görüş birliği olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: İlk okuma ve yazma süreci, aile katılımı, iş birliği, birinci sınıf öğretmenleri görüşleri, ailelerin beklentisi.

ABSTRACT

THE EFFECTS OF PARENT INVOLVEMENT IN FIRST-GRADE STUDENTS' LEARNING READING AND WRITING FROM TEACHERS' VIEWS

ZEHRA KIVRAK

Master Thesis, Department of Primary School Teaching

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Kasım YILDIRIM

July 2019, 112 pages

The aim of this study is to provide the implementation and application of family participation correctly in terms of its place in the first literacy process through the opinions of first grade teachers.

The research was determined as a qualitative study in order to evaluate the effect of family participation to the learning processes of the first reading and writing skills of primary school students in terms of first grade teachers. 43 first grade teachers working in Kars province participated in the study. The questionnaire consisting of open-ended questions formed by the researchers was used as a measurement tool. Descriptive analysis was employed on the obtained data.

It was seen that family involvement was insufficient according to results obtained from findings of the research. It was found that the effect of the studies on family involvement was insufficient for the families. Expectations and priorities of parents were seen as the biggest effect of insufficient family involvement. It was observed that the differences between the students having family support and the other friends in the class were noticeable. It was come into agreement that first reading and writing process is not limited to school and it will be more useful to continue and integrate at home.

Keywords: First reading and writing process, family participation, cooperation, opinions of first-class teachers, expectation of families.

ÖNSÖZ

Bu araştırmanın her aşamasında vermiş olduğu öneri ve katkılarının yanı sıra tüm eğitim hayatım boyunca bana vermiş olduğu desteğinden dolayı danışmanım Doç. Dr. Kasım YILDIRIM'a teşekkür ederim. Lisans danışmanım olan bana inan Doç. Dr. Sabri SİDEKLİ'ye teşekkür ederim. Eğitim sürecimde bana destek olup yanımda duran, Doç. Dr. Burcu ŞENLER ve Doç. Dr. Şadan ÖKMEN'e teşekkür ederim. Lisans eğitiminden bu yana bana abilik yapıp yol gösteren Dr. Halil ÇOKÇALIŞKAN teşekkür ederim. Bu yola çıkmamda bana destek olup, tüm araştırmam sürecinde beni yüreklendirip yoluma devam etmemi sağlayan arkadaşım Hümeysra UYSAL'a teşekkür ederim.

Her zaman bana destek olup, bana inanan, güvenen, arkamda olduğunu hissettiren babam Mustafa ÇINAR'a annem Nilgün ÇINAR'a, kız kardeşim Sıdıkanur ÇINAR'a teşekkür ederim. Yolculuğumu sonunda yakalayan, desteğini esirgemeyen eşim Muharrem KIVRAK'a teşekkür ederim.

Uygulama boyunca bana yardımcı olan öğretmenlere ulaşmamı sağlayan Şeyma TOZAR ve meslek yaşamımın başlangıcında bana danışmanlık yapıp yol gösteren Sinan TAŞ'a teşekkür ederim.

Çalışmamı destekleyen Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi'ne (Proje No: BAP 17/051) en içten teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
ÖNSÖZ	vii
TABLolar DİZİNİ.....	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ	xiii
KISALTMALAR DİZİNİ	xiv
EKLER DİZİNİ	xv

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Problem ve Alt Problem Cümlesi	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Sayıltıları.....	5
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
1.6. Tanımlar.....	5

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. İlk Okuma ve Yazma.....	6
2.1.1. İlk Okuma ve Yazmanın Amaçları	9
2.1.2. İlk Okuma ve Yazma Yöntemleri	11
2.1.2.1. Bireşim (Harf) Yöntemi.....	12
2.1.2.2. Çözümleme (Cümle) Yöntemi.....	12
2.1.2.3. Ses Temelli Cümle Yöntemi.....	12
2.1.2.4.1. Ses Temelli Cümle Yönteminin İlkeleri	13
2.1.2.4.2. Ses Temelli Cümle Yönteminin Aşamaları.....	13
2.2. İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Özellikleri.....	14
2.2.1. İlkokul Birinci Sınıf Öğrencisinin Fiziksel Gelişim Özellikleri	15
2.2.2. İlkokul Birinci Sınıf Öğrencisinin Sosyal-Duygusal Gelişim Özellikleri.....	16
2.2.3. İlkokul Birinci Sınıf Öğrencisinin Zihinsel Gelişim Özellikleri.....	17

2.2.4. İlkokul Birinci Sınıf Öğrencisinin Dil Gelişim Özellikleri.....	18
2.3. İlk Okuma ve Yazma Becerilerini Etkileyen Faktörler	19
2.3.1. Sınıf Öğretmeninin İlk Okuma ve Yazma Becerisine Etkisi	19
2.3.2. Bireysel Özelliklerin İlk Okuma ve Yazma Becerisine Etkisi.....	20
2.3.3. Okul Öncesi Deneyimlerinin İlk Okuma ve Yazma Becerisine Etkisi	20
2.3.4. Aile Katılımını İlk Okuma ve Yazma Becerisine Etkisi.....	21
2.4. Aile Katılımı	22
2.4.1. Aile Katılımının Tanımı.....	22
2.4.2. Aile Katılımının Gelişimi.....	23
2.4.3. Aile Katılımının Önemi ve Amacı	25
2.4.4. Aile Katılımını Engelleyen Etkenler.....	28
2.4.3. Aile Katılımının Faydaları	30
2.4.4. Aile Katılımı Etkinlikleri	32

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	35
3.2. Çalışma Grubu	36
3.3. Veri Toplama Aracı	38
3.4. Veri Toplama Süreci	39
3.5. Veri Analizi.....	40
3.6. Verilerin Geçerliliği ve Güvenilirliği	40

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Araştırmanın Öğretmenlerin Aile Katılımı Konusundaki Deneyimleri Alt Problemine İlişkin Bulgular	42
4.2. Araştırmanın Öğretmenlerin Aile Katılımı Konusunda Kullandıkları Stratejiler Alt t Problemine İlişkin Bulgular	56
4.3. Araştırmanın Öğretmenlerin Aile Katılımına Yönelik İnançları Alt Problemine İlişkin Bulgular	58

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma ve Sonuç	71
5.1.1. Araştırmanın Öğretmenlerin Aile Katılımı Konusundaki Deneyimleri Alt Problemine İlişkin Tartışma ve Sonuç.....	71
5.1.2. Araştırmanın Öğretmenlerin Aile Katılımı Konusunda Kullandıkları Stratejiler Alt t Problemine İlişkin Tartışma ve Sonuç.....	78
5.1.3. Araştırmanın Öğretmenlerin Aile Katılımına Yönelik İnançları Alt Problemine İlişkin Tartışma ve Sonuç	79
5.2. Öneriler	83
5.2.1. Ailelere Yönelik Öneriler.....	83
5.2.2. Öğretmenlere Yönelik Öneriler.....	84
5.2.3. Okul Yönetimine Yönelik Öneriler.....	84
5.1.1. Gelecekte Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler	85
KAYNAKÇA.....	86
EKLER.....	94
ÖZGEÇMİŞ	100

TABLolar DİZİNİ

Tablo 3.1. Demografik özelliklerine ilişkin bilgiler.....	37
Tablo 4.1. Okuma ve yazma eğitimi ile ilgili katıldıkları hizmet içi eğitim kursları.....	43
Tablo 4.2. Okuma yazma eğitiminin ilkökul yıllarındaki önemi hakkındaki görüşleri	40
Tablo 4.3. Okuma ve yazma eğitimini etkileyen faktörler hakkındaki düşünceleri	44
Tablo 4.4. Çalışılan okulun çocuğun okuma ve yazma eğitimine aile katılımını sağlamak adına neler yaptıkları hakkındaki düşünceler	45
Tablo 4.5. Okuma ve yazma eğitimi başarısı açısından ailenin etkin katılımı konusundaki düşünceleri.....	46
Tablo 4.6. Aile katılımının nasıl bir süreç olduğu hakkındaki düşünceleri	47
Tablo 4.7. Çalıştıkları okulda ailelerin etkin katılım düzeyleri noktasındaki görüşleri.....	48
Tablo 4.8. Şuan okuttukları sınıftaki öğrenci ailelerinin etkin katılımı ile ilgili düşünceleri	49
Tablo 4.9. Sınıfta okuma ve yazma açısından çok fazla aile desteği gören öğrencilerin varlığı	49
Tablo 4.10. Aile desteği gören öğrencilerin durumları hakkındaki görüşleri	50
Tablo 4.11. Aile desteği gören öğrencilerin ailelerinin katılımıyla çocukların okuma ve yazma başarısındaki gelişmeler hakkındaki görüşleri	51
Tablo 4.12. Aileleri etkin olarak katılmayan çocukların sınıfta olup olmadığı hakkındaki görüşleri	52
Tablo 4.13. Aileleri etkin olarak katılmayan çocukların durumları ile ilgili görüşler	53
Tablo 4.14. Aileleri etkin katılım sağlayan çocuklarla kıyasladığımızda aileleri etkin olarak katılmayan öğrenciler konusundaki görüşler	54
Tablo 4.15. Aileleri etkin olarak katılım sağlayan çocuklar ile aileleri etkin katılım sağlamayan çocukları karşılaştığımızda akademik başarı farklılıkları ile ilgili görüşler	54
Tablo 4.16. Farklılıkların aile katılımından kaynaklanıp kaynaklanmadığına yönelik görüşleri	54
Tablo 4.17. Okuma ve yazma sürecine yönelik değerlendirmelerin nasıl yapıldığı hakkındaki görüşleri	55
Tablo 4.18. Okuma ve yazma sürecine etkin katılan ailelerin bu değerlendirmelerde çocuklarının üzerinde baskılar oluşturup oluşturmadıkları konusundaki görüşler	56
Tablo 4.19. Çocuk ve ebeveyn arasında ev ortamında gerçekleşen okumaların bir çeşit aile katılımı olup olmadığı hakkındaki görüşler	57
Tablo 4.20. Aileleri çocuklarının eğitimlerine etkin ve bilinçli bir şekilde katılmalarını sağlamak için uyguladıkları stratejiler	58
Tablo 4.21. Uygulanan stratejilerin başarılı olup olmadığı konusundaki düşünceleri.....	59
Tablo 4.22. Uygun aile katılımı hakkındaki katılımcıların görüşleri.....	59
Tablo 4.23. Ailelerin çocuklarına katkı sağlamayı isteyip istemedikleri konusundaki	

görüşler	60
Tablo 4.24. Katılımcıların çalıştıkları okulun aile katılımını arttırmak için çabaları hakkındaki görüşler.....	61
Tablo 4.25. Hangi tür aile katılımının çocuğun okuma ve yazma başarısında daha etkili olduğu hakkındaki görüşleri	62
Tablo 4.26. Ailelerin katılımında çocuklar için faydasız olan bir durum görüp görmedikleri hakkındaki görüşleri.....	63
Tablo 4.27. Sınıfınızda aile katılımına yönelik etkili stratejiler uygulayıp uygulamadıkları hakkındaki görüşler	63
Tablo 4.28. Sınıfınızda etkin katılım sağlayan ailenin çocukları ile bu katılımı sağlamayan ailelerin çocuklarının okuma ve yazma başarılarında farklılıklar olup olmadığı hakkındaki görüşler	64
Tablo 4.29. Hangi problemlerin ailelerin etkin katılımına engel olduğu hakkındaki görüşleri	65
Tablo 4.30. Okuma ve yazma başarısı ile aile katılımı arasında olumlu ilişkilerin olup olmadığı hakkındaki görüşler	66
Tablo 4.31. Ailelerin çocuklarının okuma ve yazma eğitim süreçlerine katılımında kendilerini rahat hissetmeleri konusundaki görüşleri	67
Tablo 4.32. Ailelerin çocuklarının okuma ve yazma eğitimlerine katılma süreçlerinde size veya diğer okul personeline ulaşmada kendilerini rahat hissetmeleri konusundaki görüşleri	68
Tablo 4.33. Ailelerin çocuklarının okuma ve yazma eğitim süreçlerine etkin katılma konusunda sorumluluk sahibi olup olmadıkları hakkındaki görüşleri.....	68
Tablo 4.34. Bazı ailelerin çocuklarının bu süreçlerine katılma da herhangi bir sorumluluklarının olmadığını, bu sürecin sadece öğretmenin sorumluluğunda olması gerektiği konusundaki görüşleri.....	69
Tablo 4.35. Ailelerin bu sürece etkin olarak katılmaları için çaba gösteren öğretmenlere son olarak bulunmak istedikleri tavsiyeler	70

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 3.1. Veri Toplama Süreci	36
--------------------------------------	----

KISALTMALAR DİZİNİ

KÖ: Katılımcı Öğretmen

EKLER DİZİNİ

Ek 1. Öğretmen Görüşleri Anket Formu	90
Ek 2. Uygulama İzin Belgesi.....	95

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde, problem durumuna, problem ve alt problem cümlelerine, araştırmanın önemine, sayılıtlara, sınırlılıklara ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1.Problem Durumu

Okuma ve yazma becerileri bireyin kendini gerçekleştirmesini ve dolayısıyla toplumun sürekliliğini sağlayan temel yaşam becerilerinden biridir (Tok, Tok ve Mazı, 2008). Okuma ve yazma becerileri ile sıklıkla aynı anlamda kullanılan “okuryazarlık” sözlü ve yazılı iletişim sistemlerinin etkili bir şekilde kullanılabilmesi için önemli bir araçtır (Gül, 2007). Erken çocukluk döneminde okuryazarlığın temelleri atılmakta ve ilkökul yaşantısının başlaması ile birlikte okuma ve yazma becerileri elde edilmektedir.

Günümüz dünyasında; donanımlı bir birey olmak giderek önem arz etmektedir. Bu özelliklere sahip olabilmek için pek çok beceriye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu beceriler; bireyin kişisel potansiyeline, bulunduğu sosyal çevreye ve içinde bulunduğu birtakım imkânlarla bağlı olabilmektedir. İşte bu noktada kişinin pek çok şeyden en etkin biçimde faydalanabilmesi işlevsel okuryazar olmasını gerekli kılar. Bu yüzden işlevsel okuryazarlık, kişinin hayatına çocukluktan itibaren yerleşebilmelidir. Bunun için de öncelikle ailenin; çocuğun hayatının her safhasında işlevsel okuryazarlığa yer vermesi ve çocuğu desteklemesi gerekmektedir (Özenç, 2012).

Öğrenme-öğretme sürecine ilişkin olarak okul başarısını arttıran faktörler üzerinde

yapılan araştırmalar, okul başarı sı üzerinde okul-aile dayanışmasının önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir (Çelenk, 2003).

Anne-babalar sadece öğrencilerin ilk öğretmenleri değil aynı zamanda da eğitimcilerin ortaklarıdır. Anne-babaların çocuklarıyla ilgili bir anlayışları vardır ve bu anlayış öğretmenler için öğrenme deneyimlerini planlarken değerli olabilmektedir. Benzer şekilde öğretmenler de öğrencileri, anne-babalardan farklı bir şekilde, farklı ortamda tanıdıkları için anne-babaların çocuklarını tanımalarına katkıda bulunabilmektedirler. Eğitimcilerin, anne-babaları öğretim programı ve çocuklarının ilerlemeleri hakkında bilgilendirme sorumlulukları vardır. Bunun yanında anne-babalar da okul programına ve hedeflerine katkıda bulunabilirler. Anne-babalar çocuklarını güdülemede, okulda öğrenilenler ile dışarıdaki fırsatlar arasında bağlantı kurmada aktif rol üstlenebilirler (Danielson, 2002. akt. Kaysılı, 2008).

Aile içi uyumun, ailenin destekleyici yaklaşımının ve ailenin okul etkinliklerine katılmasındaki çeşitliliğin, okul başarı sı üzerinde önemli etkileri vardır. Diaz (1989) tarafından yapılan bir araştırmada; akademik başarı sı düşük ve sınıfta kalma riski taşıyan öğrencileri diğer öğrencilerden ayıran en önemli etkenin, anne-baba desteği ve ilgisinden yoksunluk olduğu saptanmıştır. Aynı araştırmada, anne-baba katılım, tutarsızlık ve geçimsizliğinin de düşük okul başarı sında önemli bir risk faktörü olduğu görülmüştür. Eastman (1988), eğitim açasından destekleyici yaklaşım içerisinde olan ailelerin çocuklarında, okul başarı sına daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır (Satır, 1996).

Çocuğun ilkokula başlamasıyla birlikte, öğrencinin okul başarı sı üzerinde rol oynayan çevresel etkiler toplumun daha yeni bir kesimine doğru genişler. Fakat aile etkisi bütünüyle ortadan kalkmaz. Günün 24 saati içerisinde okul saatlerin miktarı göz önüne alınırsa, çocuk yaşamının $\frac{3}{4}$ 'ünün bu dönemde de aile içerisinde geçirildiği gerçeği ortaya çıkar. Bu durum, okul yıllarında da çocuk- aile etkileşiminin önemini göstermektedir (Çelenk, 2003).

İlk okuma ve yazma öğretiminde, evde çocuğuna eğitim yardımı sağlayan ve bu amaçla okul ile yakın işbirliğine giren ailelerin çocuklarının okuduğunu anlama başarı larının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır (Çelenk, 2001. akt. Çelenk, 2003).

Okulda yapılan eğitim evde anne-babalar tarafından da desteklenmediği sürece, okul eğitiminde başarı ya ulaşmak olası değildir. Okul ve aile iki farklı toplumsal kurumdur

ve farklı beklentiler etrafında şekillenmişlerdir. Bu iki farklı kurumun çocukların eğitimleri konusunda çıkar birliğine getirilmesi gereklidir. Sorun özellikle okul eğitiminin başlangıcı olan ilköğretim birinci sınıflar için çok daha önemlidir; çünkü en temel çalışma ve öğrenme becerileri bu yılda oluşturulmaktadır (Şimşek ve Tanaydın, 2001).

Ülkemizdeki aile yapısına bakıldığında çocukla yapılan konuşmaların niteliği ve miktarının ailenin sosyo-ekonomik durumuyla ilişkili olduğu görülmüştür. Özellikle alt sosyo-ekonomik kültüre sahip ailelerin çocuklarıyla yaptıkları konuşmalar, kısa ve otoriter niteliktedir. Bazı ailelerde ise anne-babanın, çocukların sorularına cevap vermede yetersiz kaldıkları görülmüştür. Bu durumdaki çocuktan merak etmesini ve olaylar arasındaki sebep-sonuç ilişkisini kurmasını beklemek doğru olmaz. Bundan dolayı çocukların dil ve bilişsel becerileri yavaş ilerler (Kulaksızoğlu, 2003).

Çocukların başarılarının arttırılmasını amaçlayan aile katılımı, ailelerin konuya özgü becerileri öğrenmelerinden, aile içinde uygun ilişkilerin geliştirilmesine kadar pek çok becerinin kazandırılmasını kapsamaktadır. Aile katılımının her ne kadar yasalarda geçen hükümlerle gerekliliği belirlenmiş olsa da uygulama alanında günümüzde halen pek çok ülke için katılımın sağlanması güç olmaktadır (Kaysılı, 2008).

Ülkemizde aile katılımının sağlanması ya gerçekleşmemekte ya da aile katılımı yanlış olarak gerçekleştirilmektedir. Bu çalışma ile aile katılımının okuma ve yazmadaki yeri, önemi elde edilmek istenmiştir. Böylelikle ülkemizin eğitim ve öğretim hayatına katkıda bulunulabileceği düşünülmüştür.

1.2. Problem ve Alt Problem Cümleleri

Bu araştırmada ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okuma ve yazma süreçlerine aile katılımının etkisi araştırılmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın problem cümlesi; “İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin okuma ve yazma süreçlerine aile katılımının etkisi nelerdir?” şeklindedir. Bu genel problem doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevaplar aranmıştır.

1. Öğretmenlerin aile katılımları doğrultusundaki deneyimleri nelerdir?
2. Öğretmenlerin aile katılımı konusunda kullandıkları stratejiler nelerdir?

3. Öğretmenlerin aile katılımına yönelik inançları nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Eğitim hayatının temeli olan okuma ve yazma becerileri ilkokul öncesinde temel oluşturmaktadır. İlkokulun başlaması ile birlikte okuma ve yazma süreci şekillenmektedir. Okuma ve yazma süreci sadece okul yaşamında değil günlük yaşamda da şekil almaktadır. Okuma ve yazma becerileri sadece okul ile değil; çevrenin, ailenin, desteklemesi ile birlikte oluşmaktadır. Böylece okuma yazma sürecinde gerekli olan destek sağlanmış olacaktır. Okuma yazma sürecinde öğretmene en büyük katkı aile katılımı sayesinde gerçekleşmektedir. Geçmişten bugüne dek uygulanan tüm eğitim programlarında ise aile katılımının gerekliliği üzerinde bahsedilmiştir. Aile katılımı çeşitli uygulamalar ile gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Aile katılımı bilincinin oluşturulabilmesi konusunda öğretmen ve okul idaresine büyük görev düşmektedir.

Aile katılımı sadece eğitim yönünden değil toplum yönünden de oldukça fayda sağlamaktadır. Çünkü aile katılımı sayesinde gerçekleşen tüm beceriler çocuğu etkilemekte ve ilerde bir çocukta tüm toplumu etkilemektedir.

Yapılan araştırmalarda, okuma ve yazma sürecine aile katılımının sağlanmasıyla öğrencideki akademik başarının arttığı sonucu gözlenmiştir. Literatür incelendiğinde ise ülkemizde okuma ve yazma sürecinde aile katılımın etkisi, aile katılımının sağlanmasına yönelik yapılan çalışmalar ve aile katılımını etkileyen faktörler ile ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışma ile birlikte Türkiye'deki eğitim sisteminde aile katılımının sağlanmasında hangi yollara başvurulduğu, hangi faktörlerin aile katılımını etkilediğini öğretmenler aracılığı ile elde edilmiştir. Gerek öğretmenlerin bu konu hakkındaki bilgileri gerek ailelerden kaynaklanan faktörlere araştırmanın içeriğinde yer verilmiştir. Aile katılımının sağlanması için uygulanan çalışmaların ne derece ilk okuma ve yazma sürecini etkilediğini ve başarılı olduğuna dair sonuçlara da araştırmada ulaşılmıştır.

Aile katılımının ilk okuma ve yazma sürecine olan tüm etkileri ve bu yönde yapılacak çalışmaların gerekliliği hem aile hem okul hem de öğretmenler açısından ortaya konulmaya çalışılarak araştırma tamamlanmıştır.

1.4. Araştırmanın Sayıtları

1. Okuma ve yazma sürecine aile katılımının etkisine yönelik hazırlanan sorular öğretmenlerin rahat bir şekilde cevap verebileceği şekilde hazırlanmıştır.
2. Görüşmeler rahat bir ortamda gerçekleştirilmiştir.
3. Öğretmenler sorulara güvenilir cevaplar vermişlerdir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma Kars ilinde görev yapmakta olan birinci sınıf öğretmenleri ile sınırlıdır.
2. Araştırma sonuçları alanında uzman kişilerden elde edilen görüşler sonucunda oluşturulan anket maddelerinden elde edilen verilerle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Okuma: Ön bilgilerin kullanıldığı, yazar ve okuyucu arasındaki etkili iletişime dayalı, uygun bir yöntem ve amaç doğrultusunda, düzenli bir ortamda gerçekleştirilen anlam kurma süreci olarak tanımlanmaktadır (Akyol, 2007).

Yazma: Düşüncelerimizi ifade edebilmek için gerekli sembol ve işaretleri kurallarına uygun bir şekilde ve okunaklı olarak üretebilmektir (Akyol, 2000).

Okuma ve Yazma Becerileri: Duyduğu sesleri ayırt etme, görsellerle sesleri eşleştirme, sesi okuma duyduğu sesleri yazma, seslerden hece oluşturma, heceleri okuma, heceleri yazma, hecelerden kelimeler oluşturma, kelimeleri okuma, kelimeleri yazma, kelimeleri görsellerle eşleştirme, cümleler oluşturma, cümleleri okuma, cümleleri yazma, cümleleri görsellerle ifade etme, metin oluşturma, metin okuma, kendini yazılı ifade etme olmak üzere on sekiz beceriyi kapsamaktadır (Bay, 2010).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. İlk Okuma ve Yazma

İnsanın geçmişten günümüze gelen bilgi ve deneyimlere ulaşabilmesi, onları geliştirebilmesi, bilgi birikimini arttırarak üretime katılabilmesi, kültürün çağdan çağa aktarımının yapılması ve uygarlığın gelişmesi için okuma ve yazma en önemli becerilerden biridir. Uygarlık ve kültür için okuma ve yazmanın önemi o kadar büyüktür ki, yazının bulunmasından önceki dönemler “tarih öncesi çağlar”, yazının icadından sonraki çağlar ise “tarihi çağlar” olarak isimlendirilmiştir (Tunçer, Kıncal ve Şahin, 2015).

Yazının bulunması ile beraber dil, etkileyici ve kalıcı bir iletişim aracı olarak kullanılmaya başlandı. İlk yazılardan bu güne, sürekli gelişen yazının önemi çok büyüktür. Yazı sayesinde insanlık yaşamında pek çok şey değişmiştir. Yazıyı kullanan toplumlar, bilgi beceri ve teknolojilerini yeni nesillere aktarmak, çevreye daha iyi uyum sağlamak, birbirleriyle etkileyici bir iletişim kurmak, daha çok ve daha kaliteli üretim yapmak için sistemli bir şekilde eğitime değer vermişlerdir (Tortop, 2003).

Bir ülkenin teknolojik, bilimsel, ekonomik ve kültürel gelişimi, o ülkedeki bireylere verilen eğitimin kalitesiyle doğrudan ilgilidir. Kendini tanıma, gizil güçlerinin farkında olma ve bunları açığa çıkarma, geliştirme, kendini ifade edebilme, kendine ve topluma faydalı bir birey olma ancak iyi bir eğitimle mümkündür (Sadioğlu ve Oksal, 2008).

İlk okuma ve yazma öğretimi, tıpkı alfabelerin gelişmesi gibi birçok aşamadan geçip günümüze dek ulaşmıştır. Önceleri tabletlere, parşömenlere, duvarlara, taşlara yazılan resim çizgi yazıları vardı. İnsanlar her şekli görerek, şekillerin ilişkisini kurarak konuyu anlamaya çalışıyordu. İnsanların sözcük dağarcıklarının zenginleşmesi ve soyut sözcüklerin resimle ifade edilememesiyle birlikte; insan, resim çizgi yazısını aşmaya zorlamış ve sonunda alfabeyi bulmuştur (Özenç, 2007).

Geçmiş yüzyıllarda gelişmişliğin ölçüsü olarak, toprak büyüklüğü, nüfus ve asker çokluğu gösterilirken, çağımızda bunun yerini bilim ve bilimin dayandığı okuma-yazma almaktadır (Özenç, 2007).

Gün geçtikçe karmaşıklaşan ve gelişen günümüz dünyasında, okuma ve yazmanın önemi gittikçe artmaktadır. Günümüz küresel dünyasındaki işlevsellik, okuma ve yazmada dünkü bilgilerden daha üst düzeyde bir okuma ve yazmayı gerektirmektedir. Yeni nesiller için bu gereksinimler daha da artacaktır. Bugünün ve yarının nesilleri okuma ve yazmada, seçici ve yeterli olmaya ihtiyaç duyacaklardır. Daha sade bir anlatımla; bilgi bombardımanı karşısında öğrenciler, kendileri için önemli olan bilgileri seçmek durumunda ve hatta bu bilgilerle yeterli olmak zorunda kalacaklardır (Aktay, 2015).

Okuma yazma, bir yandan, insanlığın birikmiş deneyimlerini eski nesillerden yeni nesillere aktarmaya yararken, diğer yandan, yaşayan nesiller arasında önemli ve son derece etkili bir iletişim, anlaşma aracı niteliğindedir (Tunçel, Kıncal ve Şahin, 2015).

Güneş (2000), okuma ve yazma yaklaşımlarını; yaşam boyu eğitim, beyin teknolojisi ve bilinçlendirme olarak sınıflandırmıştır. Bilgi ve becerideki hızlı gelişmeler bireyin sadece bilinenler konusunda değil, aynı zamanda ileriki zamanda karşılaşacağı konularda da eğitilmesini gündeme getirmiştir. Diğer taraftan, iletişim, sanayi, tarım vb. alanlarda hızla ortaya çıkan gelişmelerle bunların sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel yaşama etkileri; bilgi beceri ve değerlerin yenilenmesi sürecine, yaşam boyu devam edilmesini zorunlu kılmaktadır. Eğitimin insan yaşamına bağlı bir süreç olduğunun ortaya çıkmasıyla gündeme gelen yaşam boyu eğitim, üç temel amaca yönelmiştir. Bunlar, yaşam boyu öğrenme fırsatları oluşturarak bireyin gelişimini sağlamak, toplumsal bütünleşmeyi oluşturmak ve ekonomik gelişmeyi gerçekleştirmektir.

Beyin teknolojisi yaklaşımına göre, okuma ve yazma; sadece okuma-yazma ve aritmetik gibi teknik becerilerin geliştirilmesi olarak düşünülmemektedir. Okuma ve yazma, aynı

zamanda beyin teknolojisini geliştirme; düşünme, anlama, sıralama, tamamlama, sınıflama, eleştirme, analiz-sentez yapma ve değerlendirme gibi zihinsel yetenekleri geliştirmeyi de içermektedir. Okuma ve yazma giderek iyi iletişim kurma, çağdaş toplumun ihtiyaçlarını yerine getirme, bilgili kararlar verme, öğrenmeyi yaşam boyu sürdürme, bireylerin kapasitelerini sonuna kadar geliştirme gibi konuları da kapsamaktadır. Diğer taraftan, beyin teknolojisinin geliştirilmesiyle beraber bireyin bilgi, beceri ve tutumlarında önemli gelişmelerin olacağı, yeni tutumlar, yeni alışkanlıklar ve yenedünya görüşüne sahip olacağı, tüm bunları yerinde ve zamanında kullanacağı da ileri sürülmektedir (Güneş, 2000).

Okuma, sembollerle ifade edileni anlama; yazma ise anlatılmak isteneni sembollerle ifade etme olarak tanımlanabilir. Okumada, yazılı materyallerden anlam elde edilirken; yazmada çeşitli sembolleri kullanarak kişiye ait anlatımlar oluşturulmaktadır (Kasten ve Yıldırım, 2013).

İlk okuma ve yazma öğretiminin başarılı olması, çocuğun okula ve hayata bakış açısını da etkiler. Bu alanda başarılı olamayan bir çocuk, okuldan soğur; diğer insanlara bakışı değişir, karamsar duygulara kapılma olasılığına sahip olur. Oysa başarılı olan bir çocuk, kendisini daha güçlü ve güvenli hisseder. Bu duygu, çocukların okul başarılarını ve hayata uyumları üzerinde olumlu yönde bir etki bırakır. Bu bakımdan ilk okuma ve yazmayı iyi öğrenen çocuklar, bütün öğrenim yaşantılarını, bir nebze, güvence altına almış olurlar (Binbaşıoğlu, 2004).

Okuma ve yazma becerisine etkin bir şekilde sahip olan bireyler, tek başına bilgiye ulaşabilir, ulaştığı bilgiyi yorumlar ve sonuçlar elde ederek kendilerini geliştirebilirler (Tunçel, Kınca ve Şahin, 2015).

Okuma günlük yaşantı ve kişisel gelişim açısından oldukça önemlidir. Çünkü okuma duygusal ve ruhsal ihtiyaçları gidermeye katkıda bulunur. Okuyamayan insanlar sürekli başkaları tarafından bu eksiklerinin fark edilebileceği endişesini taşırlar. Okumayan veya okuyamayan insan hem akademik zenginlikten hem de kültürel etkinliklere katılmadan yoksun kalır ve eğitilmiş insanlarla iletişim kurmakta zorlanır. İyi okuma bireyin kavramlar oluşturmasına, genellemeler yapabilmesine, çıkarımlarda bulunmasına, fikirler arasında ilişkiler kurmasına katkı sağlar ve insanın düşünme biçimini farklılaştırır (Tunçel, Kınca ve Şahin, 2015).

Okuma becerisinden sonra gelişen yazma becerisi ise bağımsız olarak gelişir. Yazma

becerisi şartlı refleks hareketlerindeki incelik ve farklılaşma konusundaki motor becerilerim öğrenilmesindeki genel kanunlara tabidir. Bu bakımdan güzel yazı yazanlarda bu hareketler, öğrenilmiş hareketlerdir (Özcan, 1992).

Doğumla birlikte başlayan eğitim süreci, ilköğretimden itibaren sistemli ve planlı bir şekilde devam eder (Sadioğlu ve Oksal, 2008). İlköğretim, diğer eğitim sistemlerinin temel yapı taşı konumundadır.

Birinci sınıf, öğrencinin eğitim yaşamının temelini oluşturur. Birinci sınıfta kazanılan ilk okuma yazma becerisi, birçok öğrenme güçlüğünü kendi içerisinde barındıran, yaşam boyu süren, kişinin iletişim kurmasını sağlayan faydalı ve sürekli bir beceridir (Ferah, 2001).

Okuma, okul programlarının omurgası niteliğindedir. Tüm derslerin temelinde okumanın önemli bir yeri vardır. Çünkü okuma, bir öğrenme yolu ve bilgilerin insan belleğine aktarılmasında önemli bir araçtır (Tunçel, Kıncal ve Şahin, 2015).

İlköğretimde okuma becerilerini uygun şekilde kazanıp ancak yeterince geliştiremeyenler daha sonraki eğitim-öğretim dönemlerinde başarısız olabilmektedirler (Tunçel, Kıncal ve Şahin, 2015).

İlköğretimin birinci kademesinde en etkili öge, öğretim araçları veya uygulanan yöntemlerden çok öğretmendir. Öğretmenin kişiliğinin, öğrencileriyle arasındaki ilişkinin sevgi ve güvene dayalı olmasının başarılı bir öğretimde önemli olduğunu, çocuğun doğal merakıyla birlikte öğrenimini etkileyen, hızlandıran gücün öğretmenden kaynaklandığını savunmaktadır. Öğretmenlerin alanlarına hâkimiyetleri, alanın bakış açılarını kazanmaları, alandaki temel konular ve bunlar arasındaki bağlantıları iyi kavramaları mesleki başarı için gereklidir. (Sadioğlu ve Oksal, 2008).

2.1.1. İlk Okuma ve Yazmanın Amaçları

İlk okuma yazma öğretiminin genel amacı; dinleme ve konuşma gibi temel dil becerilerinden yola çıkıp çocuğun hayatı boyunca kullanacağı okuma yazma temel becerisini verebilmektir (Özenç, 2007).

İlk okuma yazma öğretiminin amaçları, okuma ve yazma alanları olarak ele alınmaktadır. Okuma alanına yönelik amaçlar da iki gruba ayrılmaktadır. Birinci grupta okumadan elde edilen sonuçlara; ikinci grupta ise öğrencilerde gelişmesi beklenen

zihinsel becerilere yönelik amaçlar yer almaktadır. Birinci grupta yer alan amaçlar; öğrencilerin yakın çevrelerine ilişkin deneyim kazandırmak, diğer bireylerin deneyimlerinden yola çıkarak kendi yaşamlarına anlam vermelerini sağlamak, kültürlerini zenginleştirmek, toplum sorunlarıyla daha fazla ilgilenmelerini sağlamak ve onları duygu ve düşüncelerini daha iyi ifade etmeye yöneltmektir. İkinci grupta yer amaçlar ise; öğrencilerde okumayı öğrenme isteği yaratmak, merak duygusunu güçlendirerek öğrencilerin okuma sırasında soru sormalarını sağlamak, sözcükleri doğru tanımaya alıştırmak, öğrencileri okuma sırasında karşılaştıkları sorunları çözebilecek duruma getirmek, yüksek sesle doğru okumaya alıştırmak, aşamalı olarak sessiz okumaya yönlendirmek ve okuma alışkanlığı kazandırmaktır (Aktay, 2015).

Yazı alanına yönelik amaçlar ise öğrencilerin ilgisine yönelik etkinliklerle açık, okunaklı ve gerektiği biçimde hızlı yazmayı öğrenmelerini sağlamaktır. Yazı öğretiminde diğer amaç, öğrencilerin yazma sırasında gereksinim duyacakları becerilerin geliştirilmesidir. Buna göre, yazı öğretiminde öğrencilerin yazma zevkini artırmak, yazının yararlarını anlamalarını sağlamak, yazma sırasında karşılaştıkları güçlükleri yenmede öğrencilere yardım etmek ve öğrencileri günlük yaşamlarında ve ileriki öğrenim yaşamlarında yazıyı etkin bir biçimde kullanmaları konusunda motive etmektir (Aktay, 2015).

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda ifade edilen Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri doğrultusunda hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin;

- Dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi
- Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarının sağlanması,
- Okuduğu, dinlediği/izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarının; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerinin sağlanması,
- Okuma yazma sevgisi ve alışkanlığını kazanmalarının sağlanması,
- Duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerinin sağlanması,
- Bilgiyi araştırma, keşfetme, yorumlama ve zihinde yapılandırma becerilerinin geliştirilmesi,

- Basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme becerilerinin geliştirilmesi,
- Okuduklarını anlayarak eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmelerinin ve sorgulamalarının sağlanması,
- Millî, manevi, ahlaki, tarihî, kültürel, sosyal değerlere önem vermelerinin sağlanması, millî duygu ve düşüncelerinin güçlendirilmesi,
- Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla estetik ve sanatsal değerleri fark etmelerinin ve benimsemelerinin sağlanması amaçlanmıştır (MEB, 2019).

Çocukların okuma yazma becerisine sahip olmalarından çok; doğru, akıcı, anlayarak ve eleştirerek okumaları, işlek ve okunaklı yazmaları önemli olduğundan, birinci sınıf öğretmenliğinin, çocukların ilk deneyimi olması ve ilk okuma yazma öğretiminin önemi nedeniyle ayrı bir yeri vardır (Sadioğlu ve Oksal, 2008).

2.1.2. İlk Okuma ve Yazma Yöntemleri

İlk okuma ve yazmanın tarihsel gelişimine bakıldığında farklı yöntem ve tekniklerin uygulandığı görülmüştür. Ülkemizde Cumhuriyetin ilk yıllarında harf yöntemi kullanılmıştır ancak daha sonra cümle yöntemine geçilmiştir. Şu anda ise Ses Temelli Cümle Yöntemi kullanılarak 1948'den bu yana kullanılan cümle yönteminden vazgeçilmiştir (Özenç, 2007).

1924 yılında İstanbul'da 'Alfabe Kongresi' düzenlenmiştir. Bu kongrede sözcük yöntemi savunulmuştur. 1926 İlkokul Programı'nda ses yöntemi ve heceleme yöntemi yasaklanarak sözcük yöntemi ya da karma yöntemden birinin seçimi öğretmene bırakılmıştır. Bu yöntem 1936 yılına kadar yürürlükte kalmıştır. 1936 programında ise 1926 programından farklı olarak basit cümle ve sözcüklere yer verilmiştir. Cümle yöntemine tam olarak 1936 yılında geçilmiştir. 1948 Programı'nda ilk okuma yazma öğretimine kısa cümlelerle başlanması gerektiği vurgulanmıştır. Zamanla cümlelerin sözcüklere, sözcüklerin hecelere ve hecelerin ise harflere bölüneceği belirtilmiştir. 20 yıl boyunca uygulamada kalan 1948 Programı'nda cümle çözümlemenin kullanıldığı görülmektedir. 1968 Programı ve 1981 Programı'nda benzer biçimde cümle çözümleme yöntemine yer verilmiştir (Aktay, 2015).

PISA ve UNESCO araştırma sonuçlarına göre hareket edilmiş ve 2004 yılında yapılandırmacı yaklaşım doğrultusunda geliştirilen Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda ilk okuma yazma öğretimine ayrı bir önem verilmiş ve Ses Temelli Cümle Yönteminin kullanılması öngörülmüştür (Aktay, 2015).

İlk okuma ve yazma öğretimindeki metotlar, pek çok kitaplarda farklı gösterilmiştir. Her yöntemin de kendine özgü faydalı ve sınırlı yönleri vardır (Özenç, 2007).

2.1.2.1. Bireşim (Harf) Yöntemi

Bu yöntemle okuma-yazma öğretiminde; öğrencilere “a” harfinden “z” harfine kadar alfabedeki bütün harfler sırasıyla öğretilir ve sonrasında bütün harflerin büyük ve küçük yazılışları iyice öğrenilinceye kadar sayısız tekrar yapılır. Daha sonra iki harf birleştirilerek heceler yapılır. Bu şekilde hecelerden kelimelere, kelimelerden de cümlelere geçilir (Özenç, 2007).

2.1.2.2. Çözümleme (Cümle) Yöntemi

Cümle yöntemi ile okuma yazma öğretimi; “ Ali bak, Ali ata bak, Emel eve gel vb” cümlelerle yapılarak bu cümleler sırasıyla kelimelere, hecelere, harflere bölünmektedir. Her aşamada öğeler birleştirilerek yeni kelime ve cümleler yapılmaktadır (Özenç, 2007).

2.1.2.3. Ses Temelli Cümle Yöntemi

Ses Temelli Cümle Yöntemi'nde, ilk okuma yazma öğretimine seslerle başlanmaktadır. Anlamli bütün oluşturacak birkaç ses verildikten sonra seslerden hecelere, kelimelere, cümlelere ve metinlere ulaşmaktadır. İlk okuma ve yazma öğretimi kısa sürede cümlelere ulaşacak şekilde düzenlenmektedir (Özenç, 2007).

2004 yılında yenilenen Türkçe Öğretim Programı üzerinde değişiklikler yapılarak son halini 2017 yılında almıştır. İlk okuma ve yazma öğretimin dik temel harf veya birleşik eğik harflerle gerçekleştirilebileceği kararı alınmıştır. En kolay kelime ve cümle oluşturmak adına ses gruplarında değişiklikler olmuştur. Ses grupları ‘e, l, a, k, i, n’ ‘o, m, u, t, a, y’ ‘ö, r, ı, d, s, b’ ‘z, ç, g, ş, c, p’ ve ‘h, v, ğ, f, j’ olmak üzere 5 gruptan oluşturulmuştur.

2.1.2.3.1. Ses Temelli Cümle Yönteminin İlkeleri

Ses Temelli Cümle Yönteminde dikkat edilecek ilkeler şöyle belirtilmektedir (MEB, 2009):

- Öğrencilerin ön bilgilerinden hareket edilmelidir.
- Ağırlıklı olarak sentez yöntemi kullanılmalıdır.
- Öncelikli olarak ve özellikle anlamlı heceler elde edilmelidir. Oluşturulacak hecelerin; kolay okunması, dilde kullanım sıklığının olması, anlamının açık ve somut olması, anlamının görselleştirilebilir olması ve işlek hece yapısına sahip olmasına dikkat edilmelidir.
- Kısa sürede cümlelere ulaşılmalıdır.
- Olanaklar ölçüsünde görsellere başvurulmalıdır.
- Somut öğelerden yararlanmaya ağırlık verilmelidir.
- Hece tablosu hiçbir biçimde kullanılmamalıdır.
- Öğrenilenlerin kalıcılığı sağlanmalıdır.

Ses temelli cümle yönteminin ilkeleri incelendiğinde, öğrencilerin ön bilgilerinden hareketle; seslerden, hecelere ve hecelerden cümlelere ulaşılan bir sıralama benimsendiği ortaya çıkmaktadır. Bu süreçte seçilen hece ve cümlelerin anlamlı olmasına dikkat edilmesi ve sentez yoluyla ilk okuma yazma öğretiminin gerçekleştirilmesi beklenmektedir (Aktay, 2015).

2.1.2.3.2. Ses Temelli Cümle Yönteminin Aşamaları

Ses Temelli Cümle Yöntemine göre ilk okuma yazma öğretimi üç aşamada gerçekleştirilmektedir (MEB, 2017):

- 1) İlk okuma yazmaya hazırlık
  - a) Dinleme eğitimi çalışmaları
  - b) Parmak, el ve kol kaslarını geliştirme çalışmaları
  - c) Boyama ve çizgi çalışmaları
- 2) İlk okuma yazmaya başlama ve ilerleme
  - a) Sesi hissetme, tanıma ve ayırt etme

- b) Harfî okuma ve yazma
- c) Harflerden heceler, hecelerden kelimeler, kelimelerden cümleler oluşturma
- d) Metin okuma

3) Bağımsız okuma ve yazma

2.2. İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Özellikleri

Çocukların belli gelişim dönemlerinden geçtiği yapılan araştırmalar sonucunda ortaya konulmuştur. Bu gelişim dönemlerinde çocukların sahip olduğu özellikleri ve eğilimleri aileler ve öğretmenler tarafından bilinirse çocuklar bu dönemleri olumlu bir şekilde tamamlamaktadır.

İlk okuma yazma öğretimi sürecinde çocuğun içinde bulunduğu yaş özelliklerinin değişik yönlerden ele alınması, onun okuma yazma becerilerini geliştirebilmesi açısından oldukça önemlidir (Erdoğan, 2009: 19 akt. Delican, 2013). Ailelerin ve sınıf öğretmenlerinin, çocuğun okuma yazma becerilerini kazandığı döneme özgü gelişim özelliklerini bilmesi, en iyi öğrenme ortamlarının oluşturulmasında önemli katkılar sağlamaktadır (Delican, 2013).

Çocuklar doğumdan itibaren kendilerine özgü bir gelişim süreci izlemektedirler. Bu süreç içerisinde çocuğun ilk altı yılı, gelişimin temel taşlarının oluşması ve temel bilgi ve becerilerin kazanıldığı yıllar olması nedeniyle büyük önem taşır. Bu süreçte, bedensel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişim açısından son derece önemli ve geleceği belirleyen özellikler kazanılmaktadır (Delican, 2013).

Bu dönemde çocuğun fiziksel, bedensel ve psikolojik gelişmeleri aynı doğrultuda ilerlemez, çocuğun gelişmesi değişik alanlarda farklı hızlarda ortaya çıkabilir. Gelişim dönemleri kesin hatlarla birbirinden ayrılamaz. Bir önceki dönemin özellikleri, bir sonraki dönemin başlarında görülmeye devam edebilir (Aktay, 2015).

Çocukların gelişim özelliklerini 4 ana başlık altında inceleyebiliriz. Bunlar;

- Fiziksel gelişim özellikleri,
- Sosyal – duygusal gelişim özellikleri,
- Zihinsel gelişim özellikleri,

- Dil gelişim özellikleri

2.2.1. İlkokul Birinci Sınıf Öğrencisinin Fiziksel Gelişim Özellikleri

Fiziksel gelişim, çocukların sosyal ve zihinsel gelişimlerini de etkilediği için oldukça önemlidir. Birçok fiziksel yetersizlik ve hastalık erken yaşlarda tespit edilebilirse tedavisi mümkün olabilmektedir. Özellikle görme, işitme ve konuşma sorunları okuryazarlık gelişimi açısından önemlidir ve öğretmenin bu konularda yeterli bilgiye ve beceriye sahip olması gerekmektedir (Delican, 2013).

Birinci sınıf öğrencisi bedeni yönden, çok hızlı olmamakla birlikte, henüz gelişme halindedir. Bu gelişme baştan ayağa, içten dışa doğru bir seyir izler. Okulöncesi birçok çocuğun gözleri miyop iken, okul döneminde görmeleri normale dönmektedir. İşte bu nedenle çocuğun fiziksel gelişimi okuldaki başarısını büyük ölçüde etkiler (Aktay, 2015).

Nutall'e (1991) göre birinci sınıf öğrencileri;

- Fiziksel gelişimleri açısından önceki dönemlere göre daha yavaş fakat sürekli bir gelişme izlemektedir.
- Büyük kaslarını kontrol edebilmektedirler.
- Fiziksel güçlerini ve becerilerini test etmekten hoşlanırlar; atlamayı koşmayı ve yuvarlanmayı, dans etmeyi vb. severler.
- Çoğunlukla dengelerini sağlayabilecek niteliktedirler. Tek ayakları üzerinde durabilir, dar bir duvar üzerinde yürüyebilir, bisiklete binebilir ve paten kullanabilirler.
- Kendilerine fırlatılan küçük topları yakalayabilirler. Bir topu 4 – 6 kez sektirebilirler.
- Kendi ayakkabılarını bağlayabilirler.
- Düğme ve fermuarlarını kapatıp açabilirler.
- Gözetim altında tamir malzemelerini (çekiç, pense vb.) doğru biçimde kullanabilirler.
- Fiziksel beceri gerektiren oyunlar oynamaktan hoşlanırlar.
- Desenleri, şekilleri, harfleri ve rakamları kopyalayabilirler.
- Belli bir seviyeye kadar sayabilirler (Örneğin 100'e kadar).

- Kendi isimlerini, bazı harfleri ve belli seviyeye kadar rakamları yazabilirler.
- Sağ ve sol kavramlarını anlayabilirler.
- İnsan vücudunu tam olarak çizebilirler (Akt. Delican, 2013).

Çocuk yaparak ve yaşayarak öğrenir. En iyi öğrendiğimiz şeyler kendi kendimize yaparak öğrendiklerimizdir (Aktay, 2015).

Birinci sınıf çocuğun hareket ihtiyacını tatmin sahası oyundur. Oyun çocukların bedeni ve zihni gelişmelerini sağlayan en etkili araçtır. Birinci sınıfta eğitim öğretim etkinlikleri hareket ve oyuna uygun olmalı ve çocuğun oyun ihtiyacına cevap vermelidir. Bu bakımdan öğretmen, öğretim yılı başında çocukların zevk aldığı oyunlar tespit etmelidir. Okuma ve yazma çalışmaları oyun havasında verilmelidir (Aktay, 2015).

2.2.2. İlkokul Birinci Sınıf Öğrencisinin Sosyal-Duygusal Gelişim Özellikleri

Okula uyum sağlama sürecini kolaylaştırarak girişimci, dışadönük bireyler yetiştirmek için öğrencilerin sosyal - duyuşsal yönden de tanınması oldukça önemlidir. Beş, altı yaşlarındaki çocuklar için sevimlik, beğenilmek, önemsenmek, başarılı olmak ve takdir edilmek oldukça önemlidir (Delican, 2013).

Birinci sınıf çocuğunun duyguları ani iniş çıkışlar gösterir. Duygularının etkisi altında kalarak düşünür ve ona göre davranır. Duygusal tepkilerini sözle değil, daha çok davranışlarıyla ortaya koyar. Sözle yansıtamadığı duygularını yaramazlık, hırçınlık, huysuzluk ve inatçılık yoluyla açığa vurur (Aktay, 2015).

Yavuzer'e (2005) göre 5 – 6 yaş çocuklarının sosyal - duygusal gelişim özellikleri şöyledir;

- Genelde daha akli başında ve bağımsızdır.
- Grup oyunlarını tercih eder. 2–3 arkadaşıyla birlikte oynar.
- Arkadaşlarını kendi seçer. Oyunda kurallara uyulması ve dürüst olunması gerektiğini anlar.
- Sıkıntı içinde olan arkadaşlarının duygularını paylaşmaya, onları rahatlatmaya çalışır.

- Altı yaş çocuğu oldukça değişken bir özelliğe sahiptir. Bu nedenle zaman zaman ev ve okuldaki davranışları arasında farklılıklar görülebilir. Zaman zaman duygusal patlamalar görülebilir.
- Altı yaşında çocuk, tembel ve kararsız bir görünümdeydir. 2,5 yaşında yaşanmış olan karar verme güçlükleri tekrar yaşanır, yine bir şeyin olumlu ve olumsuz iki yüzü arasında hızla gelip gider.
- Oldukça meraklıdır. Öğrenme isteği güçlüdür.
- Yetişkin arkadaşlığından hoşlanır.
- Oyun oynadığı gruplar genişlemiştir. Yalnız başına oynamaktan hoşlanmaz.
- Düşünce açısından realisttir. Sık sık ‘Doğru mu?’ sorusunu sorar.
- Kendisine bildirilen kurallar veya konulan yasaklar karşısında da sık sık ‘Neden?’ sorusunu sorar.
- Artık yetişkine daha az bağımlıdır, arkadaşlarının beraberliğini daha çok arar.
- Sosyal yönden ailesine bağımlılığını sürdürmekle birlikte öğretmeni ve arkadaşlarının önemi artmaya devam eder.

2.2.3. İlkokul Birinci Sınıf Öğrencisinin Zihinsel Gelişim Özellikleri

Zihinsel gelişim, çocukların var olan zihinsel yapılarının kapsam ve niteliğinin değişmesi ve yeni yapıların oluşturulması ile sağlanır (Delican, 2013).

Bu yaş çocuğunda toptan görüş egemendir. Bu yüzden öğrenme konuları üniteler halinde bir bütün olarak düzenlenmelidir. Çocuğun diğer bir özelliği de somut düşünmesidir. Somut düşündüğü için bilimsel mantığa göre anlatılan konuları da anlayamaz. Çocuğun dikkati dağımtır; çabuk yorulur. Aynı konu üzerinde uzun süre dikkatini toplayamaz. Bunun için çeşitli araç gereç ile oyun vb. etkinliklere yer verilmediir. Miktar kavramını genişlik ve yükseklik boyutlarına göre saptayarak boy, kilo bakımından fiziksel büyüklüğü yaşça büyüklük olarak algılar (Aktay, 2015).

Birinci sınıf öğrencileri yaşlarını, doğum tarihlerini ve aylarını bilebilirler. Bu yaş öğrencilerinde hızlı cevaplamalar gözlenebilir. Bunun yanı sıra, bu yaşta öğrencilerin hayal dünyası çok geniş olduğu için olaylara bakış açısı bundan etkilenebilir. Bu sebeple gerek evde, gerek okulda öğrencilerin anlattığı şeyleri iyice öğrenmeden hareket edilmemelidir. Özellikle aile dikkatli olmalıdır. Çocuk öğretmenin yapmadığı bir şeyi

veya başkasına yaptığı bir hareketi kendisine yapılmışçasına anlatabilir (Delican, 2013).

2.2.4. İlkokul Birinci Sınıf Öğrencisinin Dil Gelişim Özellikleri

Dil, insana özgü ve güçlü bir iletişim aracı olup toplumsallaşmış semboller kümesidir. Dil gelişimi ise, kelimelerin, sayıların, sembollerin kazanılması, saklanması ve dilin kurallarına uygun olarak kullanılmasının gelişimidir. Dilin kendine özgü kuralları ve bu kurallar çerçevesinde gelişen bir sistemi vardır (Delican, 2013).

Birinci sınıf öğrencisinin dil gelişimi ise gelişme halindedir. Kelime ve harflere, resim, hikâye, masal ve öykülere karşı ilgilidirler. Kısa sürede çok kelime öğrenebilmektedir. Çocuklar önce varlıkların karşılığı olan kelimeleri, daha sonra varlıkları niteleyen kelimeleri, hareketleri karşılayan kelimeleri ve varlıkları temsil eden kelimeleri öğrenirler (Delican, 2013).

5 – 6 yaş grubunda yer alan çocukların dil gelişim özellikleri şöyledir;

- Yaşadıkları yerin adresini ve telefon numarasını söyleyebilirler.
- Günlük deneyimleri anlatabilirler ve basit şakalar yapabilirler.
- Nesnelerin konum ve hareketlerini belirtebilirler.
- “Niçin” sorusunu içeren sözel ifadeleri açıklayarak cevap verebilirler.
- Üç veya beş bölümlük hikâyeyi birleştirip anlatabilirler.
- Adlandırdıkları sözcükleri tanımlayabilirler. Birbirini izleyen üç emir cümlesinde istenileni yapabilirler.
- Tekil ve çoğul ifadeleri birbirine dönüştürerek kullanabilirler.
- Bazı sözcüklerin eş ve karşıt anlamlarını bilebilirler. “ Ne zaman, neden, nasıl” gibi soru sözcüklerini içeren soruları cevaplayabilirler.
- Olayları oluş sırasına göre anlatabilirler.
- Yer bildiren sözcükleri yerinde ve doğru olarak kullanabilirler.
- Birleşik cümleler kullanabilirler. Cümlelerinde özellikle özneye uygun fiil kullanabilirler.
- Kullandıkları tümce yapıları yetişkinlerin tümcelerine yakın olur. Soyut ifadeleri anlayabilirler (Polat, 2011).

2.3. İlk Okuma ve Yazma Becerilerini Etkileyen Faktörler

Her çocuk dünyaya geldiği andan itibaren ailesi ve çevresi ile sürekli etkileşim içerisinde. Bulduğu aile yapısı ve çevreye göre şekillenen çocuk, okula başlamasıyla öğretmeni ve sınıf arkadaşlarıyla da etkileşim içerisine girmeye başlar. Tüm bu etkileşimler çocuğun gelişimini ve bir birey olma durumunu etkiler.

İlk okuma ve yazma becerilerini etkileyen önemli faktörleri şu şekilde sıralayabiliriz; sınıf öğretmeni, çocuğun bireysel özellikleri, çocuğun okul öncesi deneyimleri ve çocuğun eğitim-öğretimine ailenin katılımı.

2.3.1. Sınıf Öğretmeninin İlk Okuma ve Yazma Becerisine Etkisi

Bir çocuğun ailesinden uzakta ilk kez tek başına kaldığı yer sınıfıdır. Sınıfında iletişim geçtiği ve en çok güven duyduğu kişi öğretmenidir. Eğitim ve öğretimin temelini atıldığı 1. sınıfta öğretmenin önemi oldukça büyüktür. Bir çocuğun öğretmeni yeri geldiğinde annelik, yeri geldiğinde babalık rolünü de üstlenir. Genel olarak yetişkin bireylere sorulduğundan 1. sınıf öğretmenlerini çok iyi hatırladıkları gözlenir.

Anlama ve anlatma becerileri çocuğun okul öncesi çevresinde başlamakla beraber, sağlıklı şekilde gelişimi okullarda devam etmektedir. Okullarda bu becerilerin geliştirilmesi için de nitelikli öğretmenlere ihtiyaç vardır. (Yazanoğlu, 2011).

İlköğretimin birinci basamağındaki çocuğun karşılaştığı ilk ciddi sorun sosyalleşmedir, bu da iletişim sorununu doğurur. Kendini ifade etme ve özgüven kazanma konusunda en yakın yardımcısı yine öğretmenidir (Yazanoğlu, 2011).

Öğretmen etkili bir öğrenme gerçekleştirmek için öncelikle çocuğun ilgi ve istekleri doğrultusunda bir sunum tarzı geliştirmelidir. Öğrencilerin ilgilerini kaybetmeye başladıklarını düşündüğü andaysa farklı bir yöntemi uygulamaya sokmalıdır (Yazanoğlu, 2011).

Öğretmen, etkili bir okuma yazma becerisiyle birlikte, öğrencilere deneyim, düşünce ve görüşlerini paylaşmaları için adına uygun ortamlar sağlar. Tiyatro oyunları ve öyküler yardımıyla farklı dünyalar kurma, bilgi sağlayıcı metinler yardımıyla mantık kurma, derin düşünme becerilerini geliştirmesi konusunda öğrenciye yardımcı olur (Savaş, 2006).

2.3.2. Bireysel Özelliklerin İlk Okuma ve Yazma Becerisine Etkisi

Bireysel özellik denildiği zaman ise akla ilk gelen unsur zihinsel özellikler ve çocuğun zihin yaşı ve dolayısıyla da çocuğun zihin yaşının okuma yazmaya uygun olup olmamasıdır. Her çocuk, bir yetişkin modeli olmayıp, kendine özgü zekâ ve kişilik özelliklerine sahip, gelişen bağımsız bir bireydir. Başka bir deyişle, zekâ ve kişilik özelliklerinin yanı sıra her çocuğun etkileşim ortamıyla ilgili alanı birbirinden farklıdır (Yazanoğlu, 2011).

Zekâ bölümünün daha çok kalıtımın etkisi altında olması, onun çevreden etkilenmeyeceği anlamına gelmez. Bireyler sabit bir zihinsel kapasiteyle, yani değişmez zekâ düzeyleri ile doğmazlar zekâ bölüm düzeyleri, (çocukluk döneminde) aşamalı olarak artarak durağanlaşır ve genellikle bu noktadan sonra çok az değişiklik gösterir (Obalar, 2009).

Yapılan araştırmalarda zihinsel yaşı okuma ve yazmadaki önemi vurgulanmıştır. Zihinsel yaşı 6 olduğu çocuklarda, o senenin sonunda okuma ve yazmaya geçebildiği gözlenmiştir (Obalar, 2009).

2.3.3. Okul Öncesi Deneyimlerinin İlk Okuma ve Yazma Becerisine Etkisi

Çocuklar, okula başlamadan önce konuşma ve okuma yazma ile ilgili olarak birçok deneyim kazanırlar. Çocuklarda her şey merak uyandırır ve bu meraklarını oynadıkları oyunlara yansıtırlar. Oyunlarla çevrelerini incelerler, araştırıp keşfederek yeni bilgiler edinirler. Okuma yazma ile ilgili ilk deneyimler, bu merak ve keşfetme isteklerinin sonucunda ortaya çıkar (Yazanoğlu, 2011).

Okul öncesi dönemde, çocuğun yaşamındaki en etkili sosyalleştirme kurumu, ailesidir. Bu dönem çocukta başkalarını taklit eğiliminin en yüksek olduğu evredir. Toplumun kültür değerlerinin bir kuşaktan diğerine aktarılması şeklindeki temel eğitimsel işlevinin yanında, aile, özellikle okul öncesi dönemde, çocuğun yaşamında etkili bir sosyalleştirme görevi de yapar. Anne babanın ve aile içindeki diğer bireylerin çocukla olan etkileşimi, çocuğun aile içindeki yerini belirler. Aile, çocuğun ilk sosyal deneyimlerini edindiği yerdir. Çocuğa yöneltilen davranış ve ona karşı takınılan tavır, bu ilk yaşantıların örülmesinde büyük önem taşır (Obalar, 2009).

Yapılan araştırmalarda okuma-yazma araçlarının bulunmadığı bir çevrede yetişen çocukların, basılı ve yazılı okuma dokümanlarının bulunduğu çevrede yetişen yaşıtları kadar başarılı olamadıkları gözlenmiştir (elenk, 2003).

Çocuğun okulöncesi ortamda (ailede, yuvada, anaokulunda vb.), çevresinde yer alan kitap, gazete, dergi, işitsel ve görsel algıyı geliştirici resim çizme ve tamamlama kitapları, tahmin edilebilir okuma kitapları (büyük resimli az yazılı kitaplar, ailenin ve çevresindeki diğer yetişkinlerin okuma geleneği, aile içinde katıldığı dinleme etkinlikleri vb. uygulamalarla etkileşim içinde doğal olarak geliştirdiği bu potansiyel (okuma-yazma deneyimi), ilk okuma-yazma öğretiminde büyük ölçüde “okumaya hazırlık” veya “okumaya hazırlık süreci” kavramlarının yerini almış durumdadır (Yazanoğlu, 2011).

2.3.4. Aile Katılımının İlk Okuma ve Yazma Becerisine Etkisi

Bir ocuğun okula başlaması ile elde ettiği başarı sadece öğrenci ve öğretmenden kaynaklı değildir. Ailesinin ocuğa gösterdiği ilgi ve tutumunun da etkisi oldukça büyüktür.

Öğrenci ailelerinin yanlış tutumu, ilgisizliği, baskısı, sertliği, sevgisizliği ya da aşırı ilgisi gibi durumlar öğrencileri ders çalışmaktan soğutur, korku ve gerginlik duymalarına sebep olur (Küçükahmet, 2001).

Aile içi ilişkilerin dengeli ve düzenli olması, çocuğun başarısını olumlu açıdan etkiler. Böyle sağlıklı bir aile ortamında ocuk, karşısında anlayışlı, kendine güven veren, sorunlarıyla yakından ilgilenen bir anne ve baba bulur. Bu tür ailelerde çocukla kurulan başarılı iletişim sayesinde onun çalışması desteklenir, başarısızlığı anlayışla karşılanarak mantıklı çözümler birlikte aranır (Yazanoğlu, 2011).

Okul başarisında ailenin ve toplumun etkisini ele alan araştırmalar, okul öncesi ortamdaki gerekli okuma yazma deneyimlerini kazanmış olarak okula gelen çocukların, bu deneyime sahip olmayanlara göre okuma yazma başarılarının daha yüksek olduğunu göstermektedir (elenk, 2003).

Aileler okul öncesi dönemde, bilinçli anne-baba davranışı sergileyerek, çocuklarıyla oyunlar oynayarak çocuklarıyla sağlıklı bir iletişim kurabilirler. Okul döneminde ise sorumlu bir veli olarak çocuklarının gelişim özelliklerinin ve başarı düzeylerinin okul

tarafından bilgilendirilmesi yoluyla, veli katılımının öğrenci başarısı üzerindeki olumlu etkilerinin anlaşılması üzerine aile tutumu daha fazla önemsenir olmuştur (Yazanoğlu, 2011).

2.4. Aile Katılımı

2.4.1. Aile Katılımının Tanımı

Aile, çocuğun gelişimini, toplum içerisindeki uyumunu ve başarısını etkileyen önemli etkenlerden biridir. Anne ve babalar çocuklarını yetiştirmek için zaman, emek ve enerji harcarlar (Uzun, 2013).

Aile içi uyum, ailenin destekleyici yaklaşımı ve ailenin okul etkinliklerine katılmasındaki çeşitliliğin, okul başarısı üzerinde önemli etkileri vardır. Yapılan araştırmalarda sınıf içerisindeki başarısı düşük öğrencileri diğer öğrencilerden ayıran en önemli etkenin anne-baba ilgisi olduğu belirlenmiştir. Aynı zamanda anne-babanın çocuklarına olan otoritesi ve tutarsızlığı da akademik başarısında önemli rol oynadığı görülmüştür (Çelenk, 2003).

Anne ve babaların çocuklarının gelişimi ve eğitimlerine katkıda bulunmaları için yapılan etkinliklerin tamamı aile katılımı olarak adlandırılmaktadır (Uzun, 2013).

Aile katılımı birçok kuramcılar ve uygulamacılar tarafından farklı şekilde adlandırılmıştır. Okul-aile işbirliği, ortak olarak aileler ve aile katılımı kavramları verilen isimlerdendir (Oğuz, 2012).

Ailelerin, çocuklarının eğitim programına katılımının önemi ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde 1975 yılında yürürlüğe giren P.L. 94-142 "Herkes için Eğitim" yasasında dile getirilmiştir (Keçeli-Kaysılı, 2008).

Anne ve babalar çocuklarının sadece ilk öğretmenleri değil aynı zamanda öğretmenlerin de ortaklarıdır. Anne ve babaların çocuklarıyla ilgili bir düşünceleri vardır ve bu düşünce öğretmenler için öğrenme planını oluşturulurken değerli olabilmektedir. Aynı şekilde öğretmenler de öğrencileri, anne ve babalardan farklı bir biçimde, farklı yerlerde tanıdıkları için anne ve babaların çocuklarını tanımalarında katkıda bulunabilmektedirler (Keçeli-Kaysılı, 2008).

Okul ve aile fonksiyonları farklı çevrelerde yer almaktadır. Aile yalnızca kendi çocuklarından sorumlu küçük bir toplumsal çevreyi, okul ise farklı ailelerden gelen çocukların eğitiminden sorumlu büyük bir toplumsal çevreyi yansıtmaktadır. Aileler üzerinde etkili olmak, ailelerin eğitime dair bakış açılarını olumlu yönde değiştirerek onların okul yaşamı içinde etkili olarak yer almalarını sağlamak, okul yönetiminin en önemli fonksiyonlarından biridir (Özbaş, 2013).

Çevre ile işbirliği, okulun bir bütün olarak var olmasında ve işleyişinde önemli bir yere sahiptir. İşbirliği ise katılıma bağlı olarak gerçekleşir. Aile katılımı ise; ailelerin desteklenmesi, eğitilmesi ve eğitime katılımlarının sağlanmasına, çocukların evlerinin ve eğitim kurumları arasındaki iletişimin artması ve sürekliliğine, eğitim programlarının velilerin katılımı ile zenginleştirilmesine yönelik bir yaklaşımdır (Oğuz, 2012).

2.4.2. Aile Katılımının Gelişimi

Bir çocuğun ilk olarak eğitimi ailede başlar; ileriki zamanlarda ise arkadaş çevresi, okul, medya araçları ve ekonomik etkileşimlerle iş birliği içerisinde devam eder. Böylece çocuğun toplumsal etkileşim çemberi genişleyerek gelişimi devam eder (Oğuz, 2012).

Anne ve babaların çocuklarının eğitimindeki önemi yeni bir düşünce ve kavram değildir. İlk defa resmi olarak anne ve baba eğitim sınıfları, 1815 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkmıştır. Bu eğitimlerde çocuklarla ilgili 3 görüş etkili olmuştur: (1) inatçı ve bozuk ahlaklı çocuk (2) doğuştan iyi olan çocuk (3) boş bir tahtaya benzetilen çocuk (Oğuz, 2012).

1960'lı yıllarda Head Start, Home Start ve Follow Through gibi bölgesel programlarda uygulanmıştır. 1980'lerde ve 1990'larda iyi eğitilemeyen gençler, okulu bırakanlar ve küçük yaşta hamile kalanların sayısının artmasıyla birlikte aile ve okul işbirliğinin tüm bu durumların temelini oluşturduğu belirtilmiştir (Oğuz, 2012).

Türk Milli Eğitim Sisteminde de Cumhuriyet ilk yıllarından itibaren okul-aile ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik oldukça çalışmalar yapıldığı görülmüştür. İlk Milli Eğitim Bakanlarında Vasıf Çınar'ın ve İstanbul Üniversitesi öğretim üyelerinden İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun konuşmalarında okul başarısını aile iletişimlerinin etkilediğini ve okul-aile iletişimlerinin güçlendirilmesi gerektiğine yönelik vurgu yaptığı görülmüştür (Arslanargun, 2007).

1990'lı yıllardan itibaren, eğitim olanaklarının geliştirilmesi amacıyla MEB birçok uygulama başlatmıştır. Bu uygulamaların içerisinde okul-aile iletişimine de yer vermiştir.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 16. Maddesine dayalı olarak Milli Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliği 31.05.2005 tarih ve 25831 sayılı Resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelikte *“Okul ile aile arasında bütünleşmeyi gerçekleştirmek, veli ve okul arasında iletişimi ve iş birliğini sağlamak, eğitim-öğretim geliştirici faaliyetleri desteklemek, maddi imkânlardan yoksun öğrencilerin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak ve okula maddi katkı sağlamak”* amacıyla Okul Aile Birlikleri (OAB) kurulmuştur. Okul Aile Birlikleri işbirliği ve yardımlaşma esasına dayalı olarak oluşturulmuştur (Oğuz, 2012).

Yıldırım ve Dönmez (2008) Milli Eğitim Mevzuatında okul-aile iş birliğine ilişkin hükümleri aşağıdaki gibi özetlemektedir;

“1. Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 16. maddesinde “Eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak için okul-aile arasında işbirliği sağlanır. Bu amaçla okullarda okul-aile birlikleri kurulur.” Ayrıca zorla hiçbir veliden bağış alınmaz.

2. Milli Eğitim Bakanlığı Okul-Aile Birliği Yönetmeliği'nde “Okul ile aile arasında bütünleşmeyi gerçekleştirmek, veli ve okul arasında iletişimi ve işbirliğini sağlamak, eğitim-öğretimi geliştirici etkinlikleri desteklemek, maddi imkânlardan yoksun öğrencilerin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak ve okula maddi katkı sağlamak üzere” okul-aile birliğinin kurulacağı hükmüne yer verilmiştir.

3. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nde “Her öğrencinin bir velisinin bulunması zorunluluğu, okula geç gelme sorununun veli-öğretmen-okul rehberlik servisi- okul yönetiminin işbirliği ile giderilmesi, yazılıya girmeyen öğrencilerin durumlarının velilere bildirilmesi, okul ile ailenin, işbirliğinin sağlanması, Okul Gelişim Yönetim Ekibinin kurulması, Öğrenci Davranışlarını Değerlendirme Kurulu'nda okul-aile birliği başkanının yer alması, altıncı ve sekizinci sınıf öğrencilerinin olumsuz davranışlarının önlenmesinde veli ile görüşme aşamasına yer verilmesi” gibi konulara yer verilmiştir.

4. Öğrenci ve velinin okulun işleyişine etkin katılımlarının sağlanması, velilerin öğrencileri ile ilgili bilgilendirilmesi, öğrencilerin ve velilerin okulun performans

değerlendirilmesi sürecine etkin katılımlarının sağlanması, okulun tüm imkânları ile çevreye açılması, veli ve öğrenci beklentilerinin sisteme dâhil edilmesi gibi amaçları gerçekleştirmek üzere Öğrenci-Veli-Okul Sözleşmesi yürürlüğe konulmuştur.

5. İlköğretim Genel Müdürlüğü'nün 2006/36 no'lu genelgesinde "Öğrenci-Veli-Okul İlişkileri ile ilgili esaslara yer verilmiştir. Çocuğun sorunlarının çözülebilmesi ve öğrenci başarısının artırılmasında okul ve veliler arasındaki etkin ve olumlu bir iletişim başrol oynar. Bu iletişimin pekiştirilmesi için "okulda veli ve öğrencilerle görüşmelerin yapılacağı bir mekânın oluşturulması, veli ve öğretmen görüşme günlerini gösteren bir çizelgenin hazırlanarak veli ve öğretmenlere duyurulması, önemli gün ve haftalarda yapılacak etkinliklerde velilerin görev almalarının sağlanması, velilerin ziyaret edilmesi, öğretim yılı boyunca her velinin en az bir defa sınıf ortamına katılarak dersi izlemesi için davet edilmesi" gibi etkinliklerin gerçekleştirilmesine ilişkin hükümler yer almaktadır."

Tüm yasal düzenlemeler ailelerin eğitimin içinde yer almasını sağlamak için gerçekleştirilmiştir. Okul Aile Birliklerinin kurulması ile Milli Eğitim Bakanlığı eğitim dış desteğini arttırmaya çalışmaktadır. Velilerin eğitimin içerisinde yer almaları sağlanmıştır. Sadece maddi konularda değil, diğer konularda da destek vermeleri konusunda teşvik edilmeleri sağlanmıştır. (Oğuz, 2012).

2.4.3. Aile Katılımının Önemi ve Amacı

Çocukların ilk eğitsel ortamları ailelerdir. Bu nedenle aile, çocuğun gelişimini, toplumsal uyumunu ve başarısını etkileyen en önemli faktörlerden biridir.

Çocukların doğuştan getirdikleri meraklarına, araştırma ve öğrenme isteklerine cevap buldukları ilk eğitsel ortam ailedir. Aile ne kadar bilinçli olursa, çocukları için o derece doğru öğrenme ortamları oluşturabilirler. Aile içi yaşantı çocuğun gelecek yaşantısına temel oluşturabilmektedir. Doğumla birlikte ailede başlayan temel eğitim, toplumdaki eğitim kurumlarında verilen eğitimle pekişerek devam eder (Güler, 2007).

Ailelerin, çocuklarının eğitim programına katılımının önemi ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde 1975 yılında yürürlüğe giren P.L. 94-142 "Herkes için Eğitim" yasası ile vurgulanmıştır (Keçeli-Kaysılı, 2008).

Toplumdaki düzen okul, aile, toplumun sürekliliği ve toplumun işlevsel olmasına

bağlıdır. Ülkemizde 2008-2013 yılları arasında “Şiddetin Azaltılması ve Suçun Önlenmesi Projesi: Aile Eğitim Seferberliği” proje olarak yürütülmüştür. Bu projenin amaçlarından birkaçı; aile-okul yakınlaşmasını sağlamak, velileri eğitim sisteminin bir parçası haline getirmek ve aile-çocuk konularına bilimsel yöntemlerle yaklaşma kültürünü geliştirme olarak belirtilmiştir. Bu projenin aktif olarak işlemesi aile katılımının önemini vurgulamaktadır (Solak, 2009).

Aile katılımının sağlanabilmesi için eğitimciler okul-aile işbirliğine inanmalı ve planlamalarını bu doğrultuda yapmalıdır. Eğitimciler, ailelere okulda verilen eğitimi desteklemeleri gerektiğini ve bu şekilde çocuklarının başarıyı elde edebileceklerini anlatmalıdır. Bu sebeple çocuklar okula başladığı andan itibaren eğitimciler ile aileler iletişim halinde olmalıdır. Çocukların başarılı olabilmesi için okul-aile-toplum işbirliği önem göstermektedir (Oğuz, 2012).

Okul-aile iş birliği süreci, ailelerin çocuklarını okula kayıtlarını yaptırdıkları ilk andan itibaren başlamaktadır. Böylece öğretmenlerin aile katılımı programı felsefelerini belirledikten sonra ellerinde, kayıtlar sırasında edinilen çocuk ve aileye ilişkin temel bilgiler mevcut olmaktadır. Çocuklar ve aileler ile ilgili elde edilen bu ilk bilgiler, aile katılımı programının genel çerçevesini oluşturmaktadır (Ömeroğlu ve Yaşar, 2005).

Ailelere ulaşmanın zorluğunu mükemmel ortaklık programları hazırlayarak çözülebileceği belirtilmiştir (Oğuz, 2012). Okullarımızdaki okul aile birlikleri bu ortaklık programlarına örnek olarak gösterilebilir. Gönüllü olarak velilerin katılımlarının sağlanması, öğrencilerin okula karşı tutum ve davranışlarını da etkileyecektir.

Okulda verilen eğitimin evde, evde verilen eğitimin okulda desteklenmesiyle bir devamlılığın olması ve böylece hem okulda hem de evde çocuğun istendik davranış değişikliklerine doğru bir biçimde ulaşması sağlanacaktır. Okul ve aile iş birliği öğrenci başarısını arttırırken, katılım, güdüleme, kendine güven ve olumlu davranışların gelişmesinde oldukça etkilidir. Çocukların okul ve öğretmene karşı olumlu tutum geliştirmesinde aile katılımı temel araç olarak görülmektedir (Güler, 2007).

Okulda yapılan çalışmalar evde anne ve babalar tarafından da desteklenmediği sürece okul eğitiminde başarıya ulaşmak mümkün değildir. Okul ve aile iki ayrı toplumsal kurumdur. Okul ve aile farklı beklentiler etrafında şekillenmişlerdir. Bu iki farklı kurumun çocukların eğitimleri konusunda çıkar birliğinde olmaları gereklidir. Aile

katılımını özellikle okul eğitiminin başlangıcı olan ilkokul birinci sınıflar için çok daha önemlidir. Çünkü en temel çalışma ve öğrenme becerileri ilkokul birinci sınıfta oluşmaktadır (Çelenk, 2003).

Akademik ve sosyal gelişim özellikleri açısından bakıldığında, ilkokul birinci sınıf öğretim etkinlikleri içerisinde yer alan ilk okuma yazma süreci, temel ve zorunlu öğrenim basamağını oluşturan ilköğretimin en önemli aşamalarından biridir. Bu aşamanın öğrencinin öğrenim yaşantılarına başarılı bir başlangıç görevi görebilmesi için etkili bir yaklaşımla yönetilmesi gerekir. Bu amaçla yapılacak en önemli yönetsel etkinliklerden biri, “ilk okuma yazma öğretimi sürecine aile desteğinin sağlanmasıdır.” Bu sebeple, öncelikle her aile için “aile eğitimi ihtiyaç analizi” yapılması gerekir. Çünkü ailelerin eğitsel açıdan sahip oldukları avantajlı veya dezavantajlı durumların neler olduğu bilinmeden çocuklarının eğitimine sağlayabilecekleri etkili destekleri bilinemez. İlköğrenimin başlangıcını oluşturan “ilk okuma yazma süreci” ilk, orta ve yükseköğrenimin de temelini oluşturmaktadır. İlk okuma yazma süreci, işlevsel okuryazarlığın yanında tüm öğretimsel yaşantıların başlangıcını oluşturan yeterliklerin kazandırılmaya çalışıldığı bir aşamadır. İlk okuma yazma sürecinin başarısı, aile ile okulun tam ve sürekli işbirliğine dayalıdır. Çocukları ilköğretime yeni başlayan aileler, bir yandan çocuklarının okullarına tam zamanlı katılımını sağlamak, diğer yandan okul yaşantıları içinde yer alan eğitsel ve sosyal etkinliklere sürekli katılımında bulunmak durumundadır. Okula etkili aile katılımı, okulların öğrenci özellik ve gereksinimlerine uygun olarak ailelere sunacağı “aile eğitimi” sayesinde sağlanabilir (Özbaş, 2013).

Amerika Birleşik Devletlerinde yapılan bir araştırmada, ailelerinde aktif rol oynayacağı ödevler veren öğretmenlerin, ailelerinde katılabileceği sınıf içi aktivitelere yer veren öğretmenlerin ve akademik performansları için ailelere sorumluluk yükleyen öğretmenlerin okul, aile ve toplum arasında dinamik bir takım olgusu oluşturduğu görülmüştür (Oğuz, 2012).

Yapılan bir diğer araştırmada ise düşük gelirli ailelerin dolaylı yoldan çocuklarının sınıftaki başarısını etkilediği görülmüştür (Oğuz, 2012).

Aileyi eğitimin bir parçası haline getirmek eğitimin başarısını arttıracaktır. Başarılı bir eğitimin gerçekleşmesi için öğretmen hem öğrenciyi hem aileyi çok iyi tanıması gerekmektedir (Uzun, 2013).

2.4.4. Aile Katılımını Engelleyen Etkenler

Tüm ilişkilerde engeller bulunduğu gibi aile katılımında da bazı engeller bulunmaktadır. Çocukların gelişimi ile ilgili ihtiyaçların saptanması, okulların ailelerden beklentileri ile doğrudan ilişkilidir. Bu sebeple aile eğitilmeden, çocukların eğitilmesi, istenilen düzeye getirilmesi beklenemez. Türk eğitim sisteminde yapılan araştırmalar doğrultusunda okul-aile ilişkisinin beklenen düzeyde olmaması öğrenciyi olumsuz etkilemekte, başarı isteğini zayıflatmaktadır (Oğuz, 2012).

Tutkun ve Köksal (2000) ailelerin katılımını etkileyen etkenleri şu şekilde sıralamıştır;

- Aile katılımını sadece okulda yapılan görüşmelere ve diğer katılma biçimi olarak tanımlanması,
- Ailelerin evde çocukla ilişkilerine çok az önem verdiği düşünülmesi,
- Tek ebeveynli veya az gelirli ailelerin, çocuğun ihtiyacı olan desteği veremeyeceklerinin düşünülmesi,
- Öğretmenlerin okuldaki öğrenmeye ailelerin vereceği desteği göz ardı etmeleri ve aileler ile kuracağı iletişimin yeterli olmaması,
- Ailelerin okulla ilgili olumsuz tutumlarıdır (akt. Oğuz, 2012).

Gümüşeli (2004) ise aile katılımını engelleyen etkenleri aileden kaynaklı engelleyiciler ve okuldan kaynaklı engelleyiciler olmak üzere iki grupta toplamıştır. Ailenin eğitim ve kültür düzeyinin düşük olması, ailenin çocuktan beklentisi ve ilgisini de düşürmektedir. Ayrıca aile ekonomik gelir düzeyinin düşük olması ve zamanlarının kısıtlı olması da aile katılımını etkilemektedir. Ancak gerekli düzenlemelerin yapılması doğrultusunda, aile katılımının arttığı görülmüştür.

Aile katılımının engelleyen faktörlerin incelenmesi doğrultusunda, aile katılımını engelleyen faktörler üç başlık altında toplanmıştır (Kaysılı, 2008).

- a. **Okula Bağlı Faktörler:** Okul yönetiminin okul-aile iletişimde ilgisiz, isteksiz ve yeterli bilgiye sahip olmamaları; okul yönetiminin, öğretmenin ve ailenin birbirini tanımaması; okul ve öğrenci ile ilgili bilgilerin aileye öğrenciler ile iletilmesi vb.
- b. **Eve Bağlı Faktörler:** Ailelerin okula ve öğrenciye yeterli zamanı ayıramamaları; ailelerin çocukları hakkında olumsuz bilgi alacağı yönde çekinceleri; zaman sınırlılığı; ulaşım ile ilgili zorluklar; okul yönetimini

kendilerinden alt düzeyde görmeleri; ailelerin, okul yönetimi ve öğretmenlerle tanışmamaları vb.

- c. Kültüre Bağlı Faktörler:** Ailelerin okuldan gönderilen yazıları anlamakta güçlük çekmesi, okul yönetimi ve öğretmenler arasında görüş ayrılığının olması vb.

Katılımın gerçekleştirilmesine yönelik belli bir programın ve politikanın da olmaması, aile katılımını engelleyen faktörler olarak sayılabilir (Kaysılı, 2008).

Okul ve ev iki farklı dünyadır. Öğrenciler ise bu iki farklı dünyada hareket etmektedirler. Öğretmenler ailevi sorunların okuldaki eğitim sürecini etkilediğini düşünür. Öğrencilerin kimi zaman beslenme, güvenlik ve sevgi gibi temel ihtiyaçları giderilmeden okula gelmesi eğitim sürecini olumsuz etkilemektedir (Pehlivan, 2004).

Katılımın hangi ebeveyn tarafından gerçekleştirildiği de katılımın düzeyini etkilemektedir. Anne ve babaların katılım düzeyleri birbirinden farklı olabilmektedir. Bu durum baba ve annelerin evdeki rollerinin ve katılımlarının birbirinden farklı olması ile açıklanmıştır. Annelerin çocuklarının bakımı ve eğitimiyle ilgilendikleri, babaların ise genellikle çocuklarıyla oyun oynadıkları ileri sürülmüştür (Toros, 2011).

Toplumsal yaşamda birçok sorunun sebebi olarak ortaya çıkan iletişimsizlik, okul-aile iş birliğinde de kendisini göstermiştir. Okullarda var olan okul-aile birliklerinin etkili bir şekilde işletilememesi, yapılan toplantıların tam katılımlı olarak gerçekleştirilememesi okul-aile iletişimde yaşanan en yaygın sorunlardır. İletişim sorunu ortadan kaldırılmadan etkili bir okul-aile işbirliğinin gerçekleşmesi mümkün görülmemiştir. Öğrencilerin akademik başarılarını arttırmak ve onları hayata daha iyi hazırlayabilmek için etkili bir okul-aile iş birliğinin gerekli olduğu göz önünde bulundurulduğunda, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin öncelikli olarak yapması gerekenler şu şekilde sıralanmıştır:

- Bütün öğrenci ile veliler bir değer olarak görülmeli ve bütün velilere eşit bir şekilde davranılmalıdır.
- Okula katkıları sadece para olarak düşünülmemeli, meslekleri ve yetenekleri doğrultusunda da yararlı olabilecekleri dikkate alınmalıdır.
- Okul sadece öğrenciler için değil, veliler ve toplumun tüm bireyleri için de eğitim merkezi olduğu unutulmamalı, bu konuda etkinlikler düzenlenmelidir.

- Öğrenci velilerinin, öğrencilerden farklı olduğu düşünülmeli, öğüt verici ve otoriter konuşmak yerine işbirliğine gidilmelidir.
- Okul-aile birliği toplantıları, tüm velilerin etkin katılabileceği ve söz alabileceği ortamlarda yapılmalı, gerekli durumlarda şube için ayrı toplantılar düzenlenmelidir.
- Okul-aile birliği toplantılarının verimli hale gelmesi için velilere yönelik bilgilendirici ve yönlendirici sorular ve küçük sunular hazırlanarak içerik zenginleştirilmelidir.
- Okul-aile iletişimsizliğinden kaynaklandığı düşünülen okula yönelik oluşan ön yargıların kaldırılması için samimi bir ortamda yapılacak toplantılara rehberlik uzmanlarının katılımı sağlanmalıdır.
- Okul başarısı ne olursa olsun her öğrencinin farklı bir zeka alanında başarılı olabileceği ve kendine özgü başarılar elde edebileceği yönünde veliler ile iletişime geçilmelidir. Böylece ailelerin umutlarının yok olmasına ve topluluk içinde küçük düşmelerine neden olabilecek davranışlardan uzak durulmalıdır.
- Okullardaki resmi havanın veli ile olan iletişime yansımamasına özen gösterilmelidir.
- Düzenlenen toplantı maddeleri önceden velilere bildirilmeli ve onlarında katkıda bulunması sağlanmalıdır. Bu derece kapsamlı ve ileriye dönük işlevleri olan okul-aile işbirliğinin gerçekleştirilmesinin tek yolu okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin planlı ve özverili çabalarıyla mümkün olabileceği düşünülmektedir (Arslanargun, 2007).

2.4.5. Aile Katılımının Faydaları

Ailenin çocuğun hayatının merkezinde olduğu ve olumlu ya da olumsuz bir şekilde çocuğun hayatını etkilediği gerçeği hiçbir zaman değişmemektedir (Şahin ve Özbey, 2007).

Yavuzer (1998), aile katılımının çocuğun gelişimi ve eğitimine olan katkısını;

- Grup içinde dengeli birer birey olabilmesi için güven duygusu kazandırma,
- Sosyal açıdan onay görebilmesi için gerekli ortamı hazırlama,
- Sosyalleşme ve topluma uyum sağlama sürecine uygun davranış modeli oluşturma,

- Bu süreçte karşılaştığı sorunlara çözüm üretmesine yardımcı olma,
- Okul ve sosyal yaşamda başarılı olabilmesi için yeterlilik ve becerilerini geliştireceği ortamlar sağlama şeklinde ifade etmektedir.

Tüm aileler okullara farklı şekillerde katkıda bulunabilmektedir. Ailelerin katkıda bulunabilmeleri için belli bir sosyoekonomik düzeyin veya eğitim düzeylerinin iyi olması gibi bir beklenti söz konusu olmamaktadır. Ailelerin okul yönetimi ve öğretmenler ile iletişim halinde dahi olmaları aile katılımını gerçekleştirir (Oğuz, 2012).

Aile katılımı çocukların akademik başarısını arttırdığı toplum tarafından bilinen bir durumdur. Özellikle öğretmenler aile katılımını, eğitimde karşılaşılan sorunların çözümü olarak görmektedir (Oğuz, 2012).

Aile ortamı, çocuğun okula olan ilgisini, okul başarısını ve okula karşı edindiği tutumu etkilemektedir (Oğuz, 2012).

Şişman ve Yücel (2010) aile katılımının faydalarını öğrenci, aile, toplum ve okul olarak ayrı ayrı sıralamıştır. Aile katılımının öğrenci için faydaları:

- Okula karşı olumlu tutum geliştirme,
- Akademik başarı, devam, ödev alışkanlığı oluşturma,
- Üst öğretime devam isteğini arttırma,
- Kişilik gelişimini sağlama olarak tanımlamıştır.

Aile katılımının veli için faydalarını:

- Derslerden haberdar olma,
- Okulu anlama,
- Çocuğuna daha iyi nasıl yardımcı olabileceğini öğrenme,
- Kendini geliştirme ve kendine güven duyma,
- Öğretmenlere karşı olumlu tutuma sahip olma,
- Okulu sahiplenme ve okulun parçası olma duygularının gelişmesi olarak tanımlamıştır.

Aile katılımının okul için faydalarını:

- Etkili öğretimin gelişmesi,
- Başarının yükselmesi,
- Biz duygusunun oluşturulması,

- Gönüllü veli bulmanın kolaylaşması olarak tanımlamıştır.

Aile katılımının toplum olarak sağladığı faydalar ise:

- Yaşanılır bir çevrenin oluşması,
- Biz duygusunun gelişmesi olarak belirtmiştir (akt. Oğuz, 2012).

Eğitimde aile katılımı çocuklar ile birlikte öğretmenlere, ailelere ve okula da faydalarının olduğu belirtilmiştir. Aile katılımı çocukların okul başarısının yanı sıra duygusal ve sosyal yönden olan gelişimlerine de destek sağlamaktadır. Aynı zamanda aile katılımı okul ve ev arasındaki ilişkiyi güçlendirmekte ve çocukların okula uyum sürecini kolaylaştırdığı düşünülmektedir (Alaçam, 2015).

2.4.6. Aile Katılımı Etkinlikleri

Anne-baba ve öğretmenler arasındaki oluşturulan düzenli iletişimin önemi büyüktür. Aileler ile okuldaki etkinlikler konusunda mektuplaşma, okul kuralları, düzeni ve ailenin gereksinim duyduğu yardımcı bilgiler konusunda hazırlanmış olan broşürler, kurulacak bu iletişimin geleneksel araçlarıdır. Öğrenciler ile ilgili kişisel raporlar, öğretmen ve aile telefonlaşmaları, veli ve öğretmen toplantıları, çocukla ilgili yapılan özel görüşmeler, çocuğun aile çevresi konusunda öğretmenlerin bilgileneceği ev ziyaretleri, çocuklarının sınıf içi etkinliklerini görme fırsatı elde edecekleri anne-babaya açık sınıf içi etkinlikleri izleme günleri, okul-aile ilişkilerinde uzun yıllardır uygulanmakta olan iletişim yollarıdır (Çelenk, 2003).

Aile katılımını sağlanmasında ailelere dinleyici olma, evde görevi üstlenme, program destekleyicisi olma, danışmanlık ve karar verici olma gibi çeşitli roller verilmektedir.

Aile eğitimi, çocuk-aile iletişimde etkililiği artırmakta, ailenin çocuğun bireyselliğinin farkına varmasını sağlamakta ve yöneticilerin etkili iletişimsel yeterliklere sahip olmalarının gerekliliğini ortaya koymaktadır (Özbaş, 2013).

Farklı yerlerde, farklı materyaller ve kaynaklar gerektiren ve farklı sonuçlara yol açan aile katılımı etkinlikleri vardır (Uzun 2013).

Öğrenci karneleri, öğrencilerin okul başarıları hakkında velileri bilgi vermenin geleneksel yoludur. Ancak, karnelerin velilerde yanlış yorumlara neden olabilecek bir yönü de bulunmaktadır. Çünkü her bir ders hakkında sembolik değerler ile yapılan

notlandırma, öğrencilerin ilgileri, gelişimleri, tutumları ve performansları konusunda çok sınırlı bilgi vermektedir (Çelenk, 2003).

Ev ziyaretleri, ebeveynlerin değerlerini, çocuğuna karşı olan tutum ve davranışlarını, çocuk ile ilgili beklentileri öğrenmek ve aileyi tanımak için en doğru yöntemlerden biridir. Ev ziyaretleri ile aile duygu ve düşüncelerini daha rahat ifade edebilmekte, çocuğun ise öğretmenin kendisine değer verdiğini düşünerek öz-saygısını geliştirebilmektedir (Özen ve Tuncel, 2010). Ev ziyaretleriyle ebeveynlere evde yapılabilecek bireysel etkinlikler ya da ev programları hazırlanmaktadır. Böylece aile katılımı sağlanmış olabilir.

Veliyi çocuğun okuldaki performansı konusunda bilgilendirmenin bir diğer yolu ise öğrencinin okuldaki oluşturduğu çalışma örneklerini dosyalamaktır. Veliler, öğrenciler için özelleştirilmiş ve standartlaştırılmış notlandırma sistemini anlamlandırmakta güçlük çekerler. Ancak, zaman içinde gerçekleştirilmiş ve değerlendirilmiş çalışma ürünlerinde (çeşitli yazı örnekleri gibi.) çocuklarının kaydettiği olumlu gelişmeleri ya da eksiklikleri daha da iyi anlayabilirler. Öğrencilerin zaman içinde oluşturmuş olduğu çalışma örneklerini içeren bu dosyalar, öğretmen tarafından gelişmiş güzel değerlendirilmiş çalışma örneklerinden, çocukların okuma etkinliklerinden elde edilmiş öğretmen görüşlerinden, başarısını nasıl değerlendirdiğine ilişkin öğrenci görüşlerinden, standartlaştırılmış test notlarından ve öğrenciye ait yazı örneklerinden oluşturulmaktadır (Çelenk, 2003).

Ailelere, okula geldikleri ilk günden itibaren kendilerinin okulun önemli bir parçası oldukları mesajı verilmelidir. Bireysel görüşmeler ile bu mesaj ailelere verilebilmektedir. Bu mesaj ile aileler ve okul arasındaki iş birliğinde aileler kendilerini daha rahat hissedeceklerdir. Bireysel görüşmeler her çocuğun ailesi ile düzenli ve planlı bir şekilde yapılabilir. Ancak bireysel görüşmeler sadece sorunlu durumlarda değil olumlu durumları da paylaşmak için yapılmalıdır (Güler 2007).

Ailelerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklere katılımı ailenin bire bir sınıfta yapılan belli başlı etkinliklere katılması veya gerçekleştirilmesi, okul dışında yapılacak çalışmalarda öğretmenin desteklenmesi, öğretmenin rehberliğinde evde programın devamlılığını sağlayacak çalışmaların yapılması gibi çalışmaları içerisinde bulundurmaktadır (Uzun, 2013).

Anne ve babanın sınıf içi etkinlikleri izleme günleri veya veli toplantıları, ailelerin,

okulda kullanılan okuma materyallerini tanımaları, okulda uygulanan öğretim yaklaşımını görmeleri ve çocuklarının kazandığı becerileri izlemeleri için en ideal zamandır. Bu günlerde öğretmen, okuma programının nasıl planlandığını ve nasıl bir öğretim yaklaşımını uygulamakta olduğunu ailelere açıklayabilir. Hatta öğretmen, dönem içi ödevlerin neler olacağını ve bu ödevlerde velilerin çocuklarını nasıl yardım edecekleri konusuna açıklık getirebilir ayrıca, ev yapımı ve piyasa ürünü okuma oyunları ve bu amaçla hazırlanmış televizyon programlarını çocuklarına izlettirme imkanlarını oluşturmalarını velilere önerebilirler (Çelenk, 2003).

Evde öğrenme okuldan gönderilen çalışmaların evde yapılması, okulda yapılan çalışmalarla paralel olarak evde de farklı etkinliklerin gerçekleştirilmesi gibi çalışmaları içermektedir (Uzun, 2013). Okulda gerçekleştirilen çalışmaların evde tekrar edilmemesi öğrenmenin kalıcılığını zorlaştırır.

Ayrıca öğretmenler, programlanmış ya da programlanmamış toplantı ve görüşmelerle velilerle iletişimlerini sürdürmelidirler. Öğretmen-aile görüşmelerinin konuları şunlar olabilir (Çelenk, 2003):

1. Çocuğun gelişim düzeyi ve bireysel farklarını dikkate alan bir okuma öğretimi nasıl olmalıdır?
2. Kazanılmış okuma davranışlarının kalıcılığını sağlamak için yapılması gerekenler.
3. Evde gerçekleştirilecek eğitim etkinlikleri neler olmalıdır?
4. Yapılması gereken sınıf içi çalışmalar nelerdir?
5. Çoklu öğretim ortamlarından (kütüphane, eğlendirici çocuk yayınlar, televizyon vb.) nasıl yararlanılabilir?
6. Öğretmen veli görüşmelerinin öğrencinin okul başarısındaki önemi.

Öğretmenler aileler ile gönderecekleri mektup, duyuru, broşür ve öğrenciler hakkında geliştirilmiş raporlar yoluyla da iletişim kurabilirler. Ünitelerin tamamlanmasından sonra okullar, düzenli aralıklarla izledikleri eğitim yaklaşımı ve çocuklarının eriştikleri düzey konusunda ailelerini bilgilendirmek amacıyla kendi el yazılarıyla hazırladıkları çocukların başarılarını takdir eden mektupları velilerine gönderebilirler. Öğretim yılı sonu yazılacak mektuplarda öğretmenler yaz aylarında çocukların izleyecekleri günlük okuma etkinliklerini içeren bir çalışma takvimini de gönderebilirler (Çelenk, 2003).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri toplama süreci ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okuma ve yazma becerilerini öğrenim süreçlerine aile katılımının etkisi ortaya koyulması amacıyla nitel bir durum araştırması olarak desenlenmiştir. Araştırmada amaca uygun olarak nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim (fenomonoloji) kullanılmıştır.

Nitel araştırmalar olay, olgu ve durumların olduğu gibi ortaya konmasını ve nedenlerinin belirlenmesini sağladığı gibi katılımcıların bizzat sürece dâhil olmalarını sağlaması bakımından da önemli bir araştırma desendir (Özcan ve Özcan, 2016). Öğretmenlerin karşılaştıkları problem durumlarının belirlenmesi ve incelenmesi amacıyla çalışmanın nitel bir durum araştırması olarak planlanmasına karar verilmiştir.

Nitel araştırma, bir sahanın ya da sosyal hayatın bir kesintiyle uzun süreli ve yoğun bir etkileşim süreci ile birlikte gerçekleştirilir. Sözü edilen süreçler bireylerin, grupların, toplumların ve örgütlerin gündelik hayatlarını yansıtmaktadır (Miles ve Huberman, 2015). Araştırmada öğretmenlerin mesleki yaşamları birebir onlardan elde edebilmek için çalışma nitel bir araştırma olarak gerçekleştirilmiştir.

Glesne (2014) durum çalışmasını, farklı disiplinlerde farklı şeyleri ifade etmek için kullanıldığını dile getirmiştir. Schram (2006) durum çalışmasını, insanların sosyal davranışlarını kavramsallaştırmanın ya da ancak bunu özetlemenin bir yolu olarak değil, tek bir durumdan ne öğrenilebileceğini dikkat çekme yeteneği olarak tanımlamıştır (akt. Glesne, 2014).

Nitel araştırmada durum çalışması, bir olayın yoğun bir şekilde çalışılmasıyla ilgilidir. Ama “durum” anlamı bir bireyden bir köy halkına ya da bir olaydan, belirli bir programın uygulanması gibi, bir dizi işleme göre değişebilir. Bu her bir kişinin, köy halkının, olayın, programın ortak paydası olan durum sınırlı bir sistemin birbirine bağlı işleyen parçalarıdır (Stake, 1995 akt. Glesne, 2014).

Öğretmenlerin mesleki yaşamlarında karşılaştıkları aile katılımı sürecinin onların görüşleri ile değerlendirilmesi amacı bu çalışmanın nitel araştırmada durum çalışması olarak desenlenmesini sağlamıştır.

Olgu bilim (fenomonoloji), tümevarımsal tanımlayıcı bir araştırma yöntemidir. Olgu bilimde amaç, tüm olgunun bireysel tecrübelerini de kapsayarak, görüldüğü gibi tanımlanmasıdır. Olgu bilimde araştırmacı katılımcının öznel tecrübeleri ile ilgilenmekte, bireyin algılamaları ve olaylara yükledikleri anlamları incelemektedir (Baş ve Akturan, 2008). Öğretmenlerin aile katılımı sürecinin ilk okuma ve yazmaya olan etkisindeki tecrübelerinin ve düşüncelerinin olgu bilim araştırma yöntemi ile elde edilerek çalışma gerçekleştirilmiştir. İlk okuma yazma sürecinde aile katılımının gerçekleşip gerçekleşmemesi, gerçekleşmesi durumunda karşılaşılan olumlu ve olumsuz etkileri tespit edilmeye çalışılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubunu Kars ilinde görev yapmakta olan 43 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Tez çalışmasında kolay ulaşılabilir örneklem yönteminden faydalanılmıştır. Çalışmaya katılım gönüllülük esası üzerine kurulmuştur. Çalışma kapsamında 60 sınıf öğretmeni ile iletişime geçilmiştir. Ancak 60 sınıf öğretmeninden sadece 43 sınıf öğretmeni anketlere geri dönüş sağlamıştır. Araştırmayı oluşturan katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bilgilere Tablo 3.1’de yer verilmiştir.

Tablo 3.1

Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bilgiler

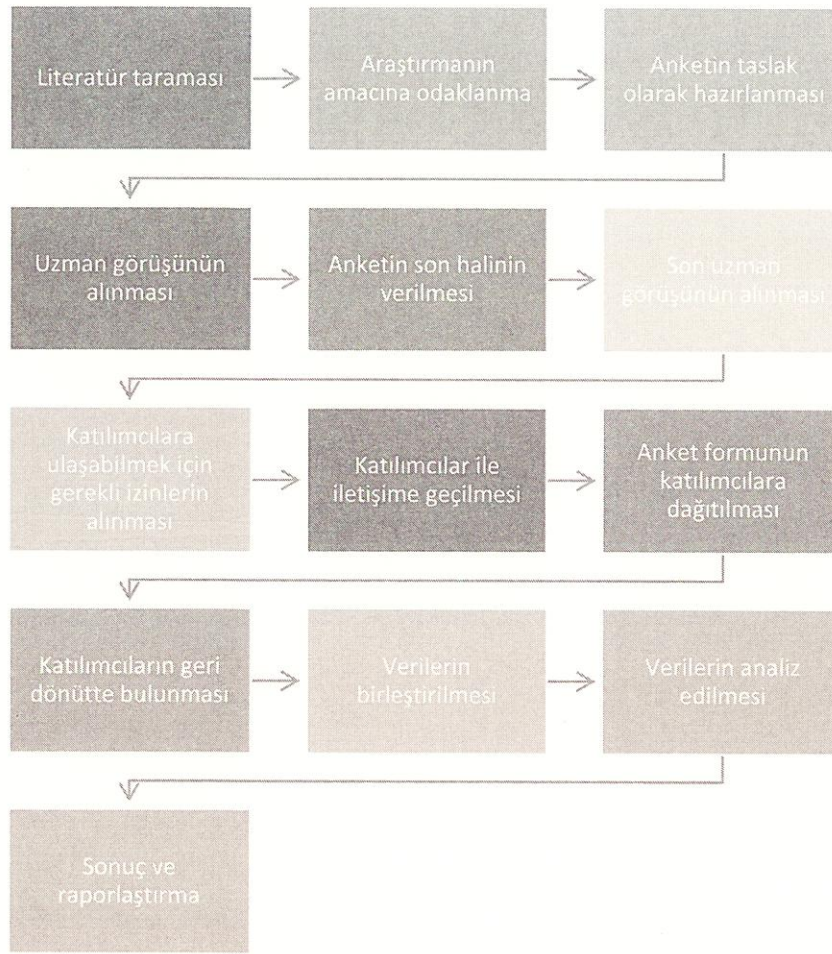
Değişken	Kategori	f
Cinsiyet	Kadın	29
	Erkek	14
Yaş	20-30	35
	30-40	4
	40-	3
	1 ay-10 yıl	38
Mesleki Deneyim	11 yıl-20 yıl	3
	21 yıl-30 yıl	-
	31 yıl -	2
Görev Yapılan Kurumun Bulunduğu Yer	Köy	32
	İlçe	9
	İl	2
Kurumdaki Görev Süresi	1 ay-10 yıl	42
	11 yıl-20 yıl	1
Bugüne Kadar Okutulan Sınıf Düzeyleri	1. Sınıf	37
	2. Sınıf	26
	3. Sınıf	23
	4. Sınıf	26

Tablo 3.1'e göre, cinsiyet özelliği incelendiğinde katılımcıların yaklaşık %67'sini kadın öğretmenlerin, yaklaşık %33'ünü ise erkek öğretmenlerin oluşturduğu görülmektedir. Katılımcıların yaş özelliğine bakıldığında 20-30 yaş aralığındaki katılımcılar yaklaşık %79'luk, 30-40 yaş aralığındaki katılımcılar yaklaşık %13, 40 yaş ve üstü katılımcılar ise yaklaşık %8'lik bir dilim oluşturmaktadır. Mesleki deneyim özelliğine bakıldığında ise 1 ay-10 yıl kategorisini katılımcıların yaklaşık %88'lik, 11 yıl-20 yıl kategorisini katılımcıların yaklaşık %5'lik, 21 yıl-30 yıl kategorisini katılımcıların yaklaşık %2'lik, 31 yıl ve üstü kategorisini katılımcıların yaklaşık %5'lik kısmın oluşturduğu görülmektedir. Görev yeri özelliği göz önüne alındığında katılımcılar arasından, köyde çalışan öğretmenler yaklaşık %74, ilçede çalışan öğretmenler yaklaşık %21, ilde çalışan öğretmenler yaklaşık %5'lik bölümünü oluşturmaktadır. Kurumdaki görev süresi özelliği dikkate alındığında ise 1 ay-10 yıl kategorisini %98'lik, 11 yıl-20 yıl kategorisini %2'lik dilimin oluşturduğu görülmektedir. Meslek hayatları boyunca okuttukları sınıf düzeyleri özelliği incelendiğinde ise katılımcıların yaklaşık %91'i 1. sınıf, katılımcıların yaklaşık %60'ı 2. sınıf, katılımcıların yaklaşık %53'ü 3. sınıf, katılımcıların yaklaşık %63'ü 4. sınıf okuttuğu görülmüştür.

3.3. Veri Toplama Aracı

Çalışmada araştırmacı tarafından geliştirilen açık uçlu sorulardan oluşmuş anket formu kullanılmıştır. Anketin geliştirme sürecinde ilgili literatür incelenmiş ve elde edilen bilgiler doğrultusunda hazırlanan sorularla taslak bir form oluşturulmuştur. Oluşturulan taslak form, araştırmacının da dâhil olduğu uzmanlar tarafından incelenmiştir. İlgili dönülerin yapılması ile birlikte soruların ölçülmek isteneni ölçme, araştırmanın amacına hizmet etme, anlaşılma, sıralanma ve tasarım açısından yeniden düzenlenmiştir. Ardından araştırma grubu dışındaki 5 sınıf öğretmene anket formu verilerek onlardan gelen dönütler ile anket formu yeniden düzenlenmiştir. Anket formu beş bölümden oluşmuştur. İlk bölümde katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin değerler yer almıştır. Bu bölümdeki sorular ile katılımcıların cinsiyet, yaş, mesleki deneyim, çalıştığı okulun bulunduğu yer, çalıştığı okuldaki görev süresi ve bugüne kadar okuttuğu sınıf düzeylerine ilişkin veriler toplanmıştır. Anketin ikinci bölümünde ise katılımcıların ön yaşantılarına ait veriler toplanmıştır. Bu bölümde toplamda 5 açık uçlu soruya yer verilmiştir. Anketin üçüncü bölümünde ise katılımcıların aile katılımına yönelik uyguladıkları planlamalara, okulun uyguladığı planlamalara, velilerin aile katılımına yönelik çalışmalarına yönelik kişisel stratejileri ve deneyimlerine ilişkin görüşleri hakkındaki veriler toplanmıştır. Bu bağlamda anketin üçüncü bölümünde toplam 16 açık uçlu soru yer almıştır. Anketin dördüncü bölümünde ise katılımcıların aile, aile katılımı ve çalıştığı kurum ile ilgili inançlarına yönelik görüşleri hakkında veriler toplanmıştır. Bu bölümde toplamda 13 açık uçlu soruya yer verilmiştir. Anketin son bölümü olan beşinci bölümde ise katılımcıların ailelerin etkin katılımına yönelik meslektaşlarına önerdikleri tavsiyelere yönelik görüşlerine ilişkin veriler toplanmıştır. Bu bağlamda anketin son bölümü olan kapanış bölümünde toplamda 1 açık uçlu soruya yer verilmiştir.

3.4. Veri Toplama Süreci

Şekil 3.1 Veri toplama süreci

Şekil 1’de görüldüğü üzere literatürün taranması sonucunda araştırmanın amacına uygun anketin hazırlanmıştır. Uzman görüşleri alınarak anket üzerinde gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Gerekli izinlerin Kars İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınması ile birlikte izin süreci tamamlanmıştır. Katılımcılar ile iletişime geçilmek istendiğinde ise bazı sıkıntılar ortaya çıkmıştır. Çevre şartlarından, ulaşımdan ve görev yapıldığı yerin çok küçük bir ilçe olmasından kaynaklı katılımcılara ulaşmada sıkıntılar oluşmuştur. Bu tür sıkıntılardan dolayı sadece 60 katılımcı ile iletişime geçilmiştir. Ancak bu katılımcılar ise anket sürecini uzatmış ve sadece 43 katılımcı geri dönüşte bulunmuştur. Verilerin toplanması süreci tüm bu olumsuzlukların sonucunda uzamıştır. Planlanan süreçten daha uzun bir süreçte tamamlanmıştır. Verilerin bir araya getirilmesi ile birlikte analiz süreci başlamıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Açık uçlu sorudan elde edilen veriler öncelikli olarak her bir soru başlığı altında bilgisayarda Word ortamına aktarılmış ve her bir araştırmacı tarafından ayrı ayrı analiz edilmiştir. Daha sonra ulaşılan kodlamalar karşılaştırılmıştır. Görüş farklılıklarının olduğu durumlarda sonuçlar birlikte yeniden değerlendirilmiş ve uzlaşma sağlanmıştır. Elde edilen kodlar tekrarlanma sıklıkları doğrultusunda ilgili oldukları soru başlığı altında tablolastırılarak sunulmuştur. Tablolardaki frekans değerleri kişi sayısını değil, yapılan kodlamanın kaç kişi tarafından ifade edildiğini göstermiştir.

3.6. Verilerin Geçerliliği ve Güvenilirliği

Özellikle nitel paradigma mantığının benimsendiği çalışmalarda araştırma bulgularının sayısal niceliklerle de desteklenmesi araştırmaların kalitesini artırmada kullanılan önemli yollardan biridir (Yıldırım, 2010). Bu araştırmada da elde edilen veriler sayısal değerlerle desteklenmiştir. Araştırmada elde edilen veriler çalışmadaki araştırmacılar tarafından değerlendirilmiş ve sürekli yapılan karşılaştırmalarla en doğru yargılara ulaşılmaya çalışılmıştır. Daha sonra veriler araştırmacının mantığını bilen, eğitim programları alanında çalışan bağımsız bir kodlayıcıya verilmiş ve kendisinden verileri değerlendirmesi istenmiştir. Daha sonra bağımsız araştırmacının ulaştığı değerlendirmeler ile araştırmacıların ulaştığı sonuçlar karşılaştırılmış ve var olan uyumsuzluklar giderilmeye çalışılmıştır. Araştırmacıların ve bağımsız kodlayıcının ikilemde kaldığı durumlar tekrar gözden geçirilmiş ve ortak bir fikir birliğine varılmaya kadar gerekli düzeltmeler gerçekleştirilmiştir. Yapılan bu araştırmanın transfer edilebilirliğini artırmak için anlaşılır ve detaylı betimlemelere yer verilmiş; veri toplama süreci, katılımcıların özellikleri, nasıl seçildikleri ve veri analiz süreci detaylı bir şekilde araştırmada sunulmuştur. Bu şekilde araştırmanın transfer edilebilirliğine katkı sağlanmıştır (Creswell ve Miller, 2000). Bu şekilde yapılacak benzer çalışmalara ayrıntılı betimlemeler vasıtası ile yol gösterilmiştir. Bu araştırmada çalışmanın geçerliğini ve güvenilirliğini artırmak için izlenen yollardan biri de ulaşılan sonuçların çalışmadaki katılımcılardan bazılarına gösterilmesi ve ulaşılan sonuçlar hakkında onların görüşlerinin alınmasıdır. Böylelikle elde edilen bulgulara yönelik katılımcılardan dönütler alınmış ve bu şekilde araştırmacıların kaynaklanabilecek yanlışlıklar en aza indirgenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulguların inandırıcılığını

artırmak amacı ile katılımcıların açık uçlu soruya ilişkin belirtmiş oldukları görüşlerden örnek alıntılara yer verilmiştir. Bu alıntılar yapılırken araştırmaya yanlılık katacak görüşler değil, verilen cevapların genelini yansıtacak görüşlerle ilgili örneklerden alıntılar yapılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bulgular alt problemler doğrultusunda değerlendirilmiştir.

4.1. Araştırmanın Öğretmenlerin Aile Katılımı Konusundaki Deneyimleri Alt Problemine İlişkin Bulgular

Çalışmanın öğretmenlerin aile katılımı konusundaki deneyimler alt problemine ilişkin birinci soruda öncelikle katılımcılara okuma ve yazma eğitimi ile ilgili hangi hizmet içi eğitim kurslarına katıldıkları sorulmuştur. Katıldıkları hizmet içi kurslar ile ilgili bulgular Tablo 4.1.'de sunulmuştur.

Tablo 4.1.

Öğretmenlerin Okuma ve Yazma Eğitimi ile ilgili Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Kurslarına İlişkin görüşleri

Görüşler	<i>f</i>
Katılmadım	36
Türkçe Eğitimi Kursu	1
Katıldım	1
ÖRAV	1
Birleştirilmiş Sınıf, Özel Eğitim	1
Güncelleme eğitim sistemiyle ilgili tüm yöntem ve teknikler ve programlama	1
Etkili öğrenme, yaratıcı düşünme ve doğru sınıf yöntemi	1

Tablo 4.1. incelendiğinde katılımcıların büyük bir çoğunluğunun okuma ve yazma

eğitimi ile ilgili herhangi bir hizmet içi kursuna katılmadığı görülmüştür.

Çalışmanın ğretmenlerin aile katılımı konusundaki deneyimler alt problemine ilişkin ikinci sorusu olarak okuma yazma eğitimin ilkokul yıllarındaki önemi hakkındaki görüşleri elde edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4.2.'de yer verilmiştir.

Tablo 4.2.

Öğretmenlerin Okuma ve Yazma Eğitiminin İlkokul Yıllarındaki nemi Hakkındaki Görüşleri

Görüşler	<i>f</i>
Temel yapı taşı	25
Ömür boyu	1
Çocuğun gelişimi	1
Temel beceri	2
En önemli yıllar	16
Kendi kendine öğrenmenin kapısı	1
Okuma yazma becerisi	1

Tablo 4.2.'de elde edilen bulgular olarak en çok dile getirilen görüş olarak okuma ve yazma eğitiminin ilkokul için önemi olarak temel yapı taşı olduğudur. Ardından ise en önemli yıllar olduğu dile getirilen görüşlerden biridir. Aşağıda bu soruya ilişkin ğretmen görüşlerinden örnek alıntılara verilmiştir.

“Binanın temelidir, ülkenin temelidir, kısacası geleceğin temelidir. (K7)”

“İlkokulda belki de en önemli olay okuma-yazma becerisini kazandırabilmektir. Eğitim yıllarının yapı taşını oluşturan en önemli beceridir. (K36)”

“Okuma-yazma eğitimi ilkokul sıralarında özellikle de anasınıfı ve 1. Sınıfta temel eğitimi daha verimli bir şekilde alınırsa ocuk için başarı katmerli olarak devam edecektir. (K18)”

Çalışmanın ğretmenlerin aile katılımı konusundaki deneyimler alt problemine ilişkin nc soruda ise hangi faktörlerin okuma ve yazma eğitiminin etkilediğini düşündükleri sorulmuştur. Bu soru hakkındaki görüşleri ile ilgili bulgulara Tablo 4.3.'te yer verilmiştir.

Tablo 4.3.

Öğretmenlerin Okuma ve Yazma Eğitimini Etkileyen Faktörler Hakkındaki Düşünceleri

Görüşler	<i>f</i>
Aile	36
Arkadaş	5
Çevre	21
Yaş	7
Hazırbulunuşluk	10
Öğretmen	16
Okul	5
Birey	13
Zekâ	4
Yetenek	2
Sosyoekonomik düzey	9
Sınıf ortamı	1
Okul Öncesi Eğitim	1
Fiziksel gelişim	1

Tablo 4.3. incelendiğinde en çok ortak görüş olarak dile getirilen faktörün aile, ardından ise çevre faktörünün olduğu görülmektedir. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılara yer verilmiştir.

“Öncelikle aile ortamının okuma yazma eğitimini etkilediğini düşünmüyorum. Arkadaş ortamı, çevre faktörleri, ekonomik durumun okuma ve yazma eğitimini etkilediğini düşünüyorum. (KÖ33)”

“Okuma-yazmaya geçmede en önemli faktör ailedir. Ailenin de ilgilenmediği durumlarda okuma ve yazma süreci çok sıkıntılı geçecektir. (KÖ20)”

“Sosyoekonomik faktörü, çevre faktörü, arkadaş çevresi, aile, bedensel büyüme ve gelişme... (KÖ1)”

Çalışmanın öğretmenlerin aile katılımı konusundaki deneyimler alt problemine ilişkin dördüncü sorusunda çalışılan okulun çocuğun okuma ve yazma eğitimine aile katılımını sağlamak adına neler yaptıkları elde edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4.4.’de verilmiştir.

Tablo 4.4.

Çalışılan Okulun Çocuğun Okuma ve Yazma Eğitimine Aile Katılımını Sağlamak Adına Neler Yaptıkları Hakkındaki Düşünceler

Görüşler	<i>f</i>
Aile ziyaretleri	13
Öğretmen-veli görüşmeleri	14
Veli toplantıları	22
Sınıfların fiziksel şartları	1
Eğitim seminerleri	1
Herhangi bir şey yapmıyor	8
Telefon görüşmeleri	2
Notla haberleşme	5

Tablo 4.4. incelendiğinde ise okulların aile katılımı için en çok yaptıkları etkinlikler olarak veli toplantıları, öğretmen- veli görüşmesinin sağlanması ve aile ziyaretleri olarak dile getirilmiştir. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılara yer verilmiştir.

“Veli toplantılarında ailelere rehberlik ediliyor. Bu konuda çocuklara nasıl yaklaşılacağı açıklanıyor. (KÖ38)”

“Köy okulu olduğumuz için velilerimiz ne yazık ki destek vermiyor. Bilgilendirme yazıları ile yapılmaya çalışılıyor. (KÖ36)”

“Aile ziyaretleri yapılarak ailenin güveni kazanılıp, öğretmene destek olunuyor. (KÖ7)”

Çalışmanın öğretmenlerin aile katılımı konusundaki deneyimler alt problemine ilişkin beşinci soruda ise okuma ve yazma eğitimi başarısı açısından ailenin etkin katılımı konusundaki düşünceleri elde edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4.5.’te verilmiştir.

Tablo 4.5.

Okuma ve Yazma Eğitimi Başarısı Açısından Ailenin Etkin Katılımı Konusundaki Düşünceleri

Görüşler	<i>f</i>
Eğitim- öğretimdeki temel taş aile	11
Aile katılımı verimli eğitim	18
Okul-aile-öğrenci iletişimi ile eğitim doğru orantılı	6
Aile desteği şart	12
İşbirliği	3

Tablo 4.5. incelendiğinde ise okuma ve yazma eğitimi başarısı açısından ailenin etkin katılımı konusundaki düşünceler arasından ortak olarak aile katılımının verimli eğitimi de beraberinde getirdiği görülmüştür. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılara verilmiştir.

“ Aile katılımının çok önemli olduğunu düşünüyorum. Öğrenci evde de öğrendiklerini tekrar eder ek çalışmalar yaparsa başarıya daha kolay ulaşacaktır. (KÖ39) ”

“Eğitim kalitesi ve verimin çoğu aileden geçer. Okulda almış olduğu eğitimi aile destekler ve yardımcı olursa kalite artar ve başarı artmış olur. (KÖ40) ”

Çalışmanın öğretmenlerin aile katılımı konusundaki deneyimler alt problemine ilişkin altıncı sorusunda aile katılımının nasıl bir süreç olduğu hakkındaki düşünceleri ele alınmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4.6.’da yer verilmiştir.

Tablo 4.6.

Öğretmenlerin Aile Katılımının Nasıl Bir Süreç Olduğu Hakkındaki Düşünceleri

Görüşler	<i>f</i>
Temel aile	5
Sürekli	9
Öğrenci-öğretmen-aile üçgeni	5
İletişim	6
Takip	2
Değer vermek	1
Gerekli	1
Ailenin görevi	5
Eğitim devamı	3
Yol gösterici	3
Desteklemek	4
Olumlu-olumsuz	3
Önemli süreç	7
Farklı zorluklar	5
Bölgesel açıdan	1
Başarı anahtarı	1

Tablo 4.6. incelendiğinde ise aile katılımının sürekli, önemli bir süreç olduğu ve iletişim ile sağlanabileceğini dair bulgulara ulaşılmıştır. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılara yer verilmiştir.

“Sürekliği olan ve olması gereken bir süreç. (KÖ28) ”

“Bulunduğu yere göre farklı zorlukları olan ve her daim üzerinde kafa yorulması ve

ekstra çalışma gerektiğini düşünüyorum. (KÖ17)”

“Aile katılımı; ailenin öğrencinin dersleriyle alakadar olması ve çocuğu hakkında öğretmenle sürekli bir iletişim içinde olmasıdır. (KÖ37)”

Çalışmanın öğretmenlerin aile katılımı konusundaki deneyimler alt problemine ilişkin yedinci sorusunda ise katılımcıların çalıştıkları okulda ailelerin etkin katılım düzeyleri noktasındaki görüşleri elde edilmek istenmiştir. Elde edilen bulgulara Tablo 4.7.’de yer verilmiştir.

Tablo 4.7.

Çalıştıkları Okulda Ailelerin Etkin Katılım Düzeyleri Noktasındaki Görüşleri

Görüşler	<i>f</i>
Her sene azalıyor	2
Katılım yetersiz	19
Etkin katılım var	10
Okul-aile işbirliğinde çoğunluk	2
Katılım yok	6
Veliye bağlı	1
Orta düzeyde	3
Katılım bilinçli değil	1

Tablo 4.7. incelendiğinde ise ailelerin etkin katılımın yetersiz olduğu görülmektedir. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılardan birine yer verilmiştir.

“Maalesef istenilen düzeyde katılım söz konusu değil, ailelerin eğitim algısı, yaşam şekilleri ve ekonomik uğraşları bu durumun en büyük sebeplerindedir. (KÖ24)”

Çalışmanın öğretmenlerin aile katılımı konusundaki deneyimler alt problemine ilişkin sekizinci soruda ise şuan okuttukları sınıftaki öğrenci ailelerinin etkin katılımı ile ilgili düşünceleri elde edilmek istenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.8.’de yer verilmiştir.

Tablo 4.8.

Öğretmenlerin Şuan Okuttukları Sınıftaki Öğrenci Ailelerinin Etkin Katılımı ile ilgili Düşünceleri

Görüşler	<i>f</i>
Hepsi ile etkin katılım	12
Veliler arasında rekabet	1
Sınıfın yarısında katılım	7
Etkin katılım başarıyı artırır	1
Katılım yok	5
Düşük katılım	12
Çoğunlukta katılım	3
Öğretmenin çabasıyla	2
Bilinçli ailelerde katılım	2

Tablo 4.8. incelendiğinde ise en çok iki görüşün ortaya çıktığı görülmüştür. Bu görüşlerden biri hepsi ile etkin katılım bir diğeri ise düşük katılımıdır. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılara yer verilmiştir.

“Çok fazla etkin katılım olduğunu söylemek imkânsızdır. (KÖ21)”

“Veliler rekabet halinde ve daha duyarlılar. (KÖ6)”

Çalışmanın öğretmenlerin aile katılımı konusundaki deneyimler alt problemine ilişkin dokuzuncu sorusunda ise sınıfta okuma ve yazma açısından çok fazla aile desteği gören öğrencilerin varlığı sorgulanmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4.9.’de verilmiştir.

Tablo 4.9.

Sınıfta Okuma ve Yazma Açısından Çok Fazla Aile Desteği Gören Öğrencilerin Varlığına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Görüşler	<i>f</i>
Var	19
Yok	12
1/3 oranında	1
Birkaç öğrenci	10
%50 oranında	1

Tablo 4.9. incelendiğinde ise sınıfta okuma ve yazma desteği alan öğrencilerin var olma durumunun yüksek olduğu görülmektedir. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılardan birine yer verilmiştir.

“Hayır. Sadece özel gereksinimli öğrencim çok fazla aile desteği oluyor. (KÖ26)”

Çalışmanın öğretmenlerin aile katılımı konusundaki deneyimler alt problemine ilişkin onuncu soruda ise aile desteği gören öğrencilerin durumları hakkındaki görüşleri elde edilmek istenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.10.'de verilmiştir.

Tablo 4.10.

Aile Desteği Gören Öğrencilerin Durumları Hakkındaki Öğretmen Görüşleri

Görüşler	<i>f</i>
Ekonomik durum	14
Sosyal çevre	15
Özgüven yüksek	7
Okula, derslere daha ilgili	1
Üretken	1
Çözüm odaklı	1
Başarı	14
Aileler eğitime önem	2
Kesinlik yok	5
Fark var	3
Özel gereksinimli	1
Arkadaş ilişkileri	1

Tablo 4.10. incelendiğinde ise aile desteği gören öğrencilerin durumları hakkındaki görüşlerinden sosyal çevre, ekonomik durum ve akademik başarı olarak farklılıklarının olduğu görülmektedir. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılara yer verilmiştir.

“Bu çocukların başarılı, üretken, arkadaş ilişkilerinde, sorun çözücü, paylaşımcı olduklarını gözlemledim. (KÖ1)”

“Aile desteği gören öğrenciler daha başarılı ve sosyal olurlar. (KÖ2)”

“Sınıfın başarı düzeyi açısından önden gelen öğrencilerini, ailelerini desteğini gören öğrenciler oluşturmaktadır. (KÖ42)”

Çalışmanın öğretmenlerin aile katılımı konusundaki deneyimler alt problemine ilişkin on birinci sorusunda ise aile desteği gören öğrencilerin ailelerinin katılımıyla çocukların okuma ve yazma başarısındaki önemli gelişmelerin olup olmadığı hakkındaki görüşler elde edilmek istenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.11.'de verilmiştir.

Tablo 4.11.

Aile Desteği Gören Öğrencilerin Ailelerinin Katılımıyla Çocukların Okuma ve Yazma Başarısındaki Gelişmeler Hakkındaki Öğretmen Görüşleri

Görüşler	<i>f</i>
Oldu	40
Okuma Yazma	1
Dikte	1
Olmadı	3
Beceriye kalıcılaştırma	1
Ödevleri yapmak	1

Tablo 4.11. incelendiğinde ise aile desteği gören öğrencilerin ailelerinin katılımıyla çocukların okuma ve yazma başarısındaki önemli gelişmelerin olduğu yönde görüşlerini bildirmişlerdir. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılara yer verilmiştir.

“Evet oldu. Özellikle eğitim derecesi yüksek ailelerde. (KÖ1)”

“Tabi ki de oldu. Öğrencinin özellikle öğretimi pekiştirme aşamasında aile desteğinin katkısı öğrencide beceriyi kalıcılaştırmada oldukça etkili olduğunu söyleyebilirim. (KÖ24)”

Çalışmanın öğretmenlerin aile katılımı konusundaki deneyimler alt problemine ilişkin on ikinci sorusunda ise aileleri etkin olarak katılmayan çocukların sınıfta olup olmadığı hakkındaki görüşleri belirlenmek istenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.12.’te yer verilmiştir.

Tablo 4.12.

Aileleri Etkin Olarak Katılmayan Çocukların Sınıftaki Başarıları Hakkındaki Öğretmen Görüşleri

Görüşler	<i>f</i>
Var	29
Kısmen var	5
Yok	8
Hemen hemen hepsi	1
Dezavantaj	1
Başarısız	3
Farklı yollarla gidermek	1
Ailenin önem vermemesi	1
Çocuklardaki istek	1
Sosyal anlamda da farklılık	1

Tablo 4.12. incelendiğinde ise aileleri etkin olarak katılmayan çocukların sınıf

içerisindeki varlığının fazla olduğu belirlenmiştir. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılara yer verilmiştir.

“Söylediğim gibi zaten çoğunluğunu bu tarz velilerin oluşturduğu öğrencilerim var. Bu da hem akademik başarıyı düşürüyor hem de sosyal anlamda da diğer öğrencilerden farklılık gösteriyor. (KÖ17)”

“Aileleri etkin katılmayan öğrencilere göre aileleri etkin katılım gösteren öğrenciler daha istekli olanlar gayet başarılıdır. (KÖ23)”

Çalışmanın öğretmenlerin aile katılımı konusundaki deneyimler alt problemine ilişkin on üçüncü sorusunda ise aileleri etkin olarak katılmayan çocukların durumları ile ilgili görüşler elde edilmek istenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.13.’te verilmiştir.

Tablo 4.13.

Aileleri Etkin Olarak Katılmayan Çocukların Durumları ile ilgili Görüşler

Görüşler	f
Yetersiz sosyal ilişki ve çevre	13
Zayıf ekonomik durum	9
Cevap yok	6
Sorunlu öğrenciler	2
Düşük akademik başarı	5
Ekonomik duruma verilen önem	3
Öğrencinin kendi çabası	1
Ailenin önceliği	13
Ekonomik durum etkili değil	3
Özgüven	2

Tablo 4.13. incelendiğinde ise aileleri etkin olarak katılmayan çocukların durumları ile ilgili yetersiz sosyal ilişki ve çevre ve ailenin önceliği ön plana çıkmıştır. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılara yer verilmiştir.

“Ailenin ekonomik durumu-uğraşları, çocuklara gereken özeni göstermede bir engel oluşturmaktadır. Köyle sınırlı kalan sosyal çevre yüzünden çocuklar kendini geliştirememektedir. (KÖ24)”

“Ekonomik durumları iyi değil. Annesi okuma yazma bilmeyen var. Babaları sürekli şehir dışında ya da tüm gün (hafta sonu dahil) işte. (KÖ27)”

Araştırmanın öğretmenlerin aile katılımı konusundaki deneyimler alt problemine ilişkin

on dördüncü sorusunda ise aileleri etkin katılım sağlayan çocuklarla kıyasladığımızda aileleri etkin olarak katılmayan öğrenciler konusundaki görüşleri elde edilmek istenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.14.'da verilmiştir.

Tablo 4.14.

Aileleri Etkin Katılım Sağlayan Çocuklarla Kıyasladığımızda Aileleri Etkin Olarak Katılmayan Öğrenciler Konusundaki Öğretmen Görüşleri Görüşler

Görüşler	f
Evde alınan destek	1
Okula karşı ilgi	1
Akademik başarı	25
Sosyallik	7
Okula hazırlık	2
Kişisel gelişim	9
Fark var	3
Fark yok	6
Davranış problemleri	3

Tablo 4.14. incelendiğinde ise aileleri etkin katılım sağlayan ile aileleri etkin katılım sağlamayan çocuklar arasında akademik başarı yönünden fark olduğu dile getirilmiştir. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılara yer verilmiştir.

“Aileleri etkin katılım sağlayan çocuklar, aileleri etkin katılım sağlamayan çocuklara nazaran daha başarılıdır. (KÖ18)”

“Aileleri etkin olarak katılan çocukların öncelikle özgüvenleri yüksek sosyal faaliyetlere katılımı iyi ve derslerindeki başarısı yüksektir. Aileleri etkin olarak katılmayan öğrencilerin durumları hakkında bunlardan bahsedilemez. (KÖ33)”

“Bu öğrenciler hem davranış anlamında hem de eğitim açısından sınıfta sorun yaşatan öğrenciler oluyor. Bir takım şeyler önce ailede verilmeyince öğretmen çok zorlanabiliyor. (KÖ21)”

Araştırmanın öğretmenlerin aile katılımı konusundaki deneyimler alt problemine ilişkin on beşinci sorusunda ise aileleri etkin olarak katılım sağlayan çocuklar ile aileleri etkin katılım sağlamayan çocukları karşılaştırdığımızda akademik başarı farklılıkları ile ilgili görüşleri elde edilmek istenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.15.'da verilmiştir.

Tablo 4.15.

Aileleri Etkin Olarak Katılım Sağlayan Çocuklar ile Aileleri Etkin Katılım Sağlamayan Çocukları Karşılaştırdığımızda Akademik Başarı Farklılıkları ile ilgili Görüşler

Görüşler	f
Akademik başarı yüksek	34
Okuma hızları	2
Okuduğunu anlama	3
Güzel yazı yazma	2
Gelecek planlaması	1
İletişim becerileri	1
Öğrenme hızı	1
Fark yok	3
Öğrencilerin kendi çabası	1

Tablo 4.15. incelendiğinde ise aileleri etkin olarak katılım sağlayan çocuklar ile aileleri etkin katılım sağlamayan çocukları karşılaştırıldığında aile katılımı sağlanan çocukların akademik başarı yönünden yüksek olduğu görülmüştür. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılara yer verilmiştir.

“Daha başarılı ve sorumlu oluyor, iletişim kurma ve sorun çözme kolaylaşıyor. (KÖ1)”

“Okuma hızları, okuduğunu anlama, doğru ve güzel yazı yazma gibi konularında fark belirgin oluyor. (KÖ6)”

Araştırmanın öğretmenlerin aile katılımı konusundaki deneyimler alt problemine ilişkin on altıncı sorusunda ise farklılıkların aile katılımından kaynaklanıp kaynaklanmadığına yönelik düşünceleri elde edilmek istenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.16.’da verilmiştir.

Tablo 4.16.

Farklılıkların Aile Katılımından Kaynaklanıp Kaynaklanmadığına Yönelik Görüşleri

Görüşler	f
Büyük oranda aile katılımı	3
Aile katılımından kaynaklı	37
Belirgin bir fark yok	1
Öğrencinin istek durumu	1
Bireysel farklılıklar	1

Tablo 4.16. incelendiğinde ise farklılıkların aile katılımından kaynaklandığını katılımcıların büyük bir çoğunluğu dile getirmiştir. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılara yer verilmiştir.

“Aile desteği ile çocuk okulda aldığı evde pekiştiriyor. (KÖ19)”

“Aileden kaynaklanmakta; ama öğrencinin isteyip istememesi de bu konuda önemlidir. (KÖ21)”

“Başarının büyük bir kısmını aile oluşturmaktadır. (KÖ40)”

Araştırmanın öğretmenlerin aile katılımı konusundaki deneyimler alt problemine ilişkin on yedinci sorusunda ise sınıfınızdaki okuma ve yazma sürecine yönelik değerlendirmelerin nasıl yapıldığının öğrenilmesine yöneliktir. Elde edilen bulgular Tablo 4.17.’de verilmiştir.

Tablo 4.17.

Okuma ve Yazma Sürecine Yönelik Değerlendirmelerin Nasıl Yapıldığı Hakkındaki Öğretmen Görüşleri

Görüşler	<i>f</i>
Öğrenci tanıma fişleri	3
Aylık seviye farkları	2
Plan ve programa göre	10
Bireysel görüşerek	1
Sınıf içi okuma	12
Sınıf içi dikte çalışmaları	14
Gözlem formu	4
Okuma yarışmaları	6
Ders içi katılım	1
Kendini ifade etme gücü	1
Sınavlarla	4
Okuduğunu anlama etkinlikleri	2

Tablo 4.17. incelendiğinde ise okuma ve yazma sürecine yönelik değerlendirmelerin nasıl yapıldığı hakkındaki görüşlerini sınıf içi dikte çalışmaları ve sınıf içi okuma olarak dile getirilmiştir. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılara yer verilmiştir.

“Sınıfta düzenli okuma saati yapıyoruz. Zaman zaman öğrencilerin okuma hızlarını kontrol ediyorum. Her hafta dikte çalışması yapıyoruz. (KÖ34)”

“Dikte yaparak, okuduğunu anlama etkinlikleri ve okuma yarışmaları yaparak. (KÖ38)”

“Çoğunlukla sınıf içerisinde değerlendirmeyi bireysel ve genel olarak değerlendirmeye

çalışıyorum. Ara sıra da basit ve az olacak şekilde ev ödevleriyle yapıyorum. (KÖ17)”

Araştırmanın öğretmenlerin aile katılımı konusundaki deneyimler alt problemine ilişkin on sekizinci sorusunda ise okuma ve yazma sürecine etkin katılan ailelerin bu değerlendirmelerde çocuklarının üzerinde baskılar oluşturup oluşturmadığı konusundaki görüşleri elde edilmek istenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.18.’de verilmiştir.

Tablo 4.18.

Okuma ve Yazma Sürecine Etkin Katılan Ailelerin Bu Değerlendirmelerde Çocuklarının Üzerinde Baskılar Oluşturup Oluşturmadıkları Konusundaki Öğretmen Görüşleri

Görüşler	f
Baskı oluşturmuyor	18
Bazen baskı oluşturabiliyor	16
Yönlendirme	3
Baskı oluşturuyor	6
Önlem	2
Çocuklara göre aile katılımı	1
Yanlış yöntem	1
Olumlu yönde baskı	1

Tablo 4.18. incelendiğinde ise okuma ve yazma sürecine etkin katılan ailelerin bu değerlendirmelerde çocuklarının üzerinde baskılar oluşturup oluşturmadıkları hakkında baskı oluşturmuyor ve bazen baskı oluşturabildikleri görüşleri oldukça yüksek çıkmıştır. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılara yer verilmiştir.

"Baskı oluşturan velim olmadı. Sonuçları haberdar ettiğim için önlemler aldık ve çocukların ilerlemesini sağladık. Sorunlar çabuk çözüldü. (KÖ38)”

"Az da olsa baskı oluşturuyor. Ama bu baskı gelecek günlerde öğrenciyi pozitif yönde etkiliyor. (KÖ33)”

Araştırmanın öğretmenlerin aile katılımı konusundaki deneyimler alt problemine ilişkin on dokuzuncu sorusunda ise çocuk ve ebeveyn arasında ev ortamında gerçekleşen okumaların bir çeşit aile katılımı olup olmadığı hakkındaki görüşler elde edilmek istenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.19.’da verilmiştir.

Tablo 4.19.

Öğretmenlerin Çocuk ve Ebeveyn Arasında Ev Ortamında Gerçekleşen Okumaların Bir Çeşit Aile Katılımı Olup Olmadığı Hakkındaki Görüşleri

Görüşler	f
Teşvik edilme	1
Destek	1
Evet	40
Davranışın yapılması	1
Çocuk ilgiyi hisseder	1
Rol-model	2
Eğitim ailede de devam	1

Tablo 4.19. incelendiğinde ise çocuk ve ebeveyn arasında ev ortamında gerçekleşen okumaların bir çeşit aile katılımı olduğu yönünde görüşler dile getirilmiştir. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılara yer verilmiştir.

"Tabii ki. Bu durum çocuklarımızın gelişimi açısından yaşayarak, özümseyerek öğrenme anlamına geliyor. (KÖ36)."

"Kesinlikle öyle olduğunu düşünüyorum. Bu tür okumaların öğrencinin gelişimine de katkı sağladığını düşünüyorum. (KÖ17)"

"Tabii ki öğrenci teşvik ediliyor. (KÖ7)"

4.2. Araştırmanın Öğretmenlerin Aile Katılımı Konusunda Kullandıkları Stratejiler Alt Problemine İlişkin Bulgular

Çalışmanın öğretmenlerin aile katılımı konusunda kullandıkları stratejiler alt problemine ilişkin birinci soruda aileleri çocuklarının eğitimlerine etkin ve bilinçli bir şekilde katılımlarını sağlamak için uyguladıkları stratejiler konusunda düşünceleri elde edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgulara Tablo 4.20.'de yer verilmiştir.

Tablo 4.20.

Aileleri Çocuklarının Eğitimlerine Etkin ve Bilinçli Bir Şekilde Katılımlarını Sağlamak için Uyguladıkları Stratejiler

Görüşler	f
İşbirliği	6
İstek uyandırma	8
Birebir görüşmeler	16
Veli toplantıları	20
Okul ve ev arası bilgi alışverişi	2
Ev ziyaretleri	5
Arkadaşlık ilişkileri	2
Sosyal Etkinlik	1
Sürekli iletişim halinde olmak	7
Strateji yok	1
Önemli olan öğretmen	2
Aileleri tanımak	1
Notla iletişim	3
Kitap okuma çizelge takibi	1
Evde okuma yarışı	1

Tablo 4.20. incelendiğinde ise en çok uygulanan stratejiler olarak veli toplantıları, birebir görüşmeler ve istek uyandırma görülmektedir. Tüm bu stratejileri ise ortak payda olan iletişim altında birleştirmişlerdir. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılara yer verilmiştir.

“Veli toplantıları ile sürekli iletişim halinde olmaya çalışıyorum. Telefon aramaları, mesaj gönderme gibi iletişimi destekleyen şeyler kullanıyorum. (KÖ32)”

“Aileler ile birlikte sürekli işbirliği yaparak, öğrenciye gerekli desteğin verilmesi amaçlanır. Öğrencinin okuma isteği uyandırılır. (KÖ7)”

“Devamlı ailelerle içli dışlı olmaya ve onları okula çocuklarının geleceğini hazırlamak için davet etme ile ilgili stratejiler uyguladım. Her bir velimi detaylı tanıyarak onlarla yakın ilişki de olmayı amaçladım. Köyde kalıyor olmamın da avantajını kullanarak bu konuda çalışmalar yaptım. (KÖ17)”

Çalışmanın öğretmenlerin aile katılımı konusunda kullandıkları stratejiler alt problemlerine ilişkin ikinci soruda ise uygulanan stratejilerin başarılı olup olmadığı konusundaki düşünceleri elde edilmek istenmiştir. Elde edilen bulgulara Tablo 4.21.’de yer verilmiştir.

Tablo 4.21.

Uygulanan Stratejilerin Başarılı Olup Olmadığı Konusundaki Düşünceleri

Görüşler	<i>f</i>
Kısmen başarılı	11
Başarılı	18
Başarılı olmadı	6
Uygulamıyorum	3

Tablo 4.21. incelendiğinde ise uygulanan stratejilerin çoğunun başarılı olduğu ancak birçoğunun da kısmen başarılı olduğu görülmektedir. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılardan birine yer verilmiştir.

“Eğitimde ailenin desteği olduğu süreçlerde başarı çabuk elde edilir. (KÖ2)”

4.3. Araştırmanın Öğretmenlerin Aile Katılımına Yönelik İnançları Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın öğretmenlerin aile katılımına yönelik inançları alt problemine ilişkin birinci soruda ise uygun aile katılımı hakkındaki katılımcıların görüşleri elde edilmek istenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.22.’de verilmiştir.

Tablo 4.22.

Uygun Aile Katılımı Hakkındaki Katılımcıların Görüşleri

Görüşler	<i>f</i>
İlgi	12
İletişim	11
Baskı boyutunda olmamalı	1
Destek	11
İşbirliği	5
Fayda	2
Rehber aile	5
Sürekli	3
Öğretim okulda yapılmalı	1
Akademik başarı artar	1
Öğretmen okulda aile dışarıda	2
Çocuğun seviyesine inmek	1

Tablo 4.22. incelendiğinde ise uygun aile katılımı hakkında elde edilen görüşler ilgi, iletişim ve destek olunması yönünde ortaya çıkmıştır. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılara yer verilmiştir.

"Çocuğunu çok fazla yargılamadan, destek alan, yol gösteren aile tipi. (KÖ16)"

"Aile katılımı sağlanmalı fakat öğretmen-aile rolleri karıştırılmamalı. (KÖ2)"

Araştırmanın öğretmenlerin aile katılımına yönelik inançları alt problemine ilişkin ikinci sorusunda ise ailelerin çocuklarına katkı sağlamayı isteyip istemedikleri konusundaki görüşleri elde edilmek istenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.23.'de verilmiştir.

Tablo 4.23.

Ailelerin Çocuklarına Katkı Sağlamayı İsteyip İstemedikleri Konusundaki Görüşler

Görüşler	<i>f</i>
İstek var	27
Katkı yok	3
Bilinçli değil	5
Engelleyen etmenler	1
Önem vermek	5
İstemiyorlar	18
Başarılı	1
Başarısız	2

Tablo 4.23. incelendiğinde ise ailelerin çocuklarına katkı sağlamayı isteyip istemedikleri konusunda istekli olma ve olmama durumu en çok göze çarpan görüşlerden biri olmuştur. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılara yer verilmiştir.

"Her aile çocuğuna katkı sağlamak ister. Kimi bunu başarı, kimisi başaramaz. (KÖ43)"

"Sınıfı ve uygulanan programı izlemesi, şarkı, oyun ve hikâye okuma gibi etkinliklerde öğretmenin rolünü üstlenmesi gerektiğini düşünüyorum. (KÖ1)"

Araştırmanın öğretmenlerin aile katılımına yönelik inançları alt problemine ilişkin üçüncü sorusunda ise katılımcıların çalıştıkları okulun aile katılımını arttırmak için çabaları hakkında görüşler elde edilmek istenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.24.'de verilmiştir.

Tablo 4.24.

Katılımcıların Çalıştıkları Okulun Aile Katılımını Arttırmak için Çabaları Hakkındaki Görüşler

Görüşler	<i>f</i>
Evet	27
İletişim	1
Rehberlik	1
Bilgilendirme çalışmaları	1
Orta seviyede	6
Düşünmüyorum	9

Tablo 4.24. incelendiğinde ise katılımcıların çalıştıkları okulun aile katılımını arttırmak için çabaladıkları ortaya çıkmıştır. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılara yer verilmiştir.

"Küçük bir okulda yapılması gerekeni yapıyorlar. (KÖ19)"

"Düşünüyorum. Okulumuzun öğretmenleri velilerimize sürekli rehberlik ediyorlar. Bilgilendirme çalışmaları yapıyorlar. (KÖ38)"

"Okulumuz gerek idare gerek öğretmenler olarak ailelerle sürekli irtibat halinde ve aileleri bilgilendirmektedir. (KÖ40)"

Araştırmanın öğretmenlerin aile katılımına yönelik inançları alt problemine ilişkin birinci dördüncü sorusunda ise hangi tür aile katılımının çocuğun okuma ve yazma başarısında daha etkili olduğu konusundaki görüşleri elde edilmek istenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.25.'te verilmiştir.

Tablo 4.25.

Hangi Tür Aile Katılımının Çocuğun Okuma ve Yazma Başarısında Daha Etkili Olduğu Hakkındaki Görüşleri

Görüşler	<i>f</i>
Sürekli iletişim halinde	4
Düzenli katılım	1
Maddi olmayan	1
Sevgi ve ilgi	11
İşbirliği	10
Bireysel görüşmeler	1
Destek	11
Yol gösterici	1
İyi örnek	1
Sürekli	1
Bilinçli	1
Yeterli ölçüde	2

Tablo 4.25. incelendiğinde ise sevgi ilgiye dayalı, öğrenciye destek verilen ve iş birliği içerisinde olunan aile katılımının çocuğun okuma ve yazma başarısında daha etkili olduğu görüşleri ortaya çıkmıştır. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılara yer verilmiştir.

"Öğretmene saygı unsurunu göz önünde bulunduran, çocukları ile vakit geçiren. (KÖ22)"

"Öğretmenle sürekli görüş alış-verişinde olan bir aile çocuğunun nerede eksik kaldığını nerede yardıma ihtiyaç duyacağını iyi bilir. Bu da doğru müdahale demektir. (KÖ36)"

Araştırmanın öğretmenlerin aile katılımına yönelik inançları alt problemine ilişkin beşinci soruda ise ailelerin katılımında çocuklar için faydasız olan bir durum görüp görmedikleri hakkındaki görüşleri elde edilmek istenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.26.'da verilmiştir.

Tablo 4.26.

Ailelerin Katılımında Çocuklar için Faydasız Olan Bir Durum Görüp Görmedikleri Hakkındaki Görüşleri

Görüşler	<i>f</i>
Hayır	21
Baskı	4
İstek dışında	3
Şiddet ve tehdit	1
İşbirliği	1
Evet	14
Yanlış öğretimler	7
Karşılaştırma yapılması	2
Bilinçsiz destek	3

Tablo 4.26. incelendiğinde ise ailelerin katılımında çocuklar için faydasız bir durum olmadığı ve olduğu durumları ortaya çıkmıştır. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılardan birine yer verilmiştir.

"Görüyorum. Aşırı baskı olunca çocuklar isteksizleşiyor. (KÖ34)"

"Tamamen faydasız. Çünkü okuma-yazma faaliyetlerini nasıl yapılması gerektiğini bilmiyorlar. (KÖ23)"

Araştırmanın öğretmenlerin aile katılımına yönelik inançları alt problemine ilişkin altıncı soruda ise sınıfınızda aile katılımına yönelik etkili stratejiler uygulayıp uygulamadıkları hakkındaki görüşleri elde edilmek istenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.27.'de verilmiştir.

Tablo 4.27.

Sınıfınızda Aile Katılımına Yönelik Etkili Stratejiler Uygulayıp Uygulamadıkları Hakkındaki Görüşler

Görüşler	<i>f</i>
Evet	28
Ailelere ulaşıp ulaşmama	1
Her zaman için daha iyisi	2
Bazen	2
Yönlendirici notlar	1
Uygulamıyorum	1
Ailelerden de ilgi	1
Hayır	6
Şartlar	2

Tablo 4.27. incelendiğinde ise sınıf içerisinde aile katılımına yönelik etkili stratejiler uyguladıkları konusunda görüşlerini dile getirmişlerdir. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılara yer verilmiştir.

"Etkili stratejiler uygulansa da uygun ortam ve şartlardan dolayı maalesef etkililik yönünden zayıf kalmakta. (KÖ24)"

"Bazı teknikler ailelere anlatılıyor, ama bazıları için bu söylenemez. (KÖ6)"

"Gerekli gördüğüm süreçlerde aile katılımını sağlayarak, bireysel görüşmeler yaparak. (KÖ2)"

Araştırmanın öğretmenlerin aile katılımına yönelik inançları alt problemine ilişkin yedinci soruda ise sınıfınızda etkin katılım sağlayan ailelerin çocukları ile bu katılımı sağlamayan ailelerin çocuklarının okuma ve yazma başarılarında farklılıklar olup olmadığı hakkındaki görüşleri elde edilmek istenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.28.'de verilmiştir.

Tablo 4.28.

Öğretmenlerin Sınıflılarında Etkin Katılım Sağlayan Ailenin Çocukları ile Bu Katılımı Sağlamayan Ailelerin Çocuklarının Okuma ve Yazma Başarılarında Farklılıklar Olup Olmadığı Hakkındaki Görüşler

Görüşler	<i>f</i>
Evet	40
Akıcı okuma	2
Okuma ve yazma	3
Hayır	2
Değişiyor	1
Akademik başarı	1
Sosyal	2
Hızlı öğrenme	1
İstek	1
Kişisel gelişim	1
Anlama	1

Tablo 4.28. incelendiğinde ise etkin katılım sağlayan ailelerin çocukları ile katılım sağlamayan ailelerin çocuklarının okuma ve yazma başarılarında farklılıklarının oldukları yönde bir görüş ortaya çıkmıştır. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılardan birine yer verilmiştir.

"Evet. Daha sağlıklı ve etkili bir eğitim öğretim süreci sürdürülebiliyor. Aktif ve atılgan olup, sorumluluk duyguları gelişiyor. (KÖ1)"

"İki gruptaki öğrenciler de okumaya geçti ancak etkin katılım gösteren ailelerin çocukları daha akıcı okuyor. (KÖ38)"

Araştırmanın öğretmenlerin aile katılımına yönelik inançları alt problemine ilişkin sekizinci soruda ise hangi problemlerin ailelerin etkin katılımına engel olduğu hakkındaki görüşleri elde edilmek istenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.29.'da verilmiştir.

Tablo 4.29.

Hangi Problemlerin Ailelerin Etkin Katılımına Engel Olduğu Hakkındaki Görüşleri

Görüşler	f
Okuma yazma problemi	3
Eğitim düzeyleri	15
Ekonomik durum	16
İstikrarsızlık	1
Sosyal çevre	8
Ön yargılar	2
Kalıplaşmış inançlar	1
Öğretmen ile iletişim	1
Eğitime verilen önem	10
Yaşam koşulları	8

Tablo 4.29. incelendiğinde ise ekonomik durum, eğitim düzeyleri ve eğitime verilen önem gibi problemlerin ailelerin etkin katılımına engel olduğu görüşleri ortaya çıkmıştır. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılara yer verilmiştir.

"Eğitimin sadece okulda olduğu düşüncesi çocuğuyla ilgisiz ve sorumluluk almak istemeyen aileler. (KÖ18)"

"Ailedeki iş yükünün çokluğu ve ailelerin bu konudaki bilgisizliği. (KÖ38)"

"Maddi sıkıntılar, geçim tarzı, yöresel nedenler vb.(KÖ40)"

Araştırmanın öğretmenlerin aile katılımına yönelik inançları alt problemine ilişkin dokuzuncu soruda ise okuma ve yazma başarısı ile aile katılımı arasında olumlu ilişkilerin olup olmadığı hakkındaki düşünceleri elde edilmek istenmiştir. Elde edilen

bulgular Tablo 4.30.'da verilmiştir.

Tablo 4.30.

Okuma ve Yazma Başarısı ile Aile Katılımı Arasında Olumlu İlişkilerin Olup Olmadığı Hakkındaki Görüşler

Görüşler	f
Evet	39
Önemli ve gerekli	1
Doğru orantı	3
Hayır	1

Tablo 4.30. incelendiğinde ise okuma ve yazma başarısı ile aile katılımı arasında olumlu ilişkilerin olduğu düşüncesi ortaya çıkmıştır. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılara yer verilmiştir.

"Yeterli aile katılımının öğrenci başarısına olumlu katkısı olduğunu düşünüyorum. (KÖ8)"

"Okuma-yazma ile aile katılımı en önemli ve gerekli olan ilişkidir. (KÖ40)"

"Kesinlikle birbiriyle yakından ilişkili olduğunu düşünüyorum. Böyle olduğunu da çocukların olumlu davranışları ortaya koyuyor. (KÖ17)"

Araştırmanın öğretmenlerin aile katılımına yönelik inançları alt problemine ilişkin onuncu soruda ise ailelerin çocuklarının okuma ve yazma eğitim süreçlerine katılımında kendilerini rahat hissetmeleri konusundaki görüşleri elde edilmek istenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.31.'de verilmiştir.

Tablo 4.31.

Ailelerin Çocuklarının Okuma ve Yazma Eğitim Süreçlerine Katılımında Kendilerini Rahat Hissetmeleri Konusundaki Görüşleri

Görüşler	<i>f</i>
Evet	22
Doğru teknikler	1
Stres	2
Geri planda	1
Bazı zamanlarda	1
İstekli	2
Hayır	16
Şikâyet	1
Öncelik	1
Gerekli bilgilendirme	1
Önyargı	1
Bilinçli aile	2

Tablo 4.31. incelendiğinde ise ailelerin çocuklarının okuma ve yazma eğitim süreçlerine katılımında kendilerini rahat hissettikleri ve aynı zamanda hissetmedikleri konusunda görüşler ortaya çıkmıştır. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılara yer verilmiştir.

"İstekli olan ailelerin kendilerini rahat hissettiklerini düşünüyorum. (KÖ9)"

"Çok fazla değiller. Çünkü bu iş aileler içinde sıkıntı oluşturuyor. (KÖ21)"

"Daha öncelikli işlerinin olduğunu düşünüyorum ve bu konuda pek de rahat olduklarını söyleyemem. Çok az velimde bu rahatlık olabilir. (KÖ17)"

Araştırmanın öğretmenlerin aile katılımına yönelik inançları alt problemine ilişkin on birinci soruda ise ailelerin çocuklarının okuma ve yazma eğitimlerine katılma süreçlerinde size veya diğer okul personeline ulaşmada kendilerini rahat hissetmeleri konusundaki görüşleri elde edilmek istenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.32.'de verilmiştir.

Tablo 4.32.

Ailelerin Çocuklarının Okuma ve Yazma Eğitimlerine Katılma Süreçlerinde Öğretmene veya Diğer Okul Personeline Ulaşmada Kendilerini Rahat Hissetmeleri Konusundaki Görüşleri

Görüşler	<i>f</i>
Evet	39
İletişim	4
İsteme durumu	1
Rahatsız hissetme	3
Ulaşım	1

Tablo 4.32. incelendiğinde ise ailelerin çocuklarının okuma ve yazma eğitimlerine katılma süreçlerinde tüm okul personellerine rahat bir şekilde ulaşabilecekleri dile getirilmiştir. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılara yer verilmiştir

"Evet istediklerinde rahat ulaşabilme imkanları vardır. İletişim kurarlarken de rahat hissettirmeye çalışılmaktadır. (KÖ12)"

"Evet bu konuda oldukça rahatlar. Okul köyün içinde ve yakın olduğu içinde kolayca ulaşabiliyorlar ve rahat olduklarından da eminim. (KÖ17)"

"Evet. Telefon ve yüz yüze görüşmemizde kısıtlamamız yok. (KÖ38)"

Araştırmanın öğretmenlerin aile katılımına yönelik inançları alt problemine ilişkin on ikinci soruda ise ailelerin çocuklarının okuma ve yazma eğitim süreçlerine etkin katılma konusunda sorumluluk sahibi olup olmadıkları hakkındaki düşünceleri öğrenilmek istenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.33.'te verilmiştir.

Tablo 4.33.

Ailelerin Çocuklarının Okuma ve Yazma Eğitim Süreçlerine Etkin Katılma Konusunda Sorumluluk Sahibi Olup Olmadıkları Hakkındaki Görüşleri

Görüşler	<i>f</i>
Evet	13
Nadiren	11
Hayır	13
Çoğunluk	4
İlgi	1
Ailelere göre	1

Tablo 4.33. incelendiğinde ise ailelerin çocuklarının okuma ve yazma eğitim süreçlerine katılıma konusunda sorumluluk sahibi oldukları ve olmadıkları iki durumda ortaya

çıkmiştir. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılara yer verilmiştir.

"Ailelerin bir kısmı sorumluluk sahibi bir kısmı değil. (KÖ20)"

"Büyük çoğunluğu için evet, bazı aileler ise bu durumu çok fazla umursamıyor. (KÖ16)"

"En büyük sorumluluğun aileye ait olduğunu düşünüyorum. Ailenin yükleneceği ve uygulayacağı sorumlulukların yerine getirmede oldukça önemli misyona sahiptir. (KÖ24)"

Araştırmanın öğretmenlerin aile katılımına yönelik inançları alt problemine ilişkin on üçüncü soruda ise bazı ailelerin çocuklarının bu süreçlerine katılmada herhangi bir sorumluluklarının olmadığını, bu sürecin sadece öğretmenin sorumluluğunda olması gerektiğini konusundaki düşünceleri elde edilmek istenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.34’de verilmiştir.

Tablo 4.34.

Bazı Ailelerin Çocuklarının Bu Süreçlerine Katılma da Herhangi Bir Sorumluluklarının Olmadığını, Bu Sürecin Sadece Öğretmenin Sorumluluğunda Olması Gerektiği Konusundaki Görüşleri

Görüşler	<i>f</i>
Evet	29
Hayır	10
Bazıları için	3
Aile sorunları	1
Tek sorumluluk öğretmenin algısı	5
Aile desteğinin önemi	1
Veli ziyaretleri	1
Sorumluluk ortak	2
Kısmen	1

Tablo 4.34. incelendiğinde ise bazı ailelerde tüm sorumluluğun öğretmende olması gerektiği yönünde bir düşüncenin hâkim olduğu görülmüştür. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılara yer verilmiştir.

"Çocukların sadece okuldaki eğitimle de okuma ve yazmayı öğrenebilecekleri düşüncesiyle aile katılımının çok gerekli olmadığını düşünmektedirler. (KÖ23)"

"Birçok ailede böyle bir düşünce vardır. Çocuğun başarı durumunun sadece öğretmeni ilgilendirdiği eğer çocuk başarısızsa bunun tek sorulusunun öğretmen olduğu"

söylenmektedir. (KÖ40)”

“Evet düşünüyorum. ‘Akşam ödevleri ben yaptırıcaksam öğretmen ne iş yapıyor?’ diyen veli de mevcut. (KÖ16)”

Araştırmanın öğretmenlerin aile katılımına yönelik inançları alt problemine ilişkin son sorusunda ise ailelerin bu sürece etkin olarak katılmaları için çaba gösteren öğretmenlere son olarak bulunmak istedikleri tavsiyeler elde edilmek istenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.35.’te verilmiştir.

Tablo 4.35.

Ailelerin Bu Sürece Etkin Olarak Katılmaları için Çaba Gösteren Öğretmenlere Son Olarak Bulunmak İstedikleri Tavsiyeler

Görüşler	f
Aileler sadece destek	3
İşbirliği	8
Veli görüşmeleri	9
İletişim	24
Velide istek	3
Öğrencide istek	1
Aile yapısının incelenmesi	2
Katılım	2
Aileye gerek yok	1
Sorumluluk sahibi	1
Sabırlı	2
Öğrencinin sorumluluk sahibi	1
Bilgilendirme	1
İlişkilerin sürekli	2
Öğretmenlerde olması gereken özellikler	1
Çaba	1
Roller	1

Tablo 4.30. incelendiğinde ise ailelerin bu sürece etkin olarak katılmaları için en çok tavsiye edilen konu iletişim halinde olmaları gerektiği konusu olmuştur. Aşağıda bu soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek alıntılardan birine yer verilmiştir

“Belli aralıklarla veli toplantıları, arayıp bire bir konuşmalar, gelişim takip çizelgelerinin beraber takibi, haftalık ya da iki haftalık planların aileler ile paylaşılarak öğrencilerin nelere öğreneceğinden haberdar etmek. (KÖ8)”

“ Aileleri sürece dâhil etmek için sürekli aile ile diyalog içerisinde bulunmalıyız. Bunun önemini onlara hissettirmeliyiz. Aile olmadan eğitim bir ayağının hep eksik kalacağını

onlara uygun dille sürekli anlatmalıyız. (KÖ16)”

Sürekli rehberlik, yeniliklerden haberdar etme, sınıfta kullanılan eğitim sırasında) tekniklerin, hikâyelerin ve materyallerin veliyle paylaşılması, neyi-nasıl yaptıracakları konusunda bilgi verilmesi, bu işin veli ile başarılacağına velinin inandırılması. (KÖ38)”

“Ailelerin katılımı kesinlikle sağlanmalı, fakat roller karıştırılmamalı. Aileler tanınmaya çalışılmalı, süreç doğru ve başarılı ilerlemeli. (KÖ2)”

“Ailelerle yakın ve iyi ilişkiler kurmalarını. En önce de onları yeterince anlamaya çalışmalarını tavsiye edebilirim. Çünkü velileri anlayınca yavaş yavaş onların da öğretmenleri anlamaya çalıştıklarını sayı çok olmasa bile daha çok ilgili olmaya başladıklarına şahitlik ettim. (KÖ17)”

“Samimi olsunlar. Öğrencinin evde dikkate aldığı kişi ile irtibata geçmeleri gerekir. Öğretmenlerin köyde hayır işlerine, cenaze işlerine katılmalarını öneririm. Hal ve hareketleriyle örnek olmalıdır. (KÖ7)”

“Hiçbir zaman iletişimi elden bırakmamalarını ve her konuda onları bilgilendirerek sürece dâhil etmeye çalışmalarını önerebilirim. (KÖ43)

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın sonunda ulaşılan bulgular tartışılarak incelenmiş ve bu doğrultuda önerilere yer verilmiştir.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde, ilk okuma ve yazma sürecine aile katılımının etkisini, önemini, ailelerin bakış açısını, katılımın sağlanmasını, bu yönde okula ve öğretmenlere düşen görevlerini öğretmenlerin aracılığı ile durumları bulgular temelinde bulunan sonuçlar tartışılarak incelenmiştir.

5.1.1. Araştırmanın Öğretmenlerin Aile Katılımı Konusundaki Deneyimleri Alt Problemine İlişkin Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın öğretmenlerin aile katılımı konusundaki deneyimleri alt problemine ait ilk maddeye bakıldığında 43 katılımcıdan 36'sının okuma ve yazma ile ilgili hizmet içi eğitim kurslarından hiçbirine katılım göstermedikleri görülmektedir. Geriye kalan 7 katılımcının ise birbirlerinden farklı kurslara katılım gösterdikleri görülmüştür. Bilgi ve teknolojinin hızlı ve sürekli değişim gösterdiği çağımızda öğretmenlerin de kendilerini sürekli olarak yenilemeleri gerekmektedir. Erarslan (2009)'a göre üniversitelerin yaz okulları eliyle sadece yeni ilköğretim müfredatı ile sınırlı olmaksızın öğretmenlere her

yıl ihtiyaçlarını hissettikleri konularda kendilerini yenilemek ve geliştirmek için sürekli hizmet içi kurslarının verilmesi sağlanmalıdır. Her gün yeni bilgi, metot ve teknolojilerin hayatımıza girdiği günümüzde bu bir lüks değil gerekliliktir.

Araştırmanın öğretmenlerin aile katılımı konusundaki deneyimleri alt problemine ait ikinci maddeye bakıldığında ise okuma ve yazma eğitiminin ilkökul yıllarındaki önemini ise tüm katılımcılar destekleyici ifadelerde bulunmuşlardır. İlk okuma ve yazmanın ilkökul yıllarında verilmesinin temel yapı taşı oluşturduğunu, çocuğun gelişimini ömür boyu etkileyeceğini, temel beceriyi oluşturduğunu ve ilk okuma ve yazma için en önemli yıllar olduğunu vurgulayacak ifadelere yer verilmiştir. Yapılan çalışmalarda, okuma ve yazma öğretiminde erken çocukluk yaşlarının çok önemli olduğunu, bu dönemin okuma ve yazmaya hazırlık dönemi olarak nitelendirildikleri ve okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi için bu dönemde yapılacak etkinliklerin önemi vurgulanmaktadır (Erkan ve Kırca, 2010). Hazırlık dönemi sonrasında gelen ilkökul çağları ise okuma ve yazma becerisi için kritik dönem olarak adlandırılmaktadır. Bu dönemde elde edilen okuma ve yazma becerisi kişiyi bütün yaşamı boyunca etkilemektedir (Yurduseven 2007).

Çalışmanın öğretmenlerin aile katılımı konusundaki deneyimleri alt problemine ait üçüncü madde de ise okuma ve yazma eğitimi etkileyen faktörler ele alınmak istenmiştir. En çok ele alınan faktörlerden ilki aile olmuştur. Aile faktörünün ardından ise çevre ve öğretmen faktörlerinin en çok dile getirilen faktörler olarak görülmüştür. Ailenin eğitim durumu, sosyo-ekonomik durumu ve öncelik sırası okuma ve yazma eğitimi etkilediği düşünülmektedir. Ailenin okuma alışkanlığının olup olmaması çocuğa rol model olmasından dolayı etkilediği görülmektedir. Aile çocuğunun okuma becerisi geliştirmek adına çalışmalara yapmak istiyorsa ona küçük yaşlardan itibaren kitap okumalıdır. Uyku saatinden önce, dinlenme vakitlerinde, okuma saatlerinde yapılacak kitap okuma etkinlikleri küçük yaştan itibaren çocuğun zihninde bir farkındalık oluşturur. Ailenin çocuğuna kitap okuması ile başlayan bu süreç ileriki yaşlarda iyi bir okur olama yolunda atılan ilk adım olarak gösterilebilir (Er ve Arıcı 2018). Yavuzer (2005)'e göre ülkemizde ailelerin ve öğretmenlerin yakındıkları durumların başında çocuklara okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandıramamak gelmektedir. Bu beceri genelde okul sıralarında kazandırılmaya çalışılmaktadır. Ancak bu becerinin temeli bebeklik döneminde hatta anne karnında atıldığı savunulmaktadır. Ailelerin rol olup, okumayı çocuklarına özendirmesi gerekmektedir. Crosby, Rasinsky,

Padak ve Yıldırım (2015) tarafından yapılan çalışmada aile çocuğun okuma yazma becerilerinin gelişimindeki en önemli değişkenlerden birisi olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Öğretmen öğrenmeyi doğrudan etkilemek yerine, öğrencinin hazır hale gelmesine yardımcı olmak, öğrenilecek konuyu öğrenmeye hazır hale getirmek ve öğrenmenin kolayca gerçekleşmesini sağlamak yönünden etkilemektedir (Seven ve Engin, 2008). Okuma ve yazma becerisini öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları, zekâ düzeyi, sağlık durumu, duygusal yapısı, sosyal çevresi, eğitim ortamı, anne ve babanın eğitim düzeyi gibi birçok faktörün etkileyeceği inkâr edilemez bir gerçektir (Işık, Akosmanoğlu ve Bilir, 2015).

Dördüncü madde de ise okul idaresinin okuma ve yazma sürecine aile katılımını sağlamak adına yaptıkları çalışmalar elde edilmiştir. Okul idaresinin en çok gerçekleştirdiği çalışma olarak veli toplantıları düzenlendikleri görülmüştür. Veli toplantılarının ardından ise öğretmen-veli görüşmelerini sağlamak adına çalışmalar yürüttükleri ve aile ziyaretlerini öğretmenle beraber gerçekleştirmek gibi çalışmalara yer verdikleri görülmüştür. Okullar toplumsal açık sistemlerdir. Okul hem çevreyi etkiler hem de çevre okulu etkiler. Böylece birbirlerinden ayrı düşünülemezler. Okul ile veliler arasında kurulacak sağlıklı bir iletişim sağlıklı bir çevrenin de ön koşulu olmaktadır. Okullar 1980'li yıllardan beri okul ve aile iletişimini, işbirliğini zenginleştirecek sistemler geliştirmeye başlamışlardır (Yıldırım ve Dönmez, 2008).

Beşinci madde de ise okuma ve yazma eğitimi başarısında ailenin etkin katılımı konusunda öğretmenlerin görüşleri elde edilmiştir. Aile katılımının sağlanması ile verimli eğitimin gerçekleştiğine yönelik ortaya çıkan düşünce en çok dile getirilen görüş olmuştur. Ardından ise aile desteğinin şart olduğu düşüncesi ortaya çıkan düşüncelerden biridir. Eğitim ve öğretimdeki temel taşlardan biri olarak aile gösterilmektedir. Okulun istenilen davranışları öğrenciye tek başına kazandırması oldukça zor bir süreci beraberinde getirir. Kazandırılan davranışların önemli bir kısmı ailenin katkısı ile oluşturulur (Gümüseli, 2004). Okulda gerçekleştirilen eğitim etkinlikleri evde aileler tarafından desteklenmediği müddetçe okul eğitiminde başarıya ulaşmak oldukça zordur (Çelenk, 2003).

Altıncı madde de ise aile katılımının nasıl bir süreç olduğu konusunda öğretmenlerin görüşleri elde edilmek istenmiştir. Bu alt problemde ise birçok farklı görüş ortaya çıkmıştır. Aile katılımı sürecinin bir süreklilik içerisinde olması gerektiği dile getirilen görüşlerden biri olmuştur. Aynı zamanda önemli bir süreç olduğu ve devamlı iletişim

halinde bulunulması gerektiğine dair görüşler ortaya çıkmıştır. Ailenin temel yapı taşı olması ve okul-aile-öğretmen üçgeninin sağlamlaştırılarak bu sürecin daha sağlıklı olacağı yöndeki görüşlerde durumun önemini ortaya çıkarmıştır. Ailelerin çocuklarının toplumsallaşmasına yardım etme, değerler kazandırma, özgüvenlerinin gelişimini destekleme, girişimcilik gibi becerilere sahip olmasını sağlama, çocukları ile kaliteli zaman geçirme gibi pek çok rol ve sorumlulukları vardır (Selanik-Ay ve Aydoğdu, 2016). Yapılan çalışmalarda ailelerin okulda geçirdikleri zaman ile çocuklarının sahip oldukları temel okul becerileri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Bu sebeple ailelerin çocuklarını desteklemeye yönelik tutumlarının, bakış açılarının ve etkinliklere çocuklarıyla birlikte katılımının önem taşıdığı söylenebilir (Ünüvar, 2010).

Yedinci madde de ise çalışılan okuldaki aile katılım düzeyleri elde edilmek istemiştir. Katılımcıların belirttiği görüşlere bakıldığında ise bir grup katılımcı katılımın yetersiz olduğunu, diğer bir grup katılımcı ise katılım yeterli olduğunu bildirmiştir. Katılımın yeterli olduğu konusunda görüş bildiren katılımcıların aile katılımının olumsuz sonuçlarından etkilenmemek adına aile katılımından beklentilerini düşük tutmuşlardır. Aile katılımını eleştirilere açan en önemli olumsuzluklar; ebeveynlerin eğitim düzeylerinin düşük olması, birçoğunun sorumluluk alabilecek bilişsel yeterlikte olmaması ve küreselleşmenin etkisiyle aile kurumunun parçalanarak yok olmaya yüz tutması gibi sebepler gösterilmektedir (Ilgar ve Coşkun-Ilgar, 2018).

Sekizinci madde de ise şuan okuttukları sınıftaki ailelerin etkin katılımı ile ilgili öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Katılımcılarda eşit sayıda yetersiz katılım ve hepsi ile etkin katılım düşüncesi ortaya çıkmıştır. Ailenin eğitime verdiği önem aile katılımını oldukça etkilemektedir. Bölge halkının yer yer değişik düşünceler göstermesinin en büyük sebebi olarak eğitime verdikleri önem gösterilebilir. Bu farklılık sınıf içerisinde dahi aileden aileye değişmektedir. Ailenin eğitime verdiği önem doğrultusunda eğitimde verim de artmaktadır. Öğretmen okula yönelik olumsuz deneyim ve tutumlara sahip ailelerin de var olabileceğini de göz önünde bulundurarak istekli ve kararlı uygulamalarla ailelerin eğitim sürecine katılımlarını sağlamalıdır. Aynı zamanda öğretmenlerinde bu süreçte aileler ile sağlıklı bir iletişim ve ilişkilerin kurulabilmesi için bir öz yeterliliklere sahip olması gerekmektedir (Çamlıbel-Çakmak, 2010).

Dokuzuncu madde de ise okuma ve yazma eğitimi açısından aile desteği gören öğrencilerin varlığı öğrenilmek istenmiştir. Aile desteği gören öğrencilerin var olduğu ancak sınıfın tamamını kapsamadığı gözler önüne serilmiştir. Katılımcılardan biri

kaynaştırma öğrencisinin aile desteğini çok fazla gördüğünü belirtmiştir. Bu durum bazı ailelerin çocuğun durumunu, ihtiyacını fark ederek hareket ettiklerini de ortaya çıkarmaktadır. Özel gereksinimli çocukların hedeflenen becerilere sahip olmalarında okulda öğrencilerin edindikleri bilgi ve becerilerin farklı ortamlarda ve günlük yaşamlarında da genellemeleri oldukça önemlidir. Bu sebeple ailelerin çocuklarının eğitimlerine katılmaları gerekmektedir. Aileler çocuklarının motivasyonunu sağlamada, güdülemede, okulda öğrendiklerini günlük yaşamda da kullanmalarını sağlayarak bilgi ve becerinin kalıcılığını sağlamakta en önemli görevi üstlenmiş olurlar (Yıldız 2017).

Onuncu madde de ise aile desteği gören öğrencilerin durumları hakkında bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır. Aile desteği gören öğrencilerin sosyal çevre, akademik başarı ve ekonomik durum yönünden farklılıklar taşıdıkları görülmektedir. Tüm bu ortaya çıkan farklılıkların yanında özgüvenlerin yüksek olduğu da gözler önüne serilmiştir. Bireyin özgüven geliştirebilmesi için temel değerler her zaman yol gösterici konumda olmalıdır. Birey belli temel değerler doğrultusunda hayatını anlamlandıramıyorsa özgüvenleri bu durumdan olumsuz etkilenecektir. Çocuğun aileden ve çevreden gördüğü yaşantılarını sevgi ve saygıya dayalı olması ve sosyal hayata katılımıyla birlikte kendine olan özgüveni de geliştirecektir. Özgüven değerinin çocukta oluşmasında ve gelişmesinde ailenin, okulun ve arkadaş çevresinin etkisi büyüktür. Bu sebeple aile ve okul yaşamında değerler eğitiminin önemsenerak etkili olarak verilmesi gerekmektedir (Aktepe, 2018). Bu zamana kadar yapılan çalışmalara bakıldığında ise aile katılımı ve aile eğitiminin; çocuğun gelişimini destekleme kendilik algısının ve benlik saygısının gelişimine katkı sağlama, akademik başarıyı artırma, ailelerin kendilerini geliştirebilmeleri gibi konularda önemli role sahip olduklarını ve ailelerin çocukların eğitimine katılmalarının ne kadar gerekli olduğunu ortaya koymaktadır (Özcan ve Aydoğan, 2014).

On birinci madde de ise aile desteği gören öğrencilerin okuma ve yazma başarısındaki önemli gelişmelerin olup olmadığını öğrenmek istenilmiştir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu ailelerin katılımı sayesinde öğrencilerin okuma ve yazma başarısının arttığını görüşünü bildirmiştir. Aile katılımının, tüm eğitim kademelerinde özellikle akademik başarıları üzerindeki etkileri en çok dikkat çeken ve tartışmasız şekilde kabul edilen bir gerçekliktir (Lindberg, 2017).

On ikinci madde de ise aileleri etkin olarak katılmayan çocukların varlığı sorgulanmıştır. Katılımcıların çoğunluğu ise sınıflarında aileleri etkin katılmayan

öğrencilerin varlığından söz etmiştir. Sadece 8 katılımcı sınıfının tamamında etkin katılım sağlayan ailelerin varlığından söz etmiştir. Aileleri etkin katılmayan öğrencilerin olduğu sınıfa sahip olan katılımcıların bu durumu bir dezavantaj, sosyal anlamda farklılık taşıdıklarını, çocuklardaki istek durumu ve ailenin önem vermediğine yönelik açıklamalarda bulunmuştur. Etkin katılım sağlamayan öğrencilerin olduğu sınıflarda öğretmenler bu durumu çözebilmek adına farklı yollara başvurduklarını dile getirmişlerdir. Ebeveynlerin aile katılımı engelleri arasında kendi okul yaşantılarında karşılaştıkları olumsuzluklar, ekonomik sıkıntılarının olması, okula ayırabilecekleri zamanın sınırlı olması, eğitim düzeylerinin düşük olması, karşılaştıkları olumsuz öğretmen tutumları, ev ve okul kültüründe yaşanan uyumsuzluklardır (Çağdaş, Özel ve Konca 2016).

On üçüncü madde de ise aileleri etkin olarak katılmayan öğrencilerin durumları hakkında görüşleri elde edilmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin çevresiyle olan sosyal ilişkilerin oldukça zayıf olduğunu gözlenmiştir. Ailenin önceliğinin farklı olması, eğitim olmaması da aileleri etkin olarak katılmayan öğrencilerin gözlemlenen durumlarından. Ailenin ekonomik koşullar doğrultusunda yeri geldiğinde çocuklarını okula göndermemesi bu durumun en güçlü örneklerinden olmuştur. Buna bağlı olarak ekonomik durumun zayıf olduğu da ortaya çıkmıştır. Ekonomik durumun zayıf olması çocukların okul dışında çalışma durumlarını etkilemekte ve sonucunda ailenin desteği olmayan bir eğitim öğretim hayatı ortaya çıkmaktadır.

On dördüncü madde de ise aileleri etkin katılım sağlayan çocukların durumları ile aileleri etkin katılım sağlamayan çocukların durumları karşılaştırılmak istenmiştir. Katılımcıların görüşlerine bakıldığında ise akademik başarı yönünden aralarında fark olduğu görülmüştür. Akademik başarının tam anlamıyla sağlanmasında aile desteğinin önemi oldukça büyüktür. Aynı zamanda öğrencilerin kişisel gelişim yönünden de farklılıkları olduğu görülmüştür. Aileleri etkin katılım sağlayan öğrencilerin daha yüksek özgüvene sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Ailelerin etkin katılımı öğrencilerin sosyalleşmesi açısından da büyük etkiye sahip olduğu görülmüştür. Eğitim ve öğretim sürecinde aile ve okul arasında gerçekleşen etkili bir işbirliği ve karşılıklı etkileşimin, öğrencinin okul başarısına çok büyük katkıları vardır. Aile faktörü, öğrencilerin sosyal, duygusal, bilişsel ve psikomotor gelişimi ve akademik başarısını etkileyen en önemli faktörlerden biridir. Bu sebeple ailelerin eğitim ve öğretim sürecinde çocuklarının gelişimini ve akademik başarısını yakından izlemesi ve okulda yapılan etkinliklere tüm

samimiyetiyle katılması gerekmektedir (Hacısalihoğlu-Karadeniz, Aksu ve Topal, 2012).

On beşinci madde de ise aileleri etkin olarak katılım gösteren öğrenciler ile aileleri etkin olarak katılım göstermeyen öğrencilerin arasındaki akademik başarı farklılıkları ele alınmıştır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu aileleri etkin katılım gösteren öğrencilerin akademik başarılarının yüksek olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin okuduğunu anlama, güzel yazı yazma, hızlı okuma gibi alt faktörlerde başarılı olduklarını gözler önüne serilmiştir. Ailenin eğitim ve öğretim sürecine katılımının başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi, öğrencilerin öğrenmelerini güçlendirmiş ve akademik başarılarının artmasını sağlamıştır (Akbaşlı ve Kavak, 2008).

On altıncı madde de ise farklılıkların aile katılımından kaynaklanıp kaynaklanmadığı hakkındaki görüşleri elde edilmek istenmiştir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu farklılıkların aile katılımından kaynaklandığını dile getirmişlerdir. Bunun yanında katılımcılar öğrencilerin istek durumu ve bireysel farklılıklarının olduğunu da belirtmişlerdir. Aile uyumlu, iç ve dış düzenlenişi olağan, toplumdaki gelişmeler onun yapısını bozacak durumda değilse çocuk için mükemmel bir eğitim yuvasıdır. Ailenin eğitici nitelikte olan toplumsal çevresi, ailenin çocukları ile çeşitli hak ve sorumluluklarla birbirine bağlayan ideal bir eğitim ortamıdır (İlgar ve Coşgun-İlgar, 2018).

On yedinci madde de ise katılımcıların sınıflarındaki okuma ve yazma sürecine yönelik değerlendirmelerini nasıl yaptıkları elde edilmeye çalışılmıştır. Katılımcılar farklı değerlendirmeler yapmaktadır. En çok değerlendirme çalışmaları olarak dikte çalışması, sınıf içi okuma, plan ve programa göre değerlendirmelerin yapıldığı görülmüştür. Okuma yarışmaları ve gözlem formları da kullanılan değerlendirme çalışmalarındandır. Etkili bir değerlendirme, söz konusu ölçme kriterleri göz önüne alınarak yapılır. Başarılı bir değerlendirme sadece test sorularıyla yapılmamalıdır. Farklı türde sorular ve ölçme yöntemleri ile değerlendirmeler gerçekleştirilmelidir (Akyol, 2012).

On sekizinci madde de ise okuma ve yazma sürecine etkin katılan ailelerin çocuklar üzerinde baskı kurup kurmadıkları öğrenilmeye çalışılmıştır. Katılımcıların cevapları göz önüne alındığında birbirine yakın sayıda baskı oluşturmadığı ve bazen baskı oluşturduğu cevapları ortaya çıkmıştır. Ailenin çocuklara göre etkin katılım göstermeleri ve çocuklarını iyi tanıyarak beklentilerini bu doğrultuda oluşturmaları

baskıyı ortadan kaldıracağı yönde etkileyeceği ortaya çıkmıştır.

On dokuzuncu madde de ise çocuk ve ebeveyn arasında ev ortamında gerçekleşen okumanın bir çeşit aile katılımı olup olmadığı yönündeki görüşleri elde edilmeye çalışılmıştır. Katılımcıların hemen hemen tamamı bu çeşit bir okumanın aile katılımı olduğu yönde görüşlerini dile getirmişlerdir. Böylelikle ailelerin rol-model olma durumunu gerçekleştirdiğini, çocuğun teşvik edildiğini, ilgiyi daha çok hissettiği ve öğrenciyeye destek olunduğu yönünde görüşlerini belirtmişlerdir. Böylece eğitimin sadece okulda sınıflı kalmadığı ve ailede de devam ettiği ortaya çıkmıştır. Aile katılımı etkinlikleri genel olarak ev ve okul temelli olmak üzere iki başlık altında toplanmıştır. Ev temelli aile katılım etkinlikleri; okul dışı uygulamaları içermekte ve bu uygulamalar çoğunlukla ev ortamında gerçekleştiği için ev temelli olarak isimlendirilmiştir. Öğretmen tarafından ailelerin ve çocukların evde yapmaları önerilen etkinlikler önemli bir kısmı kapsamaktadır. Okul temelli etkinlikler ise ailelerin okul ile iletişimlerini, okul merkezli uygulamalarda yer almalarını kapsamaktadır (Kurtulmuş, 2016).

5.1.2. Araştırmanın Öğretmenlerin Aile Katılımı Konusunda Kullandıkları Stratejiler Alt Problemine İlişkin Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın öğretmenlerin aile katılımı konusunda kullandıkları stratejiler alt problemine ilişkin birinci madde de ise ailelerin çocukların eğitim sürecine etkin ve bilinçli bir şekilde katılım göstermeleri için öğretmenlerin uyguladıkları stratejiler öğrenilmek istenilmiştir. En çok uygulanan strateji olarak veli toplantıları ve birebir görüşmeler düzenledikleri göze çarpmaktadır. Bu stratejilerin yanında işbirliği içerisinde olmak, devamlı iletişimi sağlamak ve ailede de isteği uyandırmak adına çalışmaların yapıldığı gözler önüne serilmiştir. Günümüzde çağdaş eğitim anlayışında ev ile okul yaşantısı zincirlerini oluşturmak ve eğitimde devamlılığı sağlamak başarılı bir okul aile işbirliği ile gerçekleşmektedir (Çağdaş ve Seçer, 2011). Etkili bir aile öğretmen iletişimi çocukların öğrenmelerini destek olur ve okul aile işbirliğinin büyüyen gelişmesine yardım eder (Atabey ve Tezel-Şahin, 2011). Aile ve öğretmenler arasında iletişimi devam ettirmek ve geliştirmek için farklı teknikler kullanılmaktadır. Telefon görüşmeleri, kitapçıklar, teyp ve video kayıtları, fotoğraflar, duyuru panoları, bültenler, haber mektupları, yazışmalar, portfolyo dosyaları, toplantılar, okul ziyaretleri, geliş-gidiş zamanları vb. bu tekniklere örnek verilebilir (Balcı ve Tezel-Şahin, 2018).

Değişen toplumsal ve sosyal yapı ile iletişimden tam anlamıyla verim alabilmek için teknolojinin ve çağın gerektirdiği alternatif iletişim yolları da kullanılmaktadır (Balci, 2017).

Araştırmanın öğretmenlerin aile katılımı konusunda kullandıkları stratejiler alt problemine ilişkin İkinci madde de ise uygulanan stratejilerin başarılı olup olmadığı konusu üzerinde durulmuştur. Uygulanan stratejilerin bir kısmı başarılı olarak değerlendirilirken, bir kısmı ise kısmen başarılı olarak değerlendirilmiştir. Bunun sebebi olarak ailenin eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik durumunun etkilediği düşünülmektedir. Ailelerin etkin katılımını ve işbirliğini engelleyen faktörler olarak ailenin kendi okul yaşantısı ile ilgili olumsuzluğu, ekonomik sorunları, okula ayıracak zaman sıkıntısının olması, eğitim düzeyinin düşük olması, öğretmenlerin olumsuz tutumları ve ev ve okul kültürünün farklılığı olarak gösterilebilir (Selanik-Ay ve Aydoğdu, 2016).

5.1.3. Araştırmanın Öğretmenlerin Aile Katılımına Yönelik İnançları Alt Problemine İlişkin Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın öğretmenlerin aile katılımına yönelik inançları alt problemine ilişkin birinci madde de ise katılımcıların uygun aile katılımındaki düşünceleri elde edilmeye çalışılmıştır. Katılımcıların bir kısmı aile katılımını çocuğa gösterilen ilgi olarak tanımlarken bir kısmı da aile ve öğrenci arasındaki iletişim olarak tanımlamıştır. Bir diğer kısım ise ailenin çocuğuna destek olması üzerine tanımlamasını gerçekleştirmiştir. Uygun aile katılımı öğretmen, aile ve öğrenci arasında iş birliğine dayandığını ve öğretmenin okulda öğrenciye olduğu rehber gibi ailenin de evde öğrenciye rehber olabilmesine dayandırılmıştır. Aile katılımı ile aileler okulda yapılan etkinliklere ve planlamalara etkin bir şekilde katılma fırsatı yakalamış olurlar. Bu sebeple aileler okullarda yer verilen konulara hâkim olurlar. Çocuklarının eğitimi konusunda gerekli özellikleri edinir, sosyal ve duygusal destek alır, konunun uzmanı ile bilgi alışverişi yapmış olurlar (Ömeroğlu, Kandır ve Ersoy, 2003).

Araştırmanın öğretmenlerin aile katılımına yönelik inançları alt problemine ilişkin ikinci madde de ise ailelerin çocuklarına katkıda bulunmayı isteyip istemedikleri hakkındaki görüşler elde edilmiştir. Katılımcıların bir kısmı isteğin var olduğunu dile getirirken bir kısmı da olmadığı dile getirmiştir. Katkıda bulunmayı isteyen ailelerin bir

kısının ise bu konu hakkında bilinçsiz olmaları, katılımı engelleyen etmenlerin olması gibi sebeplerden dolayı isteklerini olumlu yönde kullanamamaktadırlar. Aile katılımında çocukların eğitimlerinin desteklenmesi, ailelerin de eğitilmesi söz konusudur. Aile katılımının gerçekleşmesi ile ailelerin bazı bilgi ve becerileri edinerek çocuklarıyla olan iletişimlerini yararlı hale getirmeleri istenmektedir. Çocuklarının gelişim düzeyleri hakkında bilgiye sahip olan aileler, kendilerine daha çok güven duyarak çocuklarını daha iyi anlayıp, eksik yönlerini daha kolay bir biçimde telafi edeceklerdir (Çağdaş, Özel ve Konca, 2016).

Üçüncü madde ise katılımcıların çalıştıkları okulun aile katılımını arttırmak için çabalarının olup olmadığı elde edilmeye çalışılmıştır. Katılımcıların bir kısmı çabalarının olduğunu bir kısmı ise orta seviyede çabalarının olduğunu belirtmişlerdir. Çaba gösteren okullar ise genel olarak rehberlik ederek desteklediklerini katılımcılar belirtmiştir. Yönetmelik gereği okullar, okul ve aile birliklerini kurmak ve işletmek zorundadırlar. Okulların eğitim ve öğretimde ailenin rolü, ailenin öğrenci başarısındaki etkisi, okulun yetki ve sorumlulukları konularında ailelerin okulla işbirliği yapıp yapmamalarını etkileyen önemli bir etkidir (Tümkiye, 2017).

Dördüncü madde de ise hangi tür aile katılımının çocuğun okuma ve yazma başarısında daha etkili olduğu konusundaki görüşleri elde edilmek istenmiştir. Ailenin yol gösterici konumunda olduğu ayrıca aile-öğretmen-öğrencinin işbirliği yaptığı bir aile katılımının daha etkili olduğunu belirtmişlerdir. Aynı zamanda sevgi ve ilgiye dayanan aile katılımı her daim aile katılımının verimini arttıracaktır. Ailelerin çocuğun eğitiminde izledikleri farklı tutumların, çocuklar üzerinde doğrudan ve dolaylı etkileri bulunmaktadır. Demokratik ailelerde yetişen çocukların izin verici ya da otoriter ailede yetişen çocuklardan akademik başarı, sosyal gelişim açısından daha üst seviyede oldukları görülmüştür. Aynı zamanda çocuklarına ilgili samimi davranan ailelerin çocuklarının, katı ve sıkı kontrol uygulayan ailelerin çocuklarına göre sosyal yeterlikleri ve daha olumlu sosyal davranışları sergiledikleri ortaya çıkmıştır (Yoleri ve Taşdelen-Karçkay, 2015). Ailesinin okul ile olan ilişkisinin yoğun ve samimi olduğunu bilen bir öğrenci, diğer öğrencilere göre daha sorumludur. Çünkü kendisiyle ilgili gelişmelerden ailesinin de haberi olacağını farkındadır. Çocuğun okul dışı çevresinin ve bu çevredeki gelişmelerin okula ve öğretmenlere yansıtılması, öğrencinin okul sürecinde daha net tanıtılmasına ve öğretmenlerin öğrenciyi tam olarak tanıyıp yaklaşmalarına, ölçmelerine ve değerlendirmelerine yardımcı olmaktadır (Ünlü, 2005).

Beşinci madde de ise ailelerin katılımında çocuklar için faydasız olan bir durum görüp görmedikleri konusundaki görüşleri elde edilmek istenmiştir. Aile katılımının faydasız bir durum değildir. Ancak aile katılımının tam ve gerçek anlamıyla gerçekleştirilebilmesi için ailelerin bu konuda bilinçlendirilmesine yönelik çalışmaların yapılması gerekmektedir. Aile katılımının tam anlamıyla gerçekleştirilebilmesi için ailenin eğitilerek çocukların okul başarılarını etkileyecek olumsuzlukları azaltmak, öğretimi etkili hale getirmek, ailelerin okula olan yabancılıklarını gidermek, ailelerin öğrenime katılımını sağlamak, ailenin çocuklarına ev ortamında edinebileceği bilgileri ve çocuklarının yaşamlarındaki rollerinin gösterilmesi gerekmektedir (Çağdaş, Özel ve Konca, 2016).

Altıncı madde de ise katılımcıların sınıflarında aile katılımını sağlamak adına etkili stratejiler uygulayıp uygulamadıkları hakkındaki bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır. Katılımcılardan birçoğu etkili stratejiler uyguladıklarını ancak her zaman için daha iyisini uygulayabileceklerini dile getirmişlerdir. Çamlıbel Çakmak (2014) aile katılımının farklı şekillerde sağlanabileceğini, sınıfı ziyaret etmek, gönüllü öğretmen yardımcısı olmak, alan gezilerinde yardımcı olmak, çocuklara şarkı söylemek, şarkı öğretmek, hikâye okumak gibi sınıf içi etkinliklere katılmak, çocuklar için gerekli olan araç-gereçleri yapmak, kendi kültürüne özgü yöresel bilgiler sunan etkinlikler yapmak, (hikâye, şarkı, dans, yiyecek ya da kelime), kendi meslek ya da çalışma alanları hakkında bilgi vermek diğer ailelerle birlikte karşılıklı bilgi alışverişinde bulunmak diğer ailelere ulaşmada ve onlarında katılım sağlanmasında öğretmene yardımcı olmak, okulda yapılan bazı etkinlikleri evde de çocukla birlikte yapmak, sınıf içi etkinliklerde kesme, dikme ve onarma gerektiren materyallerde yardımcı olmak, sınıfa evcil bir hayvan getirmek gibi etkinliklerin gerçekleştirilebileceğini belirtmiştir.

Yedinci madde de ise etkin katılım sağlayan ailelerin çocukları ile etkin katılım sağlamayan ailelerin çocukları arasındaki okuma ve yazma başarısındaki farklılıkların olup olmadığı üzerine odaklanılmıştır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu okuma ve yazma başarısı arasında farklılığın olduğunu belirtmişlerdir. Okuma ve yazma eğitimine verilen önem akıcı okuma, anlama, hızlı öğrenme, güzel yazı yazma gibi faktörleri de etkileyebilmektedir. Hacısalıhoğlu-Karadeniz, Aksu ve Topal'a (2012) göre öğretmenler, ailelerden aldıkları geribildirimler sayesinde öğrencilerin akademik başarılarına etkili ve anlamlı katkılarda bulunabileceklerdir. Böylelikle öğretmen ve aile işbirliği sayesinde öğrencilerin okul başarısı yükseltilebilecektir.

Sekizinci madde de ise hangi problemlerin ailelerin etkin katılımına engel olduğu hakkındaki görüşleri üzerine odaklanılmıştır. Ortaya çıkan görüşlere bakıldığında ise; ekonomik durum, eğitime verilen önem ve ailenin eğitim durumu gözler önüne serilmektedir. Ekonomik koşullar, geçim şartları ailenin önceliğini etkilemektedir. Böylece aile eğitim ve öğretim aşamasında çocuğuna destek olamamakta ve tüm sorumluluğu aileye bırakabilmektedir. Geçim şartları bir yönden eğitime verilen önemi de etkilemektedir. Önceliğin farklı olması eğitime verilen önemi geri plana atmaktadır. Ailenin eğitim durumu kendi çocuğunu eğitim ve öğretim yönünden verebileceği katkıyı sınırlayabilmektedir. Öğretmenlerin, öğrencilerini ve ailelerini iyi tanıyıp, sosyoekonomik ve sosyokültürel koşullarını iyice bilip, öğrencinin eğitim ve gelişimini desteklemeye yönelik daha fazla önem alıp, çalışmalar yürütmeleri daha rahat ve iyi aile katılımını oluşturmalarını sağlayacaktır (Lindberg, 2017).

Dokuzuncu madde de ise okuma yazma ve başarısı ile aile katılımı arasında olumlu ilişkilerin var olup olmadığı üzerine bilgiler elde edilmiştir. Okuma ve yazma başarısı ile aile katılımı arasında doğru orantı olduğu konusunda görüşler ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda önemli ve gereklilik gerektiği de dile getirilmiştir. Birinci sınıf öğrencilerinin okula hazır bulunuşluk düzeyini ailenin destekleyici ve okulla işbirliğine dayalı tutumlarının olması çocuklarının akademik başarılarını arttırdığı yapılan çalışmalarda vurgulanmıştır (Özcan ve Özcan, 2016).

Onuncu madde de ise ailelerin okuma ve yazma eğitimi süreçlerine katılımında kendilerini rahat hissedip hissetmedikleri konusunda bilgiler elde edilmek istenmiştir. Ortaya çıkan görüşlere bakıldığında ise katılımcıların bir kısmı kendilerini rahat hissettiklerini bir kısmı ise rahat hissetmedikleri yönünde düşüncelerini belirtmişlerdir. Rahat hissetmeyen ailelerin ön yargılı oldukları, geri planda kaldıkları, bu doğrultuda bir isteklerin olmadığı üzerine düşünceler ortaya çıkmıştır.

On birinci madde de ise ailelerin çocukların okuma ve yazma süreçlerinde öğretmene veya okul personeline ulaşmada rahatlığın sağlanıp sağlanmadığı üzerine odaklanılmıştır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu bu konuda ailelere her türlü rahatlığı gösterdiklerini belirtmişlerdir. İstedikleri zaman yüz yüze veya telefonla görüşmelerin sağlanabileceği rahatlık her zaman verilmeye çalışılmıştır.

On ikinci madde de ise ailelerin çocukların okuma ve yazma eğitim sürecine etkin katılım konusunda kendilerini sorumluluk sahibi olup olmadıkları hakkındaki görüşlere

odaklanılmıştır. Bu alt problemde katılımcılar üç gruba ayrılmıştır. Bir grup katılımcı sorumluluk sahibi olduklarını belirtirken bir diğer grup ise sorumluluk sahibi olmadıklarını, bir diğer grup ise nadiren sorumluluk sahibi oldukları üzerine görüşlerini belirtmişlerdir.

On üçüncü madde de ise ailelerin çocuklarının okuma ve yazma eğitim sürecine etkin katılım konusunda kendilerini sorumluluk sahibi hissetmedikleri, sorumluluğun öğretmende olması gerektiğini düşünen ailelerin varlığı hakkındaki görüşleri elde edilmek istenmiştir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu velilerin sorumluluğun öğretmende olması gerektiğini düşündüklerini dile getirmişlerdir. Eğitim süreci bir ortaklık gerektirmektedir. Okulda öğretmen, evde ailenin devam ettireceği süreklilik arz eden bir durumdur. Sorumluluk sadece öğretmende veya sadece velide düşünülemez.

On dördüncü madde de ise ailelerin bu sürece etkin olarak katılımını isteyen öğretmenlere verebilecekleri öneriler elde edilmek istenmiştir. İletişim ve işbirliğinin sürekli olması gerekmektedir. Ayrıca her aile yapısı farklıdır. Bu konuda aileler iyi tanınmalı ve ailenin nelere yapabileceği göz önünde bulundurularak istekler oluşturulmalıdır. Bu süreç büyük bir sabır gerektirmektedir. Ayrıca hem öğrencide hem de ailede bir istek olmalıdır. İstek olmayan bir ortamda hiçbir fayda sağlanamaz. İsteği oluşturmak öğretmene düşebilir. Ancak bu konuda öğretmen çaba göstererek bu isteği de oluşturmaya çalışmalıdır. Son olarak roller hiçbir zaman karıştırılmadan bu durum oluşturulmalıdır. Aile ailedir, öğretmen öğretmendir. Aile öğretilmekte destek olabilir.

5.2. Öneriler

Bu bölümde çeşitli öneriler ilgili başlıklar altında verilmiştir.

5.2.1. Ailelere Yönelik Öneriler

1. Eğitimin ailede başladığı ve devam ettiği görüşünden yola çıkılarak, ailelerin eğitime olan destekleri sürekli olmalıdır.
2. Aileler eğitim sürecini sadece öğretmene ve okula bırakmamalı, öğretmen ve okul ile işbirliği içerisinde olması gerektiğinin farkında olmalıdır.

3. Aileler eğitimde yapılan yeniliklerden haberdar olmaya çalışmalı ve kendisinin de eğitim sisteminin bir parçası olduğunu kabul etmelidir.
4. Aile katılımını çocuğun ödevlerini yapmak olarak düşünmemeli; model ve rehber olarak bu sürece dâhil olmalıdır.
5. Çocukların aileleri tarafından ilgi görmeleri onları daha istekli kılmaktadır. Bu sebepten gönüllülükle hareket etmeli ve ilgilerini çocuklarına hissettirmelidirler. Öğretmenler ile sık sık iletişim halinde olmalı ve bu durumda çocuklara hissettirilmelidir.
6. Aileler uygun şartlar altında eğitime katılım göstermelidirler. Evde yapılan bir okuma, sınıfla gerçekleştirilen bir etkinliğe katılma gibi mümkün olduğu müddetçe küçük etkinlikler ile aile katılımını gerçekleştirebilirler.
7. İlk okuma süreci sadece okul içerisinde sınırlandırılmayarak okul dışarısında da aile ile birlikte küçük etkinlikler ile sürdürülebilir.

5.2.2. Öğretmenlere Yönelik Öneriler

1. Öğretmenler öğrencilerinin ailelerini iyi tanımalı ve ne yönde etkin aile katılımını gerçekleştirebilecekleri üzerine planlamalar yapabilirler.
2. Öğretmenler ailelere aile katılımı konusunda bilinçlendirme çalışmaları yapabilirler.
3. Öğretmenler ailelerde oluşan önyargıları yıkmak adına sık sık iletişime geçmeleri ve ailelerin ortamlarına katılmaya teşvik edebilirler. İletişimlerini sadece okul içerisinde değil okul dışarısına da taşıyabilirler.
4. Öğretmenler ilk okuma ve yazma süreci içerisinde aileler ile sınıf içerisinde okuma yarışmaları, evde kitap okuma etkinlikleri gibi etkinlikleri çeşitlendirilerek uygulanmasını sağlayabilirler.

5.2.3. Okul Yönetimine Yönelik Öneriler

1. Okul yönetimi öğretmen ve aileleri buluşturabilecek etkinlikler düzenleyebilirler.
2. Okul yönetimi aile katılımı sürecinde yer alması gerektiği için aile katılımı etkinliklerine dâhil olabilirler.

3. Okul yönetimi oluşturdukları okul-aile birliği topluluklarının tüm ailelere ulaşmalarını sağlayabilecek şekilde etkinlikler planlayabilirler.
4. Aileyi okul yönetimine dâhil etme çalışmaları ile ailelerin okula olan bakış açılarını değiştirebilirler.
5. Okul yönetimi ilk okuma ve yazma süreci içerisinde öğretmen-aile-okul üçgeni oluşturulup ortak çalışmalar etkinlikler düzenlenebilir.

5.2.4. Gelecekte Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Gelecekte yapılacak aile katılımına yönelik çalışmalarda ailelerin görüşleri elde edilerek yapılabilir.
2. Gelecekte yapılacak aile katılımına yönelik çalışmalarda aile, öğretmen ve okul görüşleri alınıp, görüşlerin karşılaştırılması şeklinde yapılabilir.
3. Gelecekte yapılacak aile katılımına yönelik çalışmalarda ailenin geçim durumu, yaşam koşulları, ulaşım gibi alt problemler üzerinde durulabilir.
4. Gelecekte yapılacak aile katılımına yönelik çalışmalarda matematik, hayat bilgisi, fen bilimleri, sosyal bilgiler gibi derslere de yer verilebilir.
5. Gelecekte yapılacak aile katılımına yönelik çalışmalarda katılımcılar ülke genelinden seçilerek, genel bir durum saptaması yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akbaşı, S. ve Kavak, Y. (2008). Ortaöğretim okullarındaki okul aile birliklerinin görevlerini gerçekleştirme düzeyi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 1-21. Erişim adresi <http://dergisosyalbil.selcuk.edu.tr/susbed/article/view/400>
- Aktepe, V. (2018). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin özgüvenlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22, 757-772. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/ataunisosbil/issue/36559/374919>
- Akyol, H. (2000). Yazı öğretimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 146, 37-48. Erişim adresi http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/146/akyol.htm
- Akyol, H. (2007). *İlk okuma yazma öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Alaçam, N. (2015). *Parent involvement self-efficacy beliefs of pre-service early childhood teachers with respect to general self-efficacy beliefs and perceived barriers about parent involvement*, (Unpublished Master's Thesis). Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara.
- Arslanargun, E. (2007). Okul-aile işbirliği ve öğrenci başarı üzerine bir tarama çalışma. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(18), 119-135. Erişim adresi http://journals.manas.edu.kg/mjsr/oldarchives/Vol09_Issue18_2007/564-1510-1-PB.pdf
- Atabey, D. ve Tezel Şahin, F. (2011). Aile öğretmen iletişim ve işbirliği ölçeği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(3), 793-804. http://www.kefdergi.com/pdf/19_3/19_3_8.pdf
- Balcı, A. (2017). *Sosyal medya temelli anne katılım programının anne çocuk ilişkisine ve anne öğretmen işbirliği-iletişimine etkisinin incelenmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Balcı, A. ve Tezel Şahin, F. (2018). Öğretmen-aile iletişimde WhatsApp uygulamasının kullanımı. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(2), 749-776. Erişim adresi <http://www.gefad.gazi.edu.tr/issue/38573/395223>
- Baş, T. ve Akturan, U. (2008). *Nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

- Bay, Y. (2010). Ses temelli cümle yöntemiyle ilk okuma-yazma öğretiminin değerlendirilmesi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 3(1), 164-181. Erişim adresi <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423908036.pdf>
- Binbaşoğlu, C. (2004). *İlk okuma ve yazma öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Creswell, J.W., & Miller, D.L. (2000). Determining validity in qualitative inquiry. *Theory into Practice*, 39, 124-130
- Crosby, S. A., Rasinski, T., Padak, N., ve Yıldırım, K. (2015) A 3- year study of a school-based parental involvement program in early literacy. *The Journal of Educational Research*, 108(2), 165-172. Retrieved from <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00220671.2013.867472>
- Çağdaş, A. ve Şahin Seçer, Z. (2011). *Anne baba eğitimi*. Ankara: Eğiten Yayınları.
- Çağdaş, A., Özel, E. ve Konca, A. S. (2016). İlkokul başlangıcında velilerin aile katılım düzeylerinin incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi*, 12(4), 891-908. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/eku/issue/24403/258692>
- Çamlıbel Çakmak, Ö. (2010). Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 1-18. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/basbed/issue/43920/174782>
- Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması. *İlköğretim Online Dergisi*, 2(2), 28-34. Erişim adresi <http://ilkogretim-online.org.tr/vol2say2/v02s02d.pdf>
- Delican, B. (2013). *Uyum ve hazırlık çalışmaları programının ilk okuma yazmaya hazıroluşluğa etkisi ve uygulamaya ilişkin öğretmen görüşleri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Er, Z. ve Arıcı, A. F. (2018). Ortaokul öğrencilerinin okuma becerilerinin geliştirilmesinde ailenin etkisi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3(1), 1-21. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/turkegitimdergisi/issue/37897/390974>
- Erarslan, A. (2009). Finlandiya'nın PISA'daki başarısının nedenleri: Türkiye için alınacak dersler. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 3(2), 238-248. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/download/article-file/39791>

- Erkan, S. ve Kırca, A. (2010). Okul öncesi eğitimin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula hazır bulunuşluklarına etkisinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 94-106. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/hunefd/issue/7798/102150>
- Ferah, A. (2001). Eylem boyutuyla ilk okuma yazma ve ezberleme. *Milli Eğitim Dergisi*. 149, 22-26. Erişim adresi http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/149/ferah.htm
- Glesne, C. (2014). *Nitel araştırmaya giriş*. (Çeviri Editörleri: A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Güneş, F. (2000). *Uygulamalı okuma-yazma öğretimi*. Ankara: Ocak Yayınları.
- Gül, G. (2007). Okuryazarlık sürecinde aile katılımının rolü. *Özel Eğitim Dergisi*, 8(1), 17-32. Erişim adresi <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ozelegitimdersisi/article/view/5000162359>
- Güler, T. (2007). Okul öncesi eğitimde ailenin önemi ve okul aile işbirliği. Haktanır G. (Ed.), *Okul öncesi eğitime giriş* içinde (s. 295-322) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gümüşeli, A. İ. (2004). Ailenin katılım ve desteğinin öğrenci başarısına etkisi. *Özel Okullar Birliği Bülteni*, 2(6), 14-18. Erişim adresi <https://docplayer.biz.tr/6111889-Ailenin-katilim-ve-desteginin-ogrenci-basarisina-etkisi.html>
- Güvey Aktay, E. (2015). *İlk okuma yazma öğretiminde akran işbirliği*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Eskişehir.
- Hacısalihioğlu Karadeniz, M., Aksu, H. H. ve Topal, T. (2012). Aile katılım sürecinin ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin matematik başarısına yansımaları. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(196), 232-245. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/milliegitim/issue/36171/406682>
- Ilgar, M. Z. ve Coşgun Ilgar, S. (2018). Eğitime aile odaklı yaklaşmak. *Uluslararası Toplumsal Bilimler Dergisi*, 2(1), 22-49. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/toplumsalbilimler/issue/37104/432508>
- Işık, A. D., Akosmanoğlu, E. ve Bilir, A. (2015). İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okuma başarısını etkileyen sosyo-kültürel faktörler. *İlköğretim Online Dergisi*, 14(4), 1327-1340. Erişim adresi

<https://dergipark.org.tr/ilkonline/issue/8618/107403>

- Kasten, W. C. ve Yıldırım, K. (2013). *Okuma ve yazma eğitimi: Tek başıma öğrenemem ki*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Keçeli Kaysılı, B. (2008). Akademik başarının artırılmasında aile katılımı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 9(1), 69-83. Erişim adresi <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/39/1100/13082.pdf>
- Kızılaslan-Tuncer, B., Kıncal, R. ve Şahin, Ç. (2015). Öğretmen adaylarının ilk okuma yazma öğretimi dersindeki akademik başarıları, biliş üstü farkındalık düzeyleri, düşünme stilleri ve tutumları arasındaki ilişkiler. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 31, 249-263. Erişim adresi http://www.jasstudies.com/Makaleler/2024641451_17-Dr.%20Berfu%20KIZILASLAN%20TUN%C3%87ER.pdf
- Kulaksızoğlu, A. (2003). *Farklı gelişen çocuklar*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Kurtulmuş, Z. (2016). Okul öncesi eğitimde uygulanan etkinlik planlarında aile katılımı boyutunun incelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 5(1), 71-84. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/cije/issue/29849/321384>
- Küçükahmet, L. (2001). *Öğretim ilke ve yöntemler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Linberg, E. N. (2017). Aile katılımı: bir kavramsal ve durumsal analiz çalışması. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(13), 51-72. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/inesj/issue/40066/476672>
- Miles, M. B. ve Huberman, A.M. (2015). *Nitel veri analizi*. (Çeviri Editörleri, S. Akbaba Altun, ve A. Ersoy) Pegem Akademi: Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2019). *Türkçe dersi öğretim programları (İlkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar için)*. Ankara. MEB Yayınları. Erişim adresi <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=663>

- Obalar, S. (2009). *İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin ilk okuma yazma becerileri ile sosyal duygusal uyum ve zekâ düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: İstanbul.
- Oğuz, K. (2012). *İlköğretim okullarında aile katılımı: Ölçek uyarlama*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Kastamonu.
- Ömeroğlu, E. ve Can Yaşar, M. (2005). Okul öncesi eğitim kurumlarında ailenin eğitime katılımı. *Bilim ve Aklın Aydınlığı Eğitim Dergisi*. 2010-1(20), 1-17.
- Ömeroğlu, E., Kandır, A., ve Ersoy, Ö. (2003). *Yıllık plan örnekleri ve aile katılımı çalışmaları*. Morpa Yayınları: İstanbul.
- Özbaş, M. (2013). İlköğretim okulu yöneticilerinin ilköğretim birinci sınıf öğrenci ailelerinin okul yaşamına katılım eğitimi konusundaki görevlerine ilişkin veli algıları. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 38(170), 61-78. Erişim adresi <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/1134>
- Özcan, Ç. ve Aydoğan, Y. (2014). Aile katılımı ile çocukların akademik benlik saygısı arasındaki ilişkinin anne-baba görüşlerine göre incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 44(202), 19-36. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/milliegitim/issue/36162/406501>
- Özcan, A. ve Özcan, A. (2016). İlk okuma yazma öğrenmede çocukların yaşadıkları güçlükler, nedenleri ve çözüm önerileri: Nitel bir araştırma. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 69-103. Erişim adresi <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/igusbd/article/view/5000184883>
- Özen, R. ve Tuncel, M. (2010, Mayıs). *Ev ziyaretlerine ilişkin öğretmen ve veli görüşleri*. 1. Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresinde sunulmuştur. Balıkesir.
- Özenç, E. (2007). *İlk okuma ve yazma öğretiminde oyunla öğretim yöntemine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: İstanbul.

- Özenç, E. (2012). İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin işlevsel okuryazarlık düzeylerinin aile değişkeninin özelliklerine göre incelenmesi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 6(2), 272-299. Erişim adresi <http://www.keg.aku.edu.tr/arsiv/c6s2/c6s2m6.pdf>
- Pehlivan, İ. (2004). *Eğitim ve okul yöneticiliği el kitabı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Polat, Ö. (2011). *Okul öncesi dönemde ilköğretime hazırlık*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Sadioğlu, Ö ve Oksal, A. (2008). Sınıf öğretmenliğinden mezun olan öğretmenlerle başka alanlardan mezun olan sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretiminde yaşadıkları güçlüklerin karşılaştırılması. *İlköğretim Online Dergisi*, 7(1), 71-90. Erişim adresi <http://ilkogretim-online.org.tr/index.php/io/article/view/1850/1686>
- Satır, S. (1996). *Özel Tevfik Fikret Lisesi öğrencilerinin akademik başarılarıyla ilgili anne baba davranışları ve akademik başarıyı artırmaya yönelik anne-baba eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara.
- Savaş, B. (2006). *Okuma eğitimi ve çocuklarda dil gelişimi*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Selanik Ay, T. ve Aydoğdu, B. (2016). Sınıf öğretmenlerinin aile katılımına yönelik görüşleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(23), 562-590. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/adyusbd/issue/24305/257583>
- Seven, M. A. ve Engin, A. O. (2008). Öğrenmeyi etkileyen faktörler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 189-212. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/ataunisobil/issue/2822/38073>
- Solak, A. (2009). *Çocuk suçluluğu ve aile*. Ankara: Hegem Yayınları.
- Şimşek, H. ve Tanaydın D. (2002). Öğretmen veli katılımı: Öğretmen-veli-psikolojik danışma üçgeni. *İlköğretim Online Dergisi*, 1(1), 12-16. Erişim adresi <http://ilkogretim-online.org.tr/vol1say1/v01s01b.pdf>
- Tezel Şahin, F. ve Özbey, S. (2007). Aile eğitim programlarına niçin gereksinim duyulmuştur? Aile eğitim programları neden önemlidir? *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 12(12), 7-12. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/spcd/issue/21107/227319>

- Tok, Ş., Tok, T. ve Mazı, A. (2008). İlk okuma yazma öğretiminde çözümlene ve ses Temelli cümle yöntemlerinin değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 53, 123-144. Erişim adresi <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/kuvey/article/viewFile/5000050631/5000047879>
- Toros, F. (2011). *Aile katılımının genel eğitim sınıflarındaki özel gereksinimli öğrencilerin okuma becerileri ile annelerin ilköğretim okulundan memnuniyetleri üzerindeki etkisi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Tortop, R. (2003). *Uygulamalı örnekleriyle ilk okuma ve yazma kılavuzu*. İzmir: Top Yayıncılık.
- Tümkaya, S. (2017). Velilerin okulda eğitime katılım türlerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(2), 83-98. Erişim adresim <https://dergipark.org.tr/cusosbil/issue/31880/350009>
- Uzun, A. (2013). *Aile katılımı odaklı matematik destek programının okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 60-71 aylık çocukların matematiksel kavram edinimine etkisinin incelenmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Çanakkale.
- Ünlü, H. (2005). *Anne babalar için eğitim rehberi*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Ünüvar, P. (2010). Aile katılımı çalışmalarına yönelik ebeveyn ve öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(3), 719-730. Erişim adresi http://www.kefdergi.com/pdf/18_3/18_3_3.pdf
- Yavuzer, H. (1998). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2005). *Çocuğunuzun ilk altı yılı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2005). *Çocuğu tanımak ve anlamak*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Yazanoğlu, G. (2011). *İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinde kelime dağarcığı gelişiminin ilk okuma yazma başarısı ve sosyoekonomik düzey ile ilişkisi (Şırnak İli Örneği)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Bursa.

- Yıldırım, M. C. ve Dönmez, B. (2008). Okul-aile işbirliğine ilişkin bir araştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(23), 93-115. Erişim adresi <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/esosder/article/view/5000068142/5000063206>
- Yıldırım, K. (2010). Nitel araştırmalarda niteliği artırma. *İlköğretim Online Dergisi*, 9(1), 79-92. Erişim adresi <http://ilkogretim-online.org.tr/index.php/io/article/view/1860/1696>
- Yıldız, H. (2017). İlkokula devam eden özel gereksinimli çocuğa sahip ailelerin çocuklarının eğitimlerine katılımlarının incelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 2(2), 82-94. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/turkegitimdergisi/issue/33684/360222>
- Yoleri, S. ve Taşdelen Karçkay, A. (2015). Okul öncesi aile katılımının ebeveyn tutumlarını yordayıcı etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 45(206), 121-134. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/milliegitim/issue/36144/406113>
- Yurduseven, S. (2007). *İlk okuma yazma programının öğretmen görüşleri çerçevesinde değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Afyonkarahisar.

EKLER

Ek 1. Öğretmen Görüşleri Anket Formu

ANKET FORMU

Bu anket formu siz değerli sınıf öğretmenlerimizin görüşleri ile ilk okuma ve yazma dersinde aile katılımının önemi ve gerekliliğini elde etmek amacı ile oluşturulmuştur. Vereceğiniz cevaplar bizim için önem arz etmektedir. Elde edilecek bilgiler bilimsel amaçlar için kullanılacaktır. Şimdiden katılımınız ve vereceğiniz bilgiler için teşekkür ederiz

DEMOGRAFİK BİLGİLER

1. Cinsiyet:
2. Yaş:
3. Mesleki Deneyiminiz:
4. Çalıştığınız Okulun Bulunduğu Yer(köy, ilçe merkezi, şehir merkezi):
5. Kaç yıldır aynı okulda çalışıyorsunuz?
6. Bu güne kadar hangi sınıfları okuttunuz?

ÖN YAŞANTILAR

1. Okuma ve yazma eğitimi ile ilgili hangi hizmetçi eğitim kurslarına katıldınız?
2. Okuma yazma eğitiminin ilkökul yıllarındaki önemi hakkında neler söyleyebilirsiniz?
3. Hangi faktörlerin okuma ve yazma eğitimi etkilediğini düşünüyorsunuz?
4. Çalıştığınız okul çocuğun okuma ve yazma eğitimine aile katılımını sağlamak adına neler yapıyor?
5. Okuma ve yazma eğitimi başarısı açısından ailenin etkin katılımı konusundaki düşünceleriniz nelerdir?

KİŞİSEL STRATEJİLER VE DENEYİMLER

1. Aileleri çocuklarının eğitimlerine etkin ve bilinçli bir şekilde katılımlarını sağlamak için kendinizce uyguladığınız stratejiler konusunda neler söyleyebilirsiniz?
2. Uyguladığımız bu stratejilerin başarılı olup olmadığı konusunda neler söyleyebilirsiniz?
3. Aile katılımının nasıl bir süreç olduğu hakkında neler söylemek istersiniz?
4. Çalıştığımız okulda ailelerin etkin katılım düzeyleri noktasında neler söyleyebilirsiniz?
5. Şu an okuttuğunuz sınıftaki öğrenci ailelerinin etkin katılımı ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?
6. Sınıfınızda okuma ve yazma başarısı açısından çok fazla aile desteği gören öğrenciler var mı?
7. Aile desteği gören öğrencilerin durumları ile ilgili neler söyleyebilirsiniz (sosyal çevre, ekonomik durum vb.)?
8. Aile desteği gören öğrencilerin ailelerinin katılımıyla çocukların okuma ve yazma başarısında önemli gelişmeler oldu mu?
9. Aileleri etkin olarak katılmayan aile çocuklarının sınıfınızda olup olmadığı konusunda neler söyleyebilirsiniz?

10. Aileleri etkin olarak katılmayan öğrencilerin durumları ile ilgili neler söyleyebilirsiniz (sosyal çevre, ekonomik durum vb.)?
11. Aileleri etkin katılım sağlayan çocuklarla kıyasladığımızda aileleri etkin olarak katılmayan öğrenciler konusunda neler söyleyebilirsiniz?
12. Aileleri etkin olarak katılım sağlayan öğrenciler ile aileleri etkin katılım sağlamayan öğrencileri karşılaştığımızda akademik başarı farklılıkları ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?
13. Bu farklılıkların aile katılımından kaynaklanıp kaynaklanmadığına yönelik neler söyleyebilirsiniz?
14. Sınıfınızdaki okuma ve yazma sürecine yönelik değerlendirmeleri nasıl yapıyorsunuz?
15. Okuma ve yazma sürecine etkin katılan ailelerin bu değerlendirmelerde çocuklarının üzerinde baskılar oluşturup oluşturmadığı konusunda neler söylemek istersiniz?
16. Çocuk ve ebeveyn arasında ev ortamında gerçekleşen okumaların bir çeşit aile katılımı olduğunu düşünüyor musunuz?

İNANÇLAR

1. Uygun aile katılımı hakkında neler söyleyebilirsiniz?
2. Ailelerin çocuklarına katkı sağlamayı isteyip istemedikleri konusunda neler söyleyebilirsiniz?

3. Çalıştığınız okulun aile katılımını artırmak için çabaladığını düşünüyor musunuz?
4. Hangi tür aile katılımının çocuğun okuma ve yazma başarısında daha etkili olduğunu düşünüyorsunuz?
5. Ailelerin katılımında çocuklar için faydasız olan bir durum görüyor musunuz?
6. Sınıfınızda aile katılımına yönelik etkili stratejiler uyguladığınızı düşünüyor musunuz?
7. Sınıfınızda etkin aile katılımı sağlayan ailelerin çocukları ile bu katılımı sağlamayan ailelerin çocuklarının okuma ve yazma başarılarında farklılıklar olduğunu düşünüyor musunuz?
8. Hangi problemlerin ailelerin etkin katılımına engel olduğunu düşünüyorsunuz?
9. Okuma ve yazma başarısı ile aile katılımı arasında olumlu ilişkilerin olduğunu düşünüyor musunuz?
10. Ailelerin çocuklarının okuma ve yazma eğitim süreçlerine katılımında kendilerini rahat hissettiklerini düşünüyor musunuz?
11. Ailelerin çocuklarının okuma ve yazma eğitimlerine katılma süreçlerinde size veya diğer okul personeline ulaşmada kendilerini rahat hissettiklerini düşünüyor musunuz?

12. Ailelerin çocuklarının okuma ve yazma eğitim süreçlerine etkin katılma konusunda sorumluluk sahibi olduklarını düşünüyor musunuz?
13. Bazı ailelerin çocuklarının bu süreçlerine katılmada herhangi bir sorumluluklarının olmadığını, bu sürecin sadece sizin sorumluluğunuzda olması gerektiğini hissettiklerini düşünüyor musunuz?

KAPANIŞ

1. Ailelerin bu sürece etkin olarak katılmaları için çaba gösteren öğretmenlere son olarak hangi tavsiyelerde bulunabilirsiniz?

Ek 2. Uygulama İzin Belgesi

	<p>T.C. KARS VALİLİĞİ İl Millî Eğitim Müdürlüğü</p>
<p>Sayı : 91782061-604-E.11879630 Konu : Zehra ÇINAR'ın Yüksek Lisans Tez Çalışması</p>	<p>25.10.2016</p>
<p>MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE (Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)</p>	
<p>İlgi a) 14/10/2016 tarih ve 15529 sayılı yazınız. b) 24/10/2016 tarih ve 11844559 sayılı Valilik Makam Onayı.</p>	
<p>İlgi (a) sayılı yazınıza istinaden, Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Eğitimi Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Zehra ÇINAR'ın "Öğretmenlerin Gözünden İlkokul 1. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Yazma Süreçlerine Ailelerin Katılımın Etkisi" konulu tez çalışması için hazırlanan anketlerin ilimiz ve ilçelerimiz dahilindeki ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerine uygulayabilmesi ile ilgili alınan ilgi (b) sayılı Valilik Makam Onayı ve mühürlü anket formu ekte gönderilmiştir. Bilgilerinize arz ederim.</p>	
<p>Gökhan ALTUN İl Millî Eğitim Müdürü</p>	
<p>Eki: 1- Valilik Makam Onayı (1 sayfa) 2- Mühürlü Anket Formu (5 sayfa)</p>	
<p>Cumhuriyet Mah. Hükümet Koruğu, 36100 KARS Elektronik Ağ: http://kars.meb.gov.tr e-posta: stratejige@meb.gov.tr</p>	
<p>Ayrıntılı bilgi için: OJGDİR - Teknisyen Tel: (0 474) 2128226 (1167) Faks: (0 474) 2128229</p>	
<p>Bu evrak güvenli elektronik ortamda imzalanmıştır. http://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden 7a2d-0359-3b2e-9309-5a27 koda ile teyit edilebilir.</p>	
	<p>T.C. KARS VALİLİĞİ İl Millî Eğitim Müdürlüğü</p>
<p>Sayı : 91782061-604-E.11844559 Konu : Zehra ÇINAR'ın Yüksek Lisans Tez Çalışması</p>	<p>24/10/2016</p>
<p>VALİLİK MAKAMINA</p>	

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Soyad, Ad: KIVRAK, Zehra

Doğum Yeri ve Tarihi: Turgutlu / 13.07.1993

Eposta: cinarzehra11@gmail.com

Telefon: 05548679682

EĞİTİM BİLGİLERİ

Derece	Kurum/Bölüm	Yıl
Lise	Turgutlu Milli Piyango Anadolu Lisesi	2007-2011
Lisans	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	2011-2015
Yüksek Lisans	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi / Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı	2015-2019

İŞ TECRÜBESİ

Görev	Kurum	Yıl
Sınıf Öğretmeni	Manisa / Turgutlu Arif Canpoyraz İlkokulu	2016
Müdür Yetkili Sınıf Öğretmeni	Kars /Akyaka Yerlikavak İlkokulu	2016-2017
Sınıf Öğretmeni	Manisa / Turgutlu Cumhuriyet İlkokulu	2017-

YAYINLAR**Hakemli Dergide Yayınlanan Makale**

Yıldırım, K., Kandemir, E. ve Çınar, Z. (2017). Sınıf Öğretmenlerinin Türkçe Dersi Öğretim Programına Yönelik Görüşleri. *Anadili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 135-154.

Uluslararası Kongre ve Sempozyumda Sözlü Olarak Sunulan Bildiriler

Çınar, Z. ve Yıldırım K. Öğretmenlerin Gözüyle Ailelerin Çocuklarının Okuma Yazma Öğretim Süreçlerine Katılımları. *Felsefe, Eğitim ve Bilim Tarihi Sempozyumu*. (2015)

Apaçık, G. ve Çınar, Z. Eyvah, Dört Sınıf Bir Arada! 8. *Uluslararası Eğitim Araştırma Kongresi*. (2016)

Çınar, Z. ve Kandemir, E. Çok Katmanlı Metinler ve Sınıf Öğretmen Adayları. 15. *Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu*. (2016)

Çınar, Z. ve Kandemir, E. Oku Bakalım "M-E-D-Y-A". 15. *Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu*. (2016)